

- 360 -

ΑΡΕΙΟΣ ΠΑΓΟΣ

(ΔΕΥΤΕΡΟΝ ΤΜΗΜΑ)

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΕΛΕΝΗΣ Δ. ΠΙΝΙΑΤΟΡΟΥ

ΚΑΤΑ

ΚΟΣΜΑ ΚΑΙ ΕΥΑΓΓΕΛΝΟΥ ΜΠΑΣΙΑ

Πρὸς τὸν βασιλέα Ἀλέξανδρον Ἀντωνόβιτς

Ἐξ Αἰθιοπίας

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΥ ΤΡΙΜΗ.

11-ΟΔΟΣ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ-11

1883

ΓΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ

(CENTRAL PRIMA)

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

1927

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

ΕΝ ΔΕΛΦΟΙΣ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΑΙ ΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ

1927

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ἑλένης Φωκᾶ συζύγου Δημητρίου Πενιατόρου

κατὰ

Κοσμᾶ καὶ Εὐαγγελينوῦ ἀδελφῶν
Τυπάλδο Μπασιά ποτέ Σπυρίδωνος.

Ἐνώπιον τοῦ Ἀρείου Πάγου.

Κατόπιν τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἀρείου Πάγου ὑπ' ἀριθ.
115 ε. ε. κοινοποιηθείσης εἰς τοὺς ἀντιδίκους μετὰ κλή-
σεως πρὸς συζήτησιν τὴν

Καὶ ἀναφερομένη εἰς τὴν ἀγωγὴν μου ἀπὸ 10 ἑβρίου
1877 καὶ σχετικὴν ἔφεσιν ἀπὸ 3 Ἰανουαρίου 1878.

Διὰ τῆς εἰρημένης ἀγωγῆς μου πρὸς τὸ ἐν Κεφα-
ληνία Πρωτοδικεῖον ἀπευθυνομένης ἐζήτησα, ὡς κεκλη-
μένη εἰς τὴν κληρονομίαν τῆς θυγατρὸς μου Μαριάνθης
Ῥήγου Μπασιά, ἀποθανούσης ἐν Ἀθήναις τὴν 13 Ἰου-
νίου 1877, νὰ κηρυχθῆ ἄκυρος τυπικῶς τε καὶ κατ' οὐ-
σίαν ἢ ἀλλόγραφος διαθήκη τοῦ μνησθέντος Ῥήγου
Μπασιά πρῶτην συζύγου μου καὶ πατρὸς τῆς θυγατρὸς
μου Μαριάνθης, πρὸς δὲ τὸ ἰδιωτικὸν συμβόλαιον ἀπὸ 3
Μαΐου 1862 δῆθεν μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν νῦν ἀντιδί-
κων συνωμολογηθὲν, καὶ νὰ ἐπιδικασθῆ ὑπὲρ ἐμοῦ ὡς
δαδόγου τῆς Μαριάνθης ἢ κληρονομικῆ παρουσία αὐτῆς
καὶ ἐπομένως ἢ τοῦ παρ' αὐτῆς κληρονομηθέντος πα-
τρὸς τῆς Ῥήγου Μπασιά, ῥυθμιζομένης τῆς διαδοχῆς τῆς

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ἈΘΕΟΥΠΟΛΕΩΣ

δυνάμει τοῦ ἐν Ἀθήναις ἰσχύοντος Βυζαντινοῦ νόμου ἐπὶ τῇ βάσει ὅτι ἡ Μαριάνθη ἀπεβίωσε κάτοικος Ἀθηνῶν, ἢ ἐπιβοηθητικῶς δυνάμει τοῦ ἐν Κεφαλληνίᾳ ἰσχύοντος Ἰονίου νόμου (καὶ καθ' ἂς ἀναλογίας ὀρίζει ὁ αὐτὸς νόμος) ἐπὶ τῇ βάσει ὅτι ἡ Μαριάνθη ἐγεννήθη ἐν Κεφαλληνίᾳ ἔλκουσα ἐκεῖθεν τὸ γένος. Ἡ περιουσία τοῦ Ῥήγου Μπασιά συνίσταται ἐκ τοῦ τρίτου τῆς περιουσίας τοῦ ἀδελφοῦ του Γερασίμου Μπασιά καὶ ἐκ τῆς κινητῆς περιουσίας τοῦ θείου του Ἀθανασίου Μπασιά ἀποτελούσης τὴν ἐμπορικὴν ἐπωνυμίαν «Ἀθανάσιος καὶ ἀνεψιοὶ Μπασιά», διότι ὁ Ῥήγος ἦν ἐξ ἀδιαθέτου διάδοχος τοῦ ἀδελφοῦ Γερασίμου κατὰ τὸ τρίτον, καὶ ἐκ διαθήκης ἀποκλειστικὸς διάδοχος τῆς χρηματικῆς καὶ ἐμπορικῆς περιουσίας τοῦ θείου Ἀθανασίου, ἥτοι τῆς ἐπωνυμίας «Ἀθανάσιος καὶ ἀνεψιοὶ Μπασιά».

Ἐπὶ τῆς ἄνω ἀγωγῆς ἐξεδόθη ἡ ἀπόφασις ὑπ' ἀριθ. 1487 (1877) τῶν ἐν Κεφαλληνίᾳ Πρωτοδικῶν διατάξασα ἀποδείξεις, — ταύτης δὲ ἐκατέρωθεν ἐκκληθεῖσης διὰ τῶν ἐφέσεων 3 καὶ 20 Ἰανουαρίου 1878 ἐξεδόθησαν αἱ δύο ἀποφάσεις τῶν ἐν Κερκύρᾳ Ἐφετῶν ὑπ' ἀριθ. $\frac{32}{4717}$ (1879) καὶ $\frac{139}{5210}$ (1880), τὰς ὁποίας ὁ Ἄρειος Πάγος ἀνήρесе διὰ τῆς ἀποφάσεως του ἀριθ. 115 ε. ε. καὶ παρέπεμψε τὴν ὑπόθεσιν εἰς τὸ δεύτερον τοῦ Ἄρειου Πάγου τμήμα πρὸς κατάλληλον τοῦ νόμου ἐφαρμογὴν.

Ἡ δίκη προβαίνει συνεπείᾳ τῆς ἀγωγῆς μου καὶ τῶν ἀμοιβαίων ἐνστάσεων. Ἐγὼ ἐπικαλοῦμαι τὴν περὶ κλήρου ἀγωγὴν—*Hereditatis petitio*—κατὰ τῆς ἀγωγῆς μου οἱ ἀντίδικοι ἀντιτάττουσι τὴν ἐνστάσιν τῆς διαθήκης ἰσχυριζόμενοι ὅτι ὑπάρχει διαθήκη τοῦ Ῥήγου διαθέσασα περὶ ἀπάσης τῆς περιουσίας του, καὶ ὅτι διὰ τῆς διαθήκης ταύτης αὐτοὶ καλοῦνται, ἀφ' ἑνὸς εἰς τὸ ἡμισυ τῆς κληρονομίας του ὡς ἐγκατάστατοι διάδο-

χοὶ του, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὸ ἕτερον ἡμισυ ὡς ὀρφανικῶς ὑποκατάστατοι τῆς Μαριάνθης—ἐγὼ ἀντιτάσσω τὴν ἀντένστασιν ὅτι εἶναι ἄκυρος τυπικῶς ἅμα καὶ κατ' οὐσίαν ἢ τε διαθήκη τοῦ Ῥήγου καὶ ἢ ἐν αὐτῇ περιεχομένη ὀρφανικὴ ὑποκατάστασις. Προστούτοις ὑποβάλλω καὶ ἑτέραν ἀναφορικὴν ἀγωγὴν (παρεμπίπτουσαν) περὶ ἐπιδείξεως ἐγγράφων, καθὰ τῶν ἐπιδειχθησομένων ἐγγράφων ἀναγκαιούντων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κυρίας ἀγωγῆς μου.

Ἡ ὡς ἀνωτέρω κἀταρξίς τῆς δίκης προκαλεῖ ἐννέα ζητήματα τασσόμενα χάριν εὐκολίας κατὰ τὴν ἐξῆς σειρὰν.

- 1) Ἀκυρότης τῆς διαθήκης λόγῳ παρατυπίας.
- 2) Ἀκυρότης τῆς διαθήκης λόγῳ ὀρφανικῆς ὑποκατάστασεως.
- 3) Ἐπίδειξις ἐγγράφων.
- 4) Ἀκυρότης τῆς διαθήκης λόγῳ δόλου καὶ ἀνικανότητος.
- 5) Ἐννοια τῆς διαθήκης καὶ περιεχόμενον αὐτῆς ἐν γένει ἀνύπαρκτον ἐν μέρει ἄδηλον.
- 6) Διέπων τὴν κληρονομίαν Βυζαντινὸς νόμος.
- 7) Διέπων (ἐπιβοηθητικῶς) τὴν κληρονομίαν Ἰόνιος νόμος.
- 8) Κληρονομικὴ περιουσία.
- 9) Εὐθύνη τῶν ἀντιδίκων, καὶ ἀποτελέσματα τῆς ἀγωγῆς.

§. 1 Παρατυπία διαθήκης.

Διαθήκη ἀνευ τύπων οὐδαμῶς ὑπάρχει—κατὰ δὲ τὴν διάταξιν τοῦ ἀρθρου 914 τοῦ Ἰονίου Κώδικος ἐκάστη τῶν περιέπων ὁ λόγος διατυπώσεων πρέπει νὰ τηρῆται ἐπι ποσὴν ἀκυρότητος.

Οί τῆς διαθήκης τύποι ἀπαιτεῖται νὰ τηρῶνται ἀκριβῶς, τὸ παραμικρὸν ἂν λείψῃ διαθήκη δὲν ὑπάρχει (ὄρα κατωτέρω σημείωσιν 1). Τύποι ἀμφίβολοι δὲν εἶναι δεκτοί. Tò in ambiguis. . . tū magis valet. . χωρεῖ ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον τῶν πράξεων οὐχὶ ὡς πρὸς τὰς διατυπώσεις αὐτῶν. Προκειμένου περὶ τύπων ἐν πάσῃ ἀμφιβολία ὡς πρὸς τὴν τήρησιν, ἢ (ὅπερ ταυτὸν) ὡς πρὸς τὴν ἀπόδειξιν αὐτῶν, δὲν τεκμαίρεται ἡ τήρησις τεκμαίρεται ἐξ ἐναντίας ἢ μὴ τήρησις, διότι ἕως οὗ δὲν ὑπάρχουσι καὶ δὲν εἶναι πλήρεις καὶ ἐντελῶς ἀποδεδειγμένοι αἱ διατυπώσεις ὑφ' ἃς ὁ νόμος ἀναγνωρίζει τὴν ὑπαρξιν τῆς διαθήκης, περὶ διαθήκης δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος—Ἀφοῦ λοιπὸν οἱ τύποι ἀποτελοῦσι τὴν μυστικὴν διαθήκην (les formalités sont constitutives des testaments mystique Demotembe tastements livre III. Tit. II. chaf. X. § 375) ὅταν εἶναι ἀμφίβολον ἂν ἐντελῶς ἐτηρήθησαν εἶναι ἀβεβαίον ἂν ὑπάρχῃ διαθήκη, καὶ ἐν τῇ ἀβεβαιότητι ταύτῃ ἡ κληρονομία ἀνήκει εἰς τὸν νόμιμον κληρονόμον Σημείωσις 2.

Οἱ τύποι ἀποδεικνύονται διὰ τῶν πράξεων τῆς διαθήκης καὶ μόνον διὰ τῶν πράξεων τῆς διαθήκης, μάρτυρες ἢ τεκμήρια ἢ ἄλλαι ἀποδείξεις δὲν χωροῦσι (σημ. 3), ἀπαιτεῖται δὲ νὰ ἀναφέρονται εἰς τὰς εἰρημένους πράξεις οἱ τύποι διὰ τῶν αὐτῶν τοῦ νόμου ἢ δι' ἐτέρων ταυτοσημάντων λέξεων ἀλλὰ νὰ ἀναφέρονται τόσον ἀκριβῶς ὥστε τοῦ ἐναντίου ἀποδεικνυομένου νὰ ἐνέχεται ἐπὶ πλαστογραφία ὁ συμβολαιογράφος (σημ. 5).

Ἡ ἀπόδειξις τῶν διατυπώσεων βαρύνει τὸν ὑπὲρ οὗ ἡ διαθήκη. Ἄμα διαθήκη δὲν ἐγγράφεται ἄνευ τῶν διατυπώσεων ἀνάγκη ὁ ἐπικαλούμενος διαθήκην νὰ τὴν ἐπικαλεῖται μετὰ τῶν διατυπώσεων αὐτῆς. Ὁ καθ' οὗ ἡ διαθήκη οὐδὲν ἔχει νὰ ἀποδείξῃ οὐδὲν ἔχει νὰ ἰσχυρισθῇ (σημ. 4).

Ὁ ἐφαρμοστέος ἐν τῇ περιπτώσει νόμος εἶναι μόνος ὁ Ἰόνιος.—οἱ ἀντίδικοι ὅμως ἐν τῇ ἀμηχανίᾳ των καὶ θέλοντες νὰ συγχίσωσι οὐχὶ νὰ συζητήσωσι τὴν ὑποθεσιν ποιοῦνται ἔκκλησιν εἰς ξένους νόμους καὶ ἀναφορικοὺς ἐρμηνευτὰς παραμορφοῦντες ἐν μέρει αὐτοὺς Ὁ Ἰόνιος ὅμως νομοθέτης πάντῃ διαφόρως ἐκάνοισε τὴν ὕλην καίτοι μέχρι τινὸς ἔλαβε τὰς βάσεις του ἐκ τῶν ξένων νομοθεσιῶν.—πρὸ πάντων εἶναι διαφοροὶ καὶ λίαν αὐστηρότεροι αἱ διατάξεις του ὡς πρὸς τὴν ἐνότητα τῶν πράξεων τῆς διαθήκης (uno contextu), τὴν ἀνάγνωσιν τῆς διαθήκης, τὸ ἐν τῷ ἐπαρχεῖῳ διαβιβαζόμενον ἀντίγραφον, τὴν περὶ παραδόσεως ἔχθεσιν καὶ τὰς ἀκυροτήτας ἐν γένει.

(Ἐλλείψεις βεβαιώσεως τῆς ἀναγνώσεως).

Ἐπειδὴ κατὰ τὸ ἄρθρον 890 τοῦ Ἰονίου Κώδικος ἡ ἀλλόγραφος μυστικὴ διαθήκη σχηματίζεται διὰ τριῶν δηλώσεων τοῦ διαθέτου, γενομένων εἰς τρεῖς ἀλληλοδιαδόχους καὶ χωριστὰς σκηνάς.—Ἡ πρώτη δηλώσις, παρουσία τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων «ὅτι τὸ παραδιδόμενον ὑπ' αὐτοῦ ἔγγραφον εἶναι ἡ διαθήκη του»,—ἡ δευτέρα δηλώσις παρουσία τοῦ συμβολαιογράφου μόνου, (καὶ μετὰ τὴν παρ' αὐτοῦ εἰς τὸν διαθέτην ἀνάγνωσιν τοῦ ὡς διαθήκη ὑπὸ τοῦ διαθέτου προσαχθέντος ἔγγραφου) «ὅτι τὸ ἀναγνωσθὲν εἰς αὐτὸν ἔγγραφον περιέχει τὰς ἀληθεῖς ἐνδιαθήκους διατάξεις του,»—ἡ τρίτη, παρουσία καὶ τῶν μαρτύρων «ὅτι τὸ ἀναγνωσθὲν εἰς αὐτὸν ἔγγραφον παρὰ τῶν συμβολαιογράφου εἶναι ἡ ἀληθὴς διαθήκη του». Ἡ πρώτη δηλώσις εἶναι προεισαγωγικὴ, δι' αὐτῆς ἀνοίγεται τὸ στάδιον καὶ δίδεται τῷ συμβολαιογράφῳ ἡ ἐντολὴ νὰ ἐπιληφθῇ τῆς ὑποθέσεως—ἡ δευ-

τέρα εἶναι παρασκευαστική, δι' αὐτῆς ἀναγινώσκειται τῷ διαθέτῃ ἢ διαθήκῃ ὅπως δυνήθῃ οὗτος νὰ ἀναγγείλλῃ εἰς τοὺς μάρτυρας ἐνώπιον τοῦ ἐπανερχομένου, ὅτι τῷ ἀνεγνώσθῃ παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου. Ἡ τρίτη εἶναι ἀποτελεσματική, δι' αὐτῆς ἢ διαθήκη συμπληροῦται καὶ καταρτίζεται δηλοῦντος τοῦ διαθέτου παρουσία τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων ὅτι τὸ ἔγγραφον τῷ ἀνεγνώτῃ ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου καὶ ὅτι πραγματικῶς εἶναι ἡ διαθήκη του «καὶ ὁ διαθέτης ἐπαναλαμβάνει ἐπὶ παρουσία αὐτῶν (τῶν μαρτύρων) ὅτι τὸ ἀναγνωσθὲν εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου ἔγγραφον εἶναι ἡ ἀληθὴς διαθήκη του». Μέχρι τῆς τρίτης δηλώσεως διαθήκη δὲν ὑπάρχει—παρασκευάζονται τὰ προαπαιτούμενα ἵνα γίνῃ πλήν εἰσέτι δὲν ἔγινε. Ἡ διαθήκη γίνεται καὶ θεωρεῖται ὑπάρχουσα μόνον διὰ τῆς τρίτης δηλώσεως, ὅταν αὕτη ἐπέλθῃ ὅπως τὸ ἀνωτέρω ἄρθρον ὀρίζει.

Τὸ ἔγγραφον λοιπὸν λαμβάνει νομίμως τὸν χαρακτήρα διαθήκης ἐπερχομένης τῆς διὰ τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων βεβαιώσεως τῆς τε ταυτότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀναγνώσεως αὐτοῦ. Δὲν ἀναγινώσκειται μὲν τὸ ἔγγραφον εἰς τοὺς μάρτυρας μυστικῆς οὔσης τῆς διαθήκης, πλήν ὁ νόμος ἀπαιτεῖ ἀντὶ τοῦτου, καὶ ἵνα περιβληθῇ κατὰ τὸ ἐφικτὸν καὶ ἡ ἀνάγνωσις τὸ κῦρος τῶν μαρτύρων (ἄρθ. 888 Ἰον. Κώδικος), νὰ ἀναγνωσθῇ μὲν κατ' ἰδίαν ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου τῷ διαθέτῃ ἀπομακρυνομένων τῶν μαρτύρων, νὰ ἐπαναληφθῇ δὲ τὸ κατὰ δύναμιν ἢ διατύπωσις τῆς ἀναγνώσεως ἐπανερχομένων τῶν μαρτύρων ὅπως δυνήθῃσι καὶ οὗτοι νὰ ἀντιληφθῶσι τῆς τοιαύτης ἀναγνώσεως, ἂν οὐχὶ ὡς ἀκροασθέντες αὐτῆς

ἰδίαις αἰσθήσεσι τουλάχιστον ὡς πληροφορηθέντες περὶ αὐτῆς ἐκ στόματος τοῦ διαθέτου.

Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐν τούτοις ἡ ἔκθεσις τοῦ συμβολαιογράφου φέρει μόνον (ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν τρίτην δῆλωσιν) «ὁ Ῥῆγος Μπασιᾶς κρατῶντας τὸ αὐτὸ χαρτίον εἶπεν ἐνώπιον τῶν αὐτῶν μαρτύρων ὅτι αὕτη εἶναι ἡ διαθήκη του» "Ὡστε δὲν ἔχομεν ἐκ τῆς δηλώσεως ταύτης οὔτε τὴν ταυτότητα (τὸ ἐν αὐτῇ «καὶ κρατῶντας τὸ αὐτὸ χαρτίον» δὲν εἶναι ῥῆσις τοῦ διαθέτου), οὔτε πολλῶ μᾶλλον τὴν ἑτέραν καὶ οὐσιωδεστέραν διατύπωσιν τῆς ἐπὶ παρουσία τῶν μαρτύρων βεβαιώσεως τῆς ἀναγνώσεως, δηλαδὴ δὲν ἔχομεν καὶ ἐν τῇ τρίτῃ δηλώσει εἰμὴ τὸ τῆς πρώτης δηλώσεως «αὕτη εἶναι ἡ διαθήκη μου» πάλιν ἐπαναλαμβανόμενον. Ἐὰν λέγοντος τοῦ διαθέτου ὅτι ἡ διαθήκη ἐγρᾶφη παρ' ἄλλου καθίσταται ἀναγκαῖον νὰ τῷ ἀναγνωσθῇ ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου ἀπόντων τῶν μαρτύρων ἵπως θέλει πιστοποιηθῇ ὅτι τῷ ἐγένετο ἡ ἀνάγνωσις αὕτη ὅταν ὁ διαθέτης δὲν ἀνήγγειλλεν αὐτὴν εἰς τοὺς μάρτυρας; ἄρα ἐλλείπει ἡ βεβαίωσις τοῦ γεγονότος ἐκ τοῦ ὁποίου ὁ νόμος ἀναρτᾷ τὴν πεποιοθησιν ὅτι ἡ διαθήκη εἶναι γνησία τοῦ διαθέτου βούλησις Ὁ Γαλλικὸς νόμος τὴν καλὴν πίστιν λαμβάνων ὡς βάσιν, ἅμα ὁ διαθέτης ἐμφανίσει τὸ ἔγγραφον εἰς τὸν συμβολαιογράφον καὶ τοὺς μάρτυρας δηλῶν ὅτι περιέχει τὴν διαθήκην του, τεκμαίρεται ἐκ τούτου καὶ μόνου ὅτι εἶναι ἀληθῶς ἡ διαθήκη του, ἐξ ἐναντίας ὁ Ἰόνιος νόμος, τοιοῦτος δὲ εἶναι καὶ ὁ τῶν ἄλλων ἐπαρχιῶν, (τὸ ψήφισμα τοῦ Κυβερνήτου), δυσπιστεῖ πρὸς πάντας φοβούμενος τὴν ἀπάτην καὶ τὴν νοθείαν, ἤτοι φοβούμενος μήπως ὁ γράψας τὴν διαθήκην ἔγραψεν ἄλλα ἀντ' ἄλλων, ὁ δὲ διαθέτης ἐκ καλοπιστίας ὑπέγραψε τὸ ἔγγραφον

χωρίς να τὸ ἀναγνώσῃ, ἢ μήπως ὑπῆρξε μὲν πιστὸς καὶ ἀκριβὴς ὁ γράψας, πλὴν ἕτερος τις ἠδυνήθη μετὰ ταῦτα νὰ ἀντικαταστήσῃ τὸ ἔγγραφον.—ὄθεν πρὸς διασχέδασιν τῆς ὑποψίας ταύτης ἀπαιτεῖ ὁ νόμος νὰ γίνεταί πρότερον, κατὰ τὴν ἰδίαν στιγμὴν τῆς παραδόσεως, ἐξ ἐλέγχους περὶ τούτου, ἀναγινωσκομένου τοῦ ἔγγραφου κατὰ μόνας ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου εἰς τὸν διαθέτην, ἐν ἐπιτυχίᾳ δὲ τῆς τοιαύτης ἐξελέγξεως, ἤτοι ἐν περιπτώσει δηλώσεως τοῦ διαθέτου (μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν) «ὅτι τὸ ἀναγνωσθὲν εἰς αὐτὸν εἶναι ἡ ἀληθὴς διαθήκη του» νὰ προσκληθῶσιν ἀμέσως οἱ μάρτυρες ἵνα εισέλθωσι, καὶ νὰ ἐπαναλάβῃ ὁ διαθέτης, παρουσία τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων «ὅτι τὸ ἀναγνωσθὲν εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου ἔγγραφον εἶναι ἡ ἀληθὴς διαθήκη του», καὶ τότε ἀμέσως τὸ ἔγγραφον νὰ σφραγίζεται καὶ ἀσφαλιζεται συντασσομένης τῆς περὶ παραδόσεως ἐκθέσεως τοῦ συμβολαιογράφου, τοῦ ἀντιγράφου αὐτῆς, καὶ τῆς ἐπιγραφῆς τῆς διαθήκης.

Ἴνα ἡ συμβολαιογραφικὴ πράξις ὡς παρὰ δημοσίου λειτουργοῦ (συμβολαιογράφου) συντασσόμενον ἔγγραφον (ἄρθ. 366 ὄργ. Δικαστηρίων καὶ νόμος περὶ συμβολαιογράφων τοῦ δευτέρου Ἰονίου Κοινοβουλίου) παρέχει πλήρη ἀπόδειξιν τῶν ὑπὸ τῶν ἐνδιαφερομένων γενομένων δηλώσεων, ἀνάγκη ἢ δήλωσις τῆς ἐννόμου αὐτῶν βουλήσεως νὰ ἐξάγῃται ὅτι ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἀντίληψιν, οὐχὶ τοῦ συμβολαιογράφου μόνου, ἀλλὰ τοῦ συμβολαιογράφου ἅμα καὶ τῶν μαρτύρων, ὅπερ ἐστὶ ὁ τε συμβολαιογράφος καὶ οἱ μάρτυρες δεόν νὰ ἀντιληφθῶσι ἀπ' εὐθείας τῆς δηλώσεως τοῦ διαθέτου. Ἐπὶ ἀλλογράφου μυστικῆς διαθήκης τὸ οὐσιῶδες εἶναι (οὐ ἄνευ δὲν ὑπάρχει αὕτη) ἡ βεβαίωσις τῆς ἀναγνώσεως ἰτίς δεόν νὰ βεβαιώσῃ τὴν ἀνάγνωσιν; ὁ διαθέτης ἐνώπιον τοῦ

συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων. Ἐν τῇ περιπτώσει δὲν ὑπάρχει ἡ ἀπόδειξις τῆς ὑπὸ τοῦ διαθέτου, παρόντων τῶν μαρτύρων, βεβαίωσεως τῆς ἀναγνώσεως—μὴ ἀποδεικνυομένης δὲ τῆς ἀναγνώσεως τῆς ἐκθέσεως εἰς ἐπήκοον τῶν μαρτύρων (ὄρα κατωτέρω), δὲν ὑπάρχει οὐδὲ ἡ ἀπόδειξις ὅτι οἱ μάρτυρες ἀντελήφθησαν τῆς βεβαίωσεως τοῦ συμβολαιογράφου ὅτι ἀνέγνωσε εἰς τὸν διαθέτην τὴν διαθήκην καὶ ἤκουσε παρ' αὐτοῦ ὅτι αὕτη εἶναι ἡ ἀληθὴς διαθήκη του. Καὶ ἂν ὅμως ἠθέλομεν παραδεχθῆ (ὅπερ οὐδόλως συνάγεται ἐκ τῆς ἐκθέσεως) ὅτι οἱ μάρτυρες ἀνέγνωσαν τὴν βεβαίωσιν τοῦ συμβολαιογράφου, τότε τὸ γεγονός τῆς ἀναγνώσεως ἤθελεν βεβαιοῦ οὐχὶ ὁ διαθέτης ἀλλὰ τρίτος (ὁ συμβολαιογράφος), οὐ αἱ δηλώσεις περὶ τῶν ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ μόνου οὐχὶ δὲ καὶ ἐνώπιον τῶν μαρτύρων λαβόντων χώραν οὐδεμίαν παρέχουσι ἀπόδειξιν τῆς ἀδιασείστου αὐτῶν ἀληθείας. Πᾶσα πράξις ἀποτελεῖται ἐκ τῶν δηλώσεων τῶν ἐνδιαφερομένων τῶν πρὸς καταρτισμὸν αὐτῆς ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου ἅμα καὶ τῶν μαρτύρων γενομένων. Ἐὰν ὁ συμβολαιογράφος συντάξῃ ἔγγραφον φέρον ὅτι ὁ Πέτρος ἐδήλωσεν ἐνώπιόν του (οὐχὶ δὲ ἐνώπιον μαρτύρων) τὴν ἐξῆς τελευταίαν βούλησιν. . . . καὶ εἰς τὸ τέλος ὅτι ἀνεγνώσθη εἰς ἐπήκοον τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων Α. καὶ Β. (τυχόντων κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν) οἵτινες τὴν ὑπογράφουσι τὸ τοιοῦτον ἔγγραφον δὲν θὰ ἦτο πράξις ἐπίσημος, ἐπομένως δὲν θὰ ἦτο διαθήκη.

ὑποθέσωμεν ὅτι ἀποχωρησάντων τῶν μαρτύρων ὅπως ἐκτελεσθῆ ἢ κατ' ἰδίαν ἀνάγνωσις τοῦ ἔγγραφου, ὁ διαθέτης, μὴ θέλων νὰ λάβῃ ὁ συμβολαιογράφος γνῶσιν τοῦ περιεχομένου, τῷ λέγει—περιττὴ ἢ ἀνάγνωσις, τὸ ἔγγραφον ἐννοεῖται περιέχει τὴν διαθήκην μου—ἢ ὅτι ὁ συμβολαιογράφος πιεζόμενος ἐκ πολλῶν ἀσχολιῶν ἐ-

ρωτᾷ τὸν διαθέτην ἂν ἦναι βέβαιος περὶ τῶν ἐν τῷ ἐγγράφῳ γεγραμμένων καὶ ὅτι ἐπὶ τῇ καταφατικῇ ἀπαντήσῃ τούτου, γράφει, χωρὶς νὰ ἀναγνώσῃ, ὅτι ἀνέγνωσε (ἀπλῶς διὰ νὰ τηρηθῇ ὁ τύπος), καὶ ὅτι ὁ διαθέτης τῷ εἶπε ὅτι τὸ ἐγγράφον περιέχει τὴν ἀληθῆ διαθήκην του, μεθ' ἧς καλεῖ τοὺς μάρτυρας εἰς οὓς ὁ διαθέτης δηλοῖ ὅτι τὸ ἐγγράφον περιέχει τὴν ἀληθῆ διαθήκην του. Τὸ ζήτημα εἶναι ἂν κατὰ τὸν νόμον ἢ βεβαίωσις τοῦ συμβολαιογράφου περὶ τῆς δηλώσεως τοῦ διαθέτου ὅτι τῷ ἀνεγνώσθη ἢ διαθήκη ἀποδεικνύει τὴν ἀνάγνωσιν. Ὑπάρχει μὲν ἢ βεβαίωσις τοῦ συμβολαιογράφου περὶ τῆς εἰρημένης τοῦ διαθέτου δηλώσεως ἀλλὰ ἢ δήλωσις αὕτη δὲν ἐγένετο ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων, ἄρα δὲν δύναται ν' ἀποδειχθῇ διὰ τῆς ἐκθέσεως ὡς δημοσίου ἐγγράφου, ἄρα ἢ μαρτυρία τοῦ συμβολαιογράφου εἶναι ἀπλοῦν ἐκμαρτύριον. Ταῦτα συνάγονται ἐκ τῆς ἐννοίας τοῦ νόμου ὅτι ἐπὶ ἀλλογράφου διαθήκης τὸ γεγονός ὅτι ὁ διαθέτης ἐδήλωσεν ἐν πλήρει γνώσει ὅτι αὕτη περιέχει τὴν ἀληθῆ διαθήκην του, δεόν νὰ ἀποδεικνύεται διὰ τοῦ δημοσίου ἐγγράφου περὶ παραδόσεως τῆς διαθήκης. Ταῦτα ὅσον οἶον τε σαφῶς ἐξέφρασε καὶ τὸ γράμμα τοῦ ἄρθ. 890 τοῦ Ἰον. Κώδικος (ἀγωγή μου—προτάσεις μου Πρωτοδικείου σελ. . . προτάσεις μου ἐφετείου σελ. . .)

Τὸ ἐπιχείρημα τῶν ἀντιδίκων ὅτι ἢ φράσις «τὸ ἀναγνωσθὲν ἐγγράφον», ὑπάρχει καὶ ἐν τῇ προτελευταία δηλώσει, τῇ μεταξὺ τοῦ διαθέτου καὶ τοῦ συμβολαιογράφου μόνου, τρέπεται ἐντελῶς κατ' αὐτῶν, ἀποδεικνυομένου ἐντεῦθεν ὁποῖα ἢ μέριμνα τοῦ νόμου πρὸς παγίωσιν τῆς τοῦ ἐγγράφου ἀναγνώσεως. Τῶντι ἀφοῦ ὁ νόμος ἐξήσφαλισε τὴν ταυτότητα διατῆς πρώτης δηλώσεως, προσέβη ἵνα ἐξασφαλίσῃ καὶ τὴν ἀνάγνωσιν, ἥτοι τὸ γνήσιον τοῦ

περιεχομένου διὰ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης δηλώσεως Αἱ δύο αὗται δηλώσεις, ὧν ἢ τελευταία εἶναι ἢ ἐξακολούθησις τῆς προτελευταίας, συναποτελοῦσι μίαν καὶ τὴν αὐτὴν διατύπωσιν (τὴν τῆς ἀναγνώσεως), ἐδέησε δὲ νὰ γίνουν δύο ἀντὶ μιᾶς καὶ νὰ τεθῇ ἐν ἐκάστη ἢ αὐτῇ φράσις «τὸ ἀναγνωσθὲν ἐγγράφον» καθόσον χωριστὴ ἦτο ἢ συνάντησις τοῦ διαθέτου μετὰ τοῦ συμβολαιογράφου μόνου τῆς συναντήσεως αὐτοῦ μετὰ τοῦ συμβολαιογράφου ἅμα καὶ τῶν ἐπανελθόντων μαρτύρων, καὶ καθόσον ὤφειλε νὰ συνδεθῇ καὶ συναρμολογηθῇ ἢ δευτέρα δήλωσις μετὰ τῆς τρίτης ἵνα προκύψῃ ἐναργῶς ἐκ τῆς ἀλληλουχίας τῶν δύο τούτων δηλώσεων ἢ ὅλη τοῦ νόμου ἐννοία. Ἐὰν δὲν ἐτίθετο τὸ ἀναγνωσθὲν εἰς τὴν δευτέραν δήλωσιν ἵπως θὰ ἠδύνατο νὰ τεθῇ μεταξὺ τῆς δευτέρας καὶ τῆς τρίτης τὸ ἐπ α ν α λ α μ β ἄ ν ε ι, ἵνα ἔλθῃ εἰς τὴν τρίτην δήλωσιν «τὸ ἀναγνωσθὲν» ὡς ἐπ α ν α λ α μ β ἄ ν ὀ μ ε ν ο ν;

Ναὶ ὁ κύριος σκοπὸς τοῦ νόμου ὁ συκρατῶν ὀλόκληρον τὸ ἄρθρον 890, καὶ εἰς τὸν ὁποῖον σκοπὸν ἀπολήγουσι καὶ συγκεφαλαιοῦνται αἱ ἄλλαι προηγούμεναι διατυπώσεις, εἶναι ἢ ἐκ στόματος τοῦ ἐνδιαφερομένου διαθέτου εἰς ἐπήκοον τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων βεβαίωσις τῆς ἀναγνώσεως. Διόπερ ἢ διατύπωσις τῆς ἀναγνώσεως ἄρχεται μεταξὺ διαθέτου καὶ συμβολαιογράφου, κρατύνεται διὰ τοῦ κατόπιν ἐπ α ν α λ α μ β ἄ ν ε ι, καὶ τελειοῦται νομιμοποιουμένη τῇ τῶν μαρτύρων προσελεύσει, διότι αἱ τρεῖς δηλώσεις διετάχθησαν μόνον καὶ μόνον, ὅπως ἔλθῃ τὸ τελικὸν ἀποτελεσμα νὰ εἶπῃ ὁ διαθέτης «τὸ ἀναγνωσθὲν» ἐπανελθόντων τῶν μαρτύρων. Ὅθεν ἐσφαλμένως τὸ Πρωτοδικεῖον προήνευσε (αιτιολογία 15) τὸ παρατεθὲν ἄρθρον τοῦ Ἰονίου Κώδικος ἀποφανθὲν ὅτι τὸ τρίτον ἐδάφιον

αὐτοῦ ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ταυ-
τότητος τοῦ παραδιδομένου τῷ συμβολαιογράφῳ ἐγγρά-
φου, ἐνῶ ἔχει ὡς ἀντικείμενον τὴν ἐξασφάλισιν καὶ
ἐξακρίβωσιν τοῦ περιεχομένου αὐτοῦ.

Ἐπειδὴ τὸ Ἐφετεῖον Κερκύρας δεχθὲν (ἀπόφασις
ἀριθ. 32) ὅτι διὰ τὸ κῦρος τῆς διαθήκης ἀρκεῖ ἡ ἀπό-
δειξις μόνῃς τῆς ταυτότητος τοῦ ὡς διαθήκη προσ-
αγομένου ἐγγράφου, περιττὸν ἐθεώρησε νὰ κατέλθῃ εἰς
τὴν πραγματικὴν ἐξέτασιν περὶ τοῦ ἀν ἀποδεικνύεται
ἢ τοῦ ἐγγράφου ἀνάγνωσις—ἐντεῦθεν ἐπόμενον ἦτο νὰ
ἐκδόσῃ ὁ Ἄρειος Πάγος ἀναιρετικὴν ἀπόφασιν (ἀπό-
φασις Α. Π. ὑπ' ἀριθ. 115 ε. ε.), ἀφοῦ τὸ μὲν νομικὸν
ζήτημα ἐπὶ τῆς διατυπώσεως τῆς ἀναγνώσεως ἔλυσεν
ἀντιθέτως τῆς ἀποφάσεως τοῦ Ἐφετείου, περὶ δὲ τοῦ
πραγματικοῦ ζητήματος ἐπὶ τῆς αὐτῆς διατυπώ-
σεως οὐδόλως ὑπῆρχε τοῦ Ἐφετείου ἀπόφασις.

Ἐπειδὴ ἡ ταυτότης εἶναι ἀναμφιβόλως τὸ πᾶν ἀ λ λ ἄ
καθόσον εἶναι ταυτότης τοῦ ἀ ν α γ ν ω σ θ ἔ ν τ ο ς ἐ γ-
γράφου, ἤτοι καθόσον μετὰ τῆς ταυτότητος συμβεβαι-
οῦται καὶ ἡ ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου γενομένη ἀνά-
γνωσις—Ἐὰν ὅμως βεβαιοῦται ἡ ταυτότης οὐχὶ δὲ καὶ
ἡ ἀνάγνωσις, δὲν ἔχομεν διαθήκην κατὰ τὸ ἡμέτερον
δίκαιον, ἔχομεν διαθήκην κατὰ τὸ γαλλικὸν δίκαιον, τὸ
μόνον ἐπὶ τῆς ταυτότητος ἐρειδόμενον.

Ἐπειδὴ ὁ Ἴονιος Κώδιξ καὶ τὸ περὶ διαθηκῶν ψή-
φισμα τοῦ Κυβερνήτου, ὑπουργοῦντος τοῦ Γενατᾶ, νό-
μοι ἀμφοτέρω ἐκ πηγῆς ἐπτανησιακῆς καὶ τοῦ συστή-
ματος τῆς ἀ ν α γ ν ὴ σ ε ω ς, κατ' οὐδὲν οὐσιωδῶς διαφέ-
ρουσι—τὸ τοῦ ψηφίσματος «νὰ βλέπωσι οἱ μάρτυρες
τὸν συμβολαιογράφον ἀναγινώσκοντα εἰς τὸν διαθέτην
ἀλλὰ νὰ μὴ τὸν ἀκούωσι» δὲν προσετέθη εἰς τὸν Ἴο-
νιον Κώδικα, ὡς ὅλως ἄσκοπον καὶ ἄτοπον—ἄσκοπον

μὲν καθόσον οἱ μάρτυρες, καὶ χωρὶς νὰ βλέπωσι τὸν
συμβολαιογράφον ἀναγινώσκοντα, πληροφοροῦνται περὶ
τῆς γενομένης ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου ἀναγνώσεως
ἐκ τῆς πρὸς αὐτοὺς τελευταίας δηλώσεως τοῦ διαθέ-
του «ὅτι τὸ ἀ ν α γ ν ω σ θ ἔ ν εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ συμβο-
λαιογράφου ἐγγραφον . . .» ἄτοπον δὲ καθόσον οἱ μάρ-
τυρες ἐντὸς τοῦ αὐ τοῦ δωματίου τοῦ διαθέτου εὐρι-
σκόμενοι, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ βλέπωσι τὸν συμβο-
λαιογράφον ἀναγινώσκοντα τὴν διαθήκην χωρὶς ὅμως
νὰ τὸν ἀκούωσι.

Ἐπειδὴ τὸ ἐγγραφον τῆς διαθήκης δυνατὸν ὡς ἐρ-
ρέθη νὰ μὴ ἀνεγνώθῃ ποσῶς ὑπὸ τοῦ συμβολαιογρά-
φου συμφωνητάντων οὕτω ἰδιαιτέρως τοῦ διαθέτου καὶ
τοῦ συμβολαιογράφου, ἢ καὶ νὰ ἀλλοιωθῇ ἢ ἀντεκα-
τεστάθῃ δι' ἐτέρου ἐγγράφου, εἴτε πρὶν παρουσιασθῆ,
παρὰ τοῦ γράψαντος ἢ ἄλλου τινὸς εἴτε μετὰ τὴν παρου-
σίασίν του παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου διαρκούσης τῆς
παραδόσεως ἢ (ἐξ ἐπιπολαιότητος) παρὰ τοῦ ἰδίου δια-
θέτου, καθόσον πᾶς διαθέτης ἐτοιμάζει τὴν διαθήκην
του εἰς δύο ἐγγραφα ὑπ' αὐτοῦ ν ο μ ι ζ ὴ μ ε ν α ἴ σα, ὧν
τὸ μὲν κρατεῖ εἰς χεῖρας του τὸ δὲ ἐγχειρίζει τῷ συμ-
βολαιογράφῳ—ἀπέναντι δὲ τῶν ἐνδεχομένων τούτων
ἄλλη τις ἀσφάλεια δὲν δύναται νὰ ὑπάρχῃ εἰμὴ ἢ κατὰ
τὴν στιγμὴν τῆς παραδόσεως ἐξέλεγχῆς τοῦ περιεχο-
μένου βεβαιουμένη δεόντως ἐνώπιον τῶν μαρτύρων.

Ἐπειδὴ πάντῃ ἄτοπον ἤθελεν εἶσθαι νὰ καθιερωθῇ ὁ Ἴο-
νιος Κώδιξ τὸ σύστημα τῆς ἀναγνώσεως καὶ ἐν τούτοις
νὰ παραμελῇ τὴν διατύπωσιν τῆς ἀναγνώσεως, νὰ ὀρί-
ζῃ εἰς ὅλας ἀνεξαιρέτως τὰς διατυπώσεις τὴν παρουσίαν
(ἄρθ. 888 Ἴον. Κώδ.) τῶν μαρτύρων καὶ ἐν τούτοις νὰ
καταλείπῃ τοὺς μάρτυρας εἰς τὴν σπουδαιότεραν ὄλῳν
(τὴν τῆς ἀναγνώσεως), νὰ ἔχῃ προχείρους τοὺς μάρτυ-

ρας ενεργουμένης τῆς παραδόσεως, νὰ διατάσῃ δὲ καὶ τρίτην τοῦ διαθέτου δήλωσιν (μετ' ἀνάγνωσιν) παρεμβαινόντων τῶν μαρτύρων καὶ ἐπομένως χάριν ἀσφαλείας τῆς ἀναγνώσεως, καὶ ἐν τούτοις ἐν τῇ τρίτῃ αὐτῇ δηλώσει νὰ μὴ ποιεῖται οὐδαμῶς λόγον περιἀναγνώσεως.

Ἐπειδὴ ἀφ' ἐτέρου ἐὰν ὁ Ἴόνιος Κώδῃξ εἰς μόνην τὴν ταυτότητα ἀπέβλεπε χωρὶς νὰ ἐπιζητῇ καὶ τὴν βεβαίωσιν τῆς ἀναγνώσεως ὅλως περιττὴ θὰ ἦτο ἐν τῷ νόμῳ ἢ προσθήκη «τὸ ἀναγνωσθὲν», ἤθελε δὲ ὁ νόμος θεωρήσει ἱκανοὺς πρὸς τὸ διαθέτειν δι' ἀλλογράφου διαθήκης καὶ τοὺς δυναμένους νὰ γράψωσι ἀλλ' οὐχὶ καὶ νὰ ὀμιλῶσι ἀφοῦ διὰ τοῦ ἀρθρου 893 τὴν πᾶσαν ἀσφάλειαν ἔλαβε περὶ τῆς ταυτότητος τῆς διαθήκης αὐτῶν, μάλιστα ἤθελεν ἔχει διὰ πᾶν εἶδος μυστικῆς διαθήκης μίαν μόνην διάταξιν (τὴν τοῦ ἀρθ. 889), δὲν ἤθελεν ἔχει ἐτέραν καὶ τόσον διαφορετικὴν οἶαν τὴν τοῦ ἐπομένου ἀρθρου 890, ἢ τουλάχιστον ἤθελεν ἐν τῇ διατάξει τοῦ ἀρθρου τούτου ὀρίσει μόνον τὴν πρώτην καὶ τὴν δευτέραν δήλωσιν τοῦ διαθέτου οὐχὶ δὲ καὶ τὴν τρίτην, καθόσον ὑποθετομένου, ὅπως τὸ ὑποθέτουσιν οἱ ἀντίδικοι, ὅτι ὁ συμβολαιογράφος δύναται νὰ λειτουργῇ ἄνευ μαρτύρων, καὶ ὅτι ἡ βεβαίωσις αὐτοῦ καὶ μόνου περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῆς διαθήκης εἶναι ἢ ἀπαιτούμενη περὶ τῆς ἀναγνώσεως βεβαίωσις ἰπρὸς τί ἢ ἐν τῷ ἀρθρῳ 890 τρίτη δήλωσις τοῦ διαθέτου; δὲν θὰ ἦτο πλέον ἀνάγκη (τούτου ὑποθετομένου), ἢ νὰ ἀνοιχθῇ ἢ θύρα πρὸς τοὺς μάρτυρας ἵνα παρευρεθῶσι εἰς τὴν σφράγισιν τῆς διαθήκης καὶ τὴν σύνταξιν τῶν τριῶν ἐγγράφων (ἐκθέσεως ἐπιγραφῆς καὶ ἀντιγράφου).

Ἐπειδὴ ἐκτὸς τοῦ πνεύματος καὶ τῶν λόγων τοῦ νόμου, ὑπάρχει καὶ τὸ σαφὲς γράμμα τῆς ἐν αὐτῷ τρίτης τοῦ διαθέτου δηλώσεως «καὶ ὁ διαθέτης ἐπαναλαμ-

βάνει ἐπὶ παρουσίᾳ αὐτῶν ὅτι τὸ ἀναγνωσθὲν εἰς αὐτὸν ἐγγραφον παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου τὸ ὁποῖον παραδίδει εἰς τοῦτον εἶναι ἢ ἀληθῆς διαθήκη του «ἢ δὲ διάταξις αὐτῆ, οὐ μόνον δὲν εἶναι ὅπως οἱ ἀντίδικοι τὴν χαρακτηρίζουσιν ἢ ἐκφρασις τῆς ταυτότητος καὶ μόνης τῆς ταυτότητος, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας ἀποκλείεται ὅτι ἀναφέρεται εἰς τὴν ταυτότητα καὶ ὄχι εἰς τὴν ἀνάγνωσιν α) ἐκ τοῦ μεταξὺ τῆς δευτέρας καὶ τῆς τρίτης δηλώσεως ἐ π α ν α λ α μ β ἄ ν ε ι, ἐμφαίνοντος ὅτι ἢ τρίτη δήλωσις εἶναι ἢ ἐπανάληψις τῆς δευτέρας, τουτέστι ὅτι ἢ διατύπωσις τῆς ἀναγνώσεως συμπληροῦται ἐπαναλαμβάνοντος τοῦ διαθέτου πρὸς τοὺς μάρτυρας ἐν τῇ τρίτῃ δηλώσει τὸ παρ' αὐτοῦ λεχθὲν πρὸς τὸν συμβολαιογράφον ἐν τῇ δευτέρᾳ—καὶ π ρ α γ μ α τ ι κ ῶ ς ἢ ἐν τῷ νόμῳ τρίτη δήλωσις εἶναι α ὐ τ ο λ ε ξ ε ἰ ἢ δευτέρα β) ἐκ τοῦ ὅτι δὲν λέγει ὁ διαθέτης ἐν τῇ τρίτῃ ὑπὸ τοῦ νόμου ὠρισμένη δηλώσει—αὐτὸ εἶναι ἢ διαθήκη μου—λέγει. . . . ἢ ἀληθῆς διαθήκη μου», ὁ νόμος ἡσχολήθη ἐν τῇ πρώτῃ δηλώσει περὶ τῆς ταυτότητος ἐν τῇ τρίτῃ δηλώσει ἀσχολεῖται περὶ τῆς ἀναγνώσεως, ὃ ἐστὶ περὶ τῆς ἀ λ η θ ε ἰ α ς τῆς διαθήκης γ) ἐκ τῆς ὅλης διατάξεως τῆς τρίτης δηλώσεως «ὅτι τὸ ἀναγνωσθὲν εἰς αὐτὸν παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου ἐγγραφον εἶναι ἢ ἀληθῆς διαθήκη του» Αὐτὴ καὶ αὐτὴ ὅ λ η (ὄχι δὲ ἄλλη οἰαδήποτε) εἶναι ἢ ὑπὸ τοῦ νόμου ἐπιβαλλομένη διατύπωσις ὅπως ἢ ἐγγυρος ἢ παρ' ἄλλου γεγραμμένη καὶ παρὰ τοῦ διαθέτου μόνον ὑπογεγραμμένη διαθήκη.

Ἐπειδὴ ἐνταῦθα ἢ περὶ παραδόσεως ἐκθεσις τοῦ συμβολαιογράφου Προύντζου ἐνῶ περιέχει τὰς δύο πρώτας δηλώσεις τοῦ διαθέτου ἀκριβῶς καὶ ἐπὶ λέξεσι ὅπως

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΩΣ παρατεθὲν ἀρθρον 890, δὲν περιέχει
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

παντάσιν τὴν τρίτην ἐν τῷ νόμῳ δήλωσιν, διαλαμβάνουσα ὡς πρὸς αὐτὴν μόνον τὰ ἐξῆς «Ἀμέσως προσεκάλεσα καὶ εἰσῆλθον εἰς τοῦτο τὸ δωμάτιον οἱ μνησθέντες τρεῖς μάρτυρες Ῥωμάνος Λούτζης καὶ Περιστιάνος, καὶ εἰς τὴν παρουσίαν αὐτῶν ὁ Ῥῆγος Μπασιᾶς, κρατῶντας τὸ αὐτὸ χαρτίον, εἶπεν ἐνώπιον τῶν αὐτῶν μαρτύρων ὅτι αὐτὴ εἶναι ἡ διαθήκη του» Τὸ ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ «κρατῶντας (ὁ Ῥῆγος) τὸ αὐτὸ χαρτίον» δὲν τὸ εἶπεν ὁ Ῥῆγος—ὁ Ῥῆγος δὲν ἐπρόφερε λέξιν, οὔτε ὡς πρὸς τὴν ταυτότητα τοῦ ἐγγράφου οὔτε ὡς πρὸς τὸ γνήσιον αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ ὑποθέσει δὲ ὅτι ἤθελε τὸ εἶπει ὁ συμβολαιογράφος δὲν θὰ εἶχε τὴν παραμικρὰν ἀξίαν. Ἀλλὰ δὲν τὸ εἶπεν οὔτε ὁ συμβολαιογράφος—ἐπανελθόντων τῶν μαρτύρων ἐνώπιον τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τοῦ διαθέτου ὁ συμβολαιογράφος δὲν ὠμίλησε παντελῶς, ὅταν δὲ ἀκ ο λ ο ῦ θ ω ς εὐηρεστήθη νὰ συντάξῃ τὴν ἐκθεσίν του ἔγραψεν ἐν αὐτῇ τὸ εἰρημένον «κρατῶντος τὸ αὐτὸ ἐγγράφον» ὄχι ὡς λεχθὲν ὑπ' αὐτοῦ ἀλλ' ὡς ἰδίαν του ἰδέαν καὶ ἀντίληψιν, ἥτοι ὡς περιγραφὴν τῶν κατὰ τὴν παράδοσιν διατρεξάντων—συνεπῶς δὲ περὶ τοῦ εἰρημένου «κρατῶντας τὸ αὐτὸ χαρτίον, ἤγουν περὶ τοῦ ὅτι τὸ χαρτίον ἦτο τὸ αὐτὸ, δὲν ὑπάρχει, οὔτε ἡ μαρτυρία τοῦ διαθέτου οὔτε ἡ τῶν μαρτύρων, ἀλλὰ μόνον τὸ ἀτομικὸν (μεταγενέστερον) ἐκ μαρτύριον τοῦ συμβολαιογράφου. Λέγω λοιπὸν ὅπως ἔλεγον καὶ εἰς τὸ ἐν Κερκύρᾳ Ἐφετεῖον (οἱ ἀντίδικοι παρεξηγοῦσι καὶ διαστρέφουσι τὰς ἐνώπιον τῶν Ἐφετῶν προτάσεις μου ὅρα σημ. . .) ὅτι δὲν ἀποδεικνύεται ἡ ταυτότης ἀλλὰ καὶ ἀν ἀποδεικνύετο ἡ ταυτότης δὲν ἀποδεικνύεται ἡ ἀνάγνωσις. Δύναται ὁ χάρτης νὰ ἦναι ὁ αὐτὸς ὃν εἶχεν ἀρχικῶς ὁ διαθέτης, ἢ καὶ ὁ αὐτὸς ὃν εἶχε κατὰ τὰς τρεῖς μετὰ τοῦ συμβο-

λαιογράφου συναντησεις του ἐν τῷ καιρῷ τῆς παραδόσεως καὶ ὅμως ὁ διαθέτης νὰ διατελῇ ἠπατημένος ὡς πρὸς τὸ περιεχόμενον, ἢ καθόσον οὐδέποτε τὸ ἐπαλήθευσεν, ἢ καθόσον, πρὶν ἢ μετὰ, συνέβη ἀντικατάστασις. Ἡ ταυτὸς ἐγγυᾶται μὲν, ὅτι ὁ διαθέτης θεωρεῖ τὸ παραδιδόμενον ἐγγράφον ὡς διαθήκην του, πλὴν δὲν ἐγγυᾶται καὶ ὅτι πράγματι εἶναι ἡ διαθήκη του· τότε μόνον ὁ νόμος πείθεται, ὅτι εἶναι ἡ αὐτούσιος διαθήκη του, ὅταν ὁ διαθέτης τὸ καταθέτει τῇ δηλώσει, ἐπὶ παρουσίᾳ τῶν μαρτύρων, ὅτι κατ' ἐκείνην τὴν στιγμήν τῷ ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου.

Ἐπειδὴ αἱ διατυπώσεις οὐδαμῶς ἐξυπακούονται, ἀπαιτεῖται νὰ βεβαιῶνται ἐν τοῖς ἐγγράφοις τῆς διαθήκης ἐκφραζόμεναι ἐντελῶς καὶ διὰ τῶν αὐτῶν εἰ δυνατόν λέξεων τοῦ νόμου, ἢ τοῦλάχιστον δι' ἐτέρων ἀντιστοιχουσῶν.—ἄλλος τρόπος βεβαιώσεως δὲν χωρεῖ. Ὅσον δ' ἀφορᾷ ἐκάστην διατύπωσιν ἐν τῷ ὄλ ω αὐτῆς, ἀπαιτεῖται νὰ τηρῆται ὅπως ὑπάρχει ἐν τῷ νόμῳ διαγεγραμμένη, ἐτέρας ἀντιστοιχούσης διατυπώσεως οὐδέποτε ἐπιτρεπομένης. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἐκθεσις τοῦ συμβολαιογράφου δὲν περιέχει, ὡς πρὸς τὴν τρίτην τοῦ διαθέτου δήλωσιν, εἰμὴ πάλιν τὸ τῆς πρώτης δηλώσεως (αὐτὴ εἶναι ἡ διαθήκη του). Ἐπομένως δὲν περιέχει οὔτε ὀλόκληρον τὴν διατύπωσιν τῆς τρίτης δηλώσεως, (ὅτι τὸ ἀναγνωσθὲν εἰς αὐτὸν ἐγγράφον παρὰ τοῦ συμβολαιογράφου εἶναι ἡ ἀληθὴς διαθήκη του), οὔτε μέρος αὐτῆς οὔτε κἀν ἕχνο ς αὐτῆς.

(Ἐλλειψις σφραγίσεως).

ἀκόλουθα ἄρθρα δρίζουσι τὰς εἰς τὰς ἀλλογράφους μυστικὰς διαθήκας ἰδιαζούσας διατυπώσεις, ἀναφερόμενα εἰς τὸ ἄρθρον 889 ὡς πρὸς τὰς κοινὰς διατυπώσεις.

Τὸ ἄρθρον 890 τοῦ Ἰονίου Κώδικος συνδυαζόμενον μὲ τὸ Ἰταλικὸν κείμενον τοῦ προηγούμενου 889 (ἡ Ἑλληνικὴ μετάφρασις δὲν εἶναι κατὰ τοῦτο ἀκριβής), δὲν ἀναθέτει τὴν σφράγισιν τῆς διαθήκης καὶ τὴν τυχὸν χρῆσιν τοῦ τυλίγματος εἰς τὸν συμβολαιογράφον, ἀλλὰ εἰς τὸν διαθέτην, ἢ εἰς ὃν τινα ὁ διαθέτης διορίζει, (*il testatore fa a chiudere e suggellare*) τὸν συμβολαιογράφον τὸν θέλει ὁ νόμος, διαρκούσης τῆς διατυπώσεως ταύτης, συμπαρακαθήμενον μετὰ τῶν μαρτύρων καὶ ἀπλῶς μετ' αὐτῶν καὶ, ὅπως αὐτοὶ, συμμαρτυροῦντα περὶ τῆς σφραγίσεως «*να... σφραγίζεται ἡ διαθήκη παρ οὐσία τοῦ συμβολαιογράφου καὶ τῶν μαρτύρων*». Ἐπὶ τοῦ προκειμένου οὐχὶ ὁ διαθέτης ἀπεφάσισε περὶ τυλίγματος, οὐχὶ αὐτὸς ἢ ἄλλος παρ' αὐτοῦ διορισθεὶς ἐνήργησε τὴν σφράγισιν, ἀλλ' ὁ συμβολαιογράφος οἴκοθεν, καὶ δὴ αὐθαίρετως καὶ ἀναρμοδίως, καὶ χρῆσιν τυλίγματος ἐποιήσατο καὶ ἐπελήφθη καὶ ἐξετέλεσε τὴν σφράγισιν.—ὅθεν ἡ σφράγισις τῆς διαθήκης δὲν ἐγένετο κατὰ νόμιμον τύπον (ὄρα ἀγωγὴν μου—προτάσεις μου πρωτοδικείου σελ... προτάσεις μου ἐφετείου σελ..). Δὲν εἶναι δὲ ποσῶς ὀρθὴ ἡ παρατήρησις τῶν ἀντιδίκων, ὅτι περιτυλιχθείσης καὶ σφραγισθείσης τῆς διαθήκης παρόντος καὶ μὴ ἀντιλέγοντος τοῦ διαθέτου τεκμαίρεται, ὅτι ὑπῆρχεν ἡ σιωπηρὰ συναίνεσις αὐτοῦ *α)* διότι ἐπὶ διατυπώσεων δὲν χωροῦσιν εἰκασίαι, *β')* διότι καὶ κατὰ γενικὸν τοῦ δικαίου κανόνα σιωπὴ οὐκ ἔστι συναίνεσις,—μόνον δὲ εἰς ἐξαιρέσεις ῥητὰς ἐξηγεῖται αὕτως συναίνεσις, *γ')* διότι ἄλλο *να* ἐνεργῆται ἡ σφράγισις παρὰ τρίτου, τοῦ διαθέτου παραγγέλλοντος, καὶ ἄλλο

να ἐνεργῆται παρὰ τρίτου, τοῦ διαθέτου ἀπλῶς σιωπῶντος, *δ')* διότι διατύπωσις διάφορος τῆς τοῦ νόμου δὲν εἶναι δεκτὴ οὐδὲ καὶ ἀντιστοιχοῦσα ὑποθετομένη, *ε')* διότι θὰ παρεξτείνετο ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ νόμου, καὶ θὰ ἠλαττοῦντο αἱ ἠθικαὶ ἐγγυήσεις, εἰς ἃς ἀποβλέπει, ἂν ἐθεωρεῖτο ὅτι εἶναι σφράγισις τοῦ διαθέτου καὶ ἡ τοῦ τρίτου αὐθαίρετος σφράγισις, ἀρκεῖ ὅτι ὁ διαθέτης δὲν ἔλαβε τὸ θάρρος *να* τῷ ἐκφράσῃ τὴν δυσπιστίαν του διακόπτων αὐτὸν ἐπιχειροῦντα τὴν σφράγισιν, *ζ')* διότι τῆς σφραγίσεως ἐκτελεσθείσης ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου αὐτογνωμόως, δὲν δύναται τις *να* τὴν ὑπαγάγῃ εἰς τὴν διάταξιν τοῦ νόμου ἀφοῦ δὲν δύναται *να* εἶπῃ ὅτι *il testatore l'ha fatto chiudere e suggellare* «ὅτι ὁ διαθέτης τὸν *ε* *κα* *μ* *ε* (ἐν τῇ περιπτώσει τὸν συμβολαιογράφον) *να* κλείσῃ καὶ σφραγίσῃ».

**Ελλειψις ἐνότητος (uno contextu)*

Κατὰ τὸ ἄρθρον 889 τοῦ Ἰον. Κωδ., εἰς ὃ παραπέμπει τὸ ἐπόμενον 890, «ὄλαι αἱ περὶ τὴν παράδοσιν διατυπώσεις ἐνεργοῦνται κατὰ συνέχειαν ἀνευ διακοπῆς ἢ ἀναβολῆς, χωρὶς παρεκτροπῆς εἰς ἄλλας πράξεις, καὶ χωρὶς ὁ συμβολαιογράφος, ὁ διαθέτης καὶ οἱ μάρτυρες *να* ἐξέλθωσιν ἀπὸ τὸν τόπον εἰς τὸν ὁποῖον ἐκτελοῦται αἱ εἰρημέναι ἐργασίαι». Ἐπὶ τοῦ προκειμένου δὲν ἐτηρήθη ἡ ἀναγκαῖα αὕτη ἐνότης χρόνου καὶ τόπου ὡς πρὸς τὴν σύνταξιν τῶν τριῶν τῆς διαθήκης ἐγγράφων, τουτέστι *α)* τῆς ἐκθέσεως τοῦ συμβολαιογράφου, *β')* τῆς ἐπιγραφῆς τῆς διαθήκης, *γ')* τοῦ διὰ τὸ ἐπαρχεῖον ἀντιγράφου τῆς αὐτῆς ἐκθέσεως. Ἐν συνεχείᾳ ἐξετελέσθησαν μόνον τὰ τῆς παρουσιάσεως τῆς διαθήκης μέχρι τῆς σφραγίσεως κίτης, ἐκτοτε ὁμως οἱ μάρτυρες ἀπῆλθον εἰς τὰ ἴδια, ὃ δε συμβολαιογράφος συνέταξε τὰ τρία ἔγραφα

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ἈΘΕΟΥΡΙΟΥ

καθ' ἣν ὥραν ἔτυχεν εὐκαιρῶν, τὰ ἔφερε δὲ τὸ ἑσπέρας εἰς τὰς οἰκίας τῶν μαρτύρων καὶ τὰ ὑπέγραψαν (ὄρα ἀγωγὴν μου, προτάσεις μου Πρωτοδικείου σελ... προτάσεις μου Ἐφετείου σελ. . .) Πραγματικῶς ἡ περὶ παραδόσεως ἔκθεσις ἀρχεται ὡς ἐξῆς: «1863 Δεβρίου 17 προσκληθεὶς ἐγὼ ὁ συμβολαιογράφος ἐξ ὀνόματος τοῦ Ρήγου Μπασιά ὅπως φερθῶ. . .» κατὰ συνέπειαν ἔχομεν ἐκ τῆς ἐκθέσεως πότε προσεκλήθη ὁ συμβολαιογράφος καὶ ἐξετέλεσε τὰς περιγραφομένας ἐν αὐτῇ ἐργασίας, ἀλλὰ δὲν ἔχομεν καὶ πότε συνέταξε τὴν αὐτὴν ἔκθεσιν, ἔλλειπούσης ἄλλως τε τῆς συνήθους εἰς τοιαύτας πράξεις δηλώσεως τοῦ συμβολαιογράφου—ὅθεν πρὸς βεβαίωσιν συνέταξα ἀμέσως τὴν παροῦσαν.—Ὡς πρὸς τὰς περαιτέρω ἐργασίας, λέγει περαίνουσα ἡ αὐτὴ ἔκθεσις—«ἐπὶ τοῦ τυλίγματος θ ἔ λ ω κάμει ἀμέσως τὴν πράξιν τῆς προσαγωγῆς (ἐπιγραφῆς), ὑπὸ τῆς ὁποίας θ ἔ λ ο υ σ ι ὑπογράφει ὁ κ. Ρήγος καὶ οἱ μάρτυρες, καὶ ἀμέσως καὶ κατ' ἐξακολούθησιν θ ἔ λ ω ἀντιγράφει τὸ παρόν». Παρὰ πόδας τοῦ ἐγγράφου τῆς ἐκθέσεως ὑπάρχει σημείωσις φέρουσα: «ἀμέσως καὶ κατ' ἐξακολούθουσι καταχωρίζω τὴν πράξιν τῆς μεταγραφῆς γραμμένης ἐπὶ τοῦ μνησθέντος τυλίγματος.» Κατὰ τὴν σημείωσιν ταύτην ἡ ἐπιγραφή κατεχωρίσθη, ἦτοι μεταγράφη, εἰς τὸ βιβλίον τοῦ συμβολαιογράφου, οὔσα ἡ δ η γ ε γ ρ α μ μ ἔ ν η. . . «τῆς ἐπιγραφῆς γραμμένης. . .»—καὶ ἐννοεῖται ὅτι ἦτο γεγραμμένη, διότι πρὶν γραφῆ δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μεταγραφῆ ἰπότε ἐγράφη; πρὸ μικροῦ; πρὸ μιᾶς ὥρας; πρὸ δύο; ὅπως ἀδηλον. Τὸ ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως οὐδὲν ἀναφέρει, καὶ ἀγνωστον πότε αὐτὸ ἐξεδόθη. Τέλος τὸ βιβλίον τοῦ συμβολαιογράφου πᾶν ἄλλο ἐμφαίνει ἢ τὴν ἐνότητα.—μὴ ἀληθεῖς δὲ εἰσὶν οἱ περὶ τοῦ ἐναντίου ἰσχυρισμοὶ τῶν ἀντιδίκων σημ.

Τούτων προεκτεθέντων ἐρωτῶν ἀφοῦ ἐσφραγίσθη ὁ ὡς διαθήκη προσαχθεὶς χάρτης ἰσυνετάχθη ἀμέσως ἢ ἔκθεσις τοῦ συμβολαιογράφου; ὄχι. β) ἀφοῦ συνετάχθη ἢ ἔκθεσις ἰσυνετάχθη ἀμέσως ἢ ἐπιγραφῆ; ὄχι. γ) ἀφοῦ συνετάχθη ἢ ἐπιγραφῆ ἰσυνετάχθη ἀμέσως τὸ πεμφθὲν εἰς τὸ ἐπαρχεῖον ἀντίγραφον τῆς ἐκθέσεως; ὄχι. δ) ἀφοῦ ἕκαστον τῶν τριῶν ἐγγράφων συνετάχθη ἰσυνετάχθη ἀμέσως; ὄχι. Ἐκ τῶν πράξεων τῆς διαθήκης δὲν προκύπτει ἄλλο σχέσιν ἔχον πρὸς τὴν ἐνότητα, εἰμὴ τὸ τῆς ἐκθέσεως «θ ἔ λ ω κάμει ἀμέσως τὴν πράξιν τῆς ἐπιγραφῆς θ ἔ λ ω.» ἀλλὰ τοῦτο ἀντίκειται εἰς τὸν κανόνα ὅτι αἱ διατυπώσεις δὲν βεβαιοῦνται ἐκ τῶν προτέρων, καὶ ὅτι ἕτερον ἐγγράφον περὶ ἐτέρου καὶ ἐτέρας στιγμῆς ἐγγράφου δὲν δύναται νὰ πιστοποιήσῃ. Ἔτι ἔρχεται λέγων ὁ συμβολαιογράφος ἐν τῇ ἐκθέσει;—θ ἔ λ ω. . . καὶ θ ἔ λ ω. . . καὶ θ ἔ λ ω. . . Ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἐνότης ἐμελλε νὰ τηρηθῆ, ἀλλὰ τὸ ζήτημα δὲν εἶναι, ἀν ἔ μ ε λ λ ε νὰ τηρηθῆ ἢ ἐνότης, τὸ ζήτημα εἶναι, ἀν ἐτηρήθη. Ἄλλως δὲν χρήζει οὔτε ἀπαντήσεως ὁ ἰσχυρισμὸς τῶν ἀντιδίκων, ὅτι ἡ ἐνότης ὑποτίθεται οἰκοθεν, με ἄλλας λέξεις ὅτι ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν συμβολαιογράφον, ἀν θέλη νὰ τὴν τηρήσῃ καὶ ἀν δὲν θέλη νὰ μὴ τὴν τηρήσῃ! Προσθέτω εἰς ταῦτα ὅτι ἐδῶ ὑπάρχουσι καὶ ἰδιαιτέραι περιστάσεις δεικνύουσαι τὸ ἀνύπαρκτον τῆς ἐνότης—ὅτι ἐνῶ ὑπὸ ἄλλας νομοθεσίας γίνεται ἐν μόνον ἐγγράφον, τουτέστιν ἡ ἐπιγραφή τῆς διαθήκης, ἣς ἀποτελεῖ μέρος καὶ ἡ ἔκθεσις, ὑπὸ τὸν Ἰόνιον Κώδικα γίνονται τρία διάφορα ἐγγράφα,—ὅτι ἐὰν τὸ περιεχόμενον ἐνὸς ἐγγράφου φυσικῶς συνέχεται τὸ περιεχόμενον τριῶν ἐγγράφων φυσικῶς διακόπτεται, καὶ συνεπῶς διὰ νὰ λογισθῶσι τὰ

αὐτῶν—έντεῦθεν δὲ καὶ ὁ Ἴον. Κώδιξ ῥητῶς δια-
 ττάσσει τὴν τοιαύτην μνησίαν, ἰδίᾳ κατὰ τὴν μετὰ-
 βασιν ἀπὸ μιᾶς πράξεως εἰς ἄλληλην. Οὕτω λοιπὸν
 λέγει προκειμένου νὰ συνταχθῇ ἡ ἐκθεσίς (ἄρθ. 889
 ἐδαφ. 3) «ὁ συμβολαιογράφος ἐγγράφει ἀμέσως εἰς
 τὸ πρωτόκολλόν του τὴν πρᾶξιν τῆς παραδόσεως»—προ-
 κειμένου νὰ συνταχθῇ ἡ ἐπιγραφή τὸ αὐτὸ ἐδάφιον ἐξα-
 καλουθεὶ «καὶ εὐθὺς μετὰ τοῦτο σημειώνει ἐπὶ τοῦ
 ἐξωτερικοῦ μέρους τοῦ ὑπὸ τοῦ διαθέτου παραδοθέντος
 φακέλλου»—προκειμένου νὰ συνταχθῇ τὸ ἀντίγραφον
 τῆς ἐκθέσεως (ἄρθ. 891). «Κατὰ τὰς. . . ὁ συμβολαιο-
 γράφος ὀφείλει νὰ κάμῃ εὐθὺς ἀντίγραφον τῆς πρά-
 ξεως τῆς παραδόσεως». Ὡστε ἡ ἐνότῃς ὑπάρχει εἰς
 τὸν Ἴονιον Κώδικα οὐ μόνον καθιερωμένη (τελευταῖον
 ἐδάφιον τοῦ ἄρθ. 889) ἀλλὰ καὶ δι' ἐκάστην τῶν τριῶν
 πράξεων διατετυπωμένη.—ὅπου δὲ ἡ διατύπωσις προσ-
 διορίζεται εἰς τὸν νόμον πρέπει νὰ προσδιορίζεται καὶ
 εἰς τὰς πράξεις τῆς διαθήκης ἀναφερομένη ἐν αὐταῖς
 τοῦλάχιστον δι' ἀντιστοιχουσῶν λέξεων.—ἐν τῇ περιπτώ-
 σει ὅμως ταύτῃ οὐδὲν ἀναφέρεται, οὐδὲν ἀπολύτως
 ὑπάρχει συνδέον τὰ τρία εἰρημένα ἔγγραφα—Ἀγωγή μου,
 προτάσεις μου Πρωτοδικείου. . . Προτάσεις μου ἐφετείου...

(Ἔλλειψις ἀντιγράφου τῆς ἐκθέσεως).

Κατὰ τὸ ἄρθ. 891 τοῦ Ἴονίου Κώδικος καὶ τὸ ἄρθ.
 53, 54, 56 τοῦ περὶ συμβολαιογράφων νόμου τοῦ 2^{ου}
 Ἴονίου Κοινοβουλίου συνδιασμένα μετὰ τὸ τελευταῖον
 μέρος τοῦ ἄρθ. 914 τοῦ Ἴον. Κώδικος, ὁ συμβολαιο-
 γράφος ὀφείλει νὰ κάμῃ εὐθὺς ἀντίγραφον τῆς ἐκθέ-
 σεώς του, τὸ ὁποῖον ὑπογράφεται παρ' αὐτοῦ καὶ τῶν
 μαρτύρων καὶ νὰ διαβιβάσῃ αὐτὸ εἰς τὸ Ἐπαρχεῖον—
 προστούτοις ὀφείλει νὰ συντάξῃ τὸ ἐν λόγῳ ἀντίγρα-
 φον σύμφωνα πρὸς τοὺς τύπους τοῦ διαγεγραμμένου

ὑπὸ τοῦ εἰρημένου Κοινοβουλευτικοῦ Νόμου διὰ πᾶν ἐπί-
 σημον ἀντίγραφον. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου τὸ προσβαλλό-
 μενον ἀντίγραφον α) δὲν ἐγένετο εὐθὺς, β) δὲν ὑπε-
 γράφη παρὰ τῶν μαρτύρων, ἀλλὰ μόνον παρὰ τοῦ συμ-
 βολαιογράφου, γ) δὲν φέρει τὴν σφραγίδα τοῦ συμβο-
 λαιογράφου, τὴν χρονολογίαν καθ' ἣν ἐξεδόθη ἢ τὴν
 μνησίαν, ὅτι ἐξεδόθη κατ' ἐξακολούθησιν, πρὸς δε δὲν
 εἶναι ἀκριβὲς καὶ ὅμοιον τῷ πρωτοτύπῳ, ἰδίως ὡς μὴ
 περιέχον τὰς ῥήσεις τοῦ πρωτοτύπου «ἀφοῦ τὸ ἀνέ-
 γνωσα ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους». Παρατυπία τοιαῦται καθ-
 ιστώσαι τὸ ῥηθὲν ἀντίγραφον ἄκυρον καὶ ἀνύπαρκτον,
 ἔνθεν μὲν δυνάμει τῶν ἄνω ἄρθρων τοῦ Ἴονίου Κώδι-
 κος, ἔνθεν δὲ δυνάμει τῶν ἄνω οὐσιωδῶν διατάξεων τοῦ
 Κοινοβουλευτικοῦ νόμου.—ὁ νόμος οὗτος δι' ἐκάστην
 τῶν εἰρημένων ἐλλείψεων ῥητῶς κηρύττει τὸ μνησθὲν
 ἀντίγραφον ἄκυρον ὡς ἐπίσημον ἀντίγρα-
 φον si ha per non autentico «λογίζεται ὡς μὴ ἐπίσημον»
 (ἀγωγή μου, προτάσεις μου Πρωτοδικείου σελ. . . προ-
 τάσεις μου Ἐφετείου σελ. . .)

(Ἔλλειψις τοῦ τέλους τῆς ἐκθέσεως).

Κατὰ τὰ ἄρθρ. 31 καὶ 32 τοῦ ῥηθέντος Κοινοβου-
 λευτικοῦ νόμου πᾶσα συμβολαιογραφικὴ πρᾶξις ἄρχε-
 ται διὰ τῆς χρονολογίας καὶ περατοῦται (termina) διὰ
 τῆς δημοσιεύσεως αὐτῆς (fatta e pubblicata) κατὰ δὲ τὸ
 ἐπόμενον ἄρθ. 37 ἡ δημοσίευσίς γίνεται εὐκρινῶς καὶ
 μεγαλοφώνως ἀναγινωσκομένης τῆς πράξεως εἰς τε
 τὰ μέρη (ἢ τὸν διαθέτην) καὶ τοὺς μάρτυρας. Ἐπὶ τοῦ προ-
 κειμένου ἢ περὶ παραδόσεως ἐκθεσίς περαιοῦται διὰ τῶν
 λέξεων «ἀφοῦ τὸ ἀνέγνωσα ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους»—

δὲν λέγει ὅτι τὸ ἀνέγνωσα εἰς τὸν διαθέτην ἢ εἰς τοὺς
 μαρτύρους εἰς ἀπόχασιν αὐτῶν. Πᾶς τις συντάττων ἔγ-
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

γραφον οιονδήποτε τὸ ἀναγινώσκει κατόπιν, ὅπως βεβαιώσῃ ἑαυτὸν ὅτι ἀκριβῶς ἔγραψεν, ἀλλὰ δὲν ἔπεται ἐντεῦθεν ὅτι ἀνέγνωσε τὸ ἔγγραφο εἰς τοὺς τυχόν παρρυσκομένους.—ἵνα πεισθῇ τις ὅτι τὴν ἀνάγνωσιν ἐπεχείρησε χάριν ἄλλων, ἀνάγκη νὰ ἐκφράσῃ τοῦτο. Τριχῶς λοιπὸν ἀποκλείεται ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ περάτωσις τῆς πράξεως—α) καθόσον τὴν ἐκθεσιν λέγει ὁ συμβολαιογράφος ὅτι ἀνέγνωσε πρὸς ἑαυτὸν ὄχι πρὸς ἄλλους «ἀφοῦ τὸ ἀνέγνωσα ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους»—β) καθόσον καὶ τοῦτο τὸ «ἀφοῦ τὸ ἀνέγνωσα ἐξ ἀρχῆς μέχρι τέλους» δὲν θεωρεῖται ὑπάρχον ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἅμα δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ πρὸς τὸ Ἐπαρχεῖον ἀντιγράφῳ.—τὸ διὰ τὸ Ἐπαρχεῖον ἀντίγραφον, δὲν εἶναι ἀπλοῦν ἀντίγραφον, εἶναι ἡ ἐγγύησις τῆς διαθήκης, ἀπαιτεῖται νὰ ὑπογράφηται καὶ παρὰ τῶν μαρτύρων καὶ ἄνευ αὐτοῦ διαθήκη δὲν ὑφίσταται—γ) καθόσον ἡ ἀνάγνωσις τῆς ἐκθέσεως δὲν ἦτο δυνατόν εἰς τοὺς μάρτυρας νὰ ἀπευθύνηται, τῶν μαρτύρων, ὡς ἐρρέθη, ἀπελθόντων οἴκαδε πρὶν ἢ συνταχθῇ ἡ αὐτὴ ἐκθεσις. Ἡ ἀνάγνωσις εἶναι ὁμολογουμένως ὅ,τι οὐσιῶδες. Ἐπὶ δὲν δύναται νὰ γινώσκῃ ὁ ὑπογράφων τί ὑπογράφει; πῶς δύναται νὰ γινώσκῃ ὅτι δὲν ἠκολούθησαν ἀλλοιώσεις ἐκούσiai ἢ ἀκούσiai γραφομένης τῆς αὐτῆς ἐκθέσεως, ὅταν αὐτὴ δὲν τῷ ἀνεγνώσθη; Ἄρα λείπει ὀλόκληρον τὸ τελευταῖον τῆς ἐκθέσεως μέρος τὸ ἀπαρτίζοι συνάμα, ἀφ' ἐνὸς οὐσιῶδη διατύπωσιν τῆς ἐκθέσεως, καὶ ἀφ' ἑτέρου τὴν περὶ τοῦ ὄλου ἀντίληψιν τοῦ διαθέτου καὶ τῶν μαρτύρων καὶ τὴν τελικὴν κύρωσιν τῆς αὐτῆς ἐκθέσεως,—ἢτοι λείπει τὸ πρὸς συμπλήρωσιν καὶ δημοσίευσιν τοῦ ἐγγράφου τῆς ἐκθέσεως «συνέταξα ἀμέσως τὸ παρὸν ὅπερ ἀναγνώσθην εὐκριτῶς καὶ μεγαλοφώνως εἰς τὸν διαθέτην καὶ τοὺς μάρτυρας

ὑπογράφεται παρ' αὐτῶν καὶ ἐμοῦ τοῦ συμβολαιογράφου». Ἐπομένως ἡ εἰρημένη ἐκθεσις τυγχάνει οὐ μόνον παράτυπος, ἀλλὰ καὶ ἐλλειπῆς καὶ μείνασα ἀτελείωτος (ἀγωγή μου, προτάσεις μου Πρωτοδικείου σελ... προτάσεις μου Ἐφετείου σελ..

(Ἐλλειψις μαρτύρων).

Κατὰ τὸ ἄρθρον 888 τοῦ Ἰονίου Κώδικος. «Ἡ ἀλλόγραφος διαθήκη παραδίδεται ἐνώπιον τριῶν μαρτύρων, καὶ ἐπὶ παρουσίᾳ τούτων ἐκπληροῦνται αἱ ἐφεξῆς ὠρισμένα διατυπώσεις» κατὰ δὲ τὸ ἄρθρον 914 πασῶν τῶν περὶ παραδόσεως διατυπώσεων ἡ παράβασις ἐπάγεται ἀκυρότητα. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἡ ἐκθεσις τοῦ συμβολαιογράφου δὲν φέρει γενικὴν μνείαν τῶν μαρτύρων, ἀλλ' ἐξ ἐναντίας μνείας μερικῆς καὶ μόνον ἀναφερομένης εἰς ἐκάστην τῶν τῆς παρουσιάσεως πρώτων ἐργασιῶν—μὴ γινομένου δὲ ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου λόγου περὶ μαρτύρων εἰμὴ μερικῶς, ἐννοεῖται ὅτι καθ' ἂς διατυπώσεις περὶ μαρτύρων δὲν γίνεται λόγος ἐκεῖ μάρτυρες δὲν ὑπάρχουσι. Δὲν παρήσαν λοιπὸν μάρτυρες ἀπὸ τοῦ ἐν τῇ ἐκθέσει «μετὰ ταῦτα» καὶ ἐντεῦθεν, ἤγουν κατὰ τὴν σφράγισιν καὶ τὰ περαιτέρω, ἐξαιρέτως δὲ δὲν παρήσαν κατὰ τὴν σύνταξιν τῶν τριῶν ἐγγράφων—τῆς ἐκθέσεως, τῆς ἐπιγραφῆς, καὶ τοῦ ἀντιγράφου. Ἄγωγή μου, προτάσεις μου Πρωτοδικῶν σελ. προτάσεις μου Ἐφετῶν σελ.

Οὐδαμοῦ τῶν τριῶν ἐγγράφων λέγει ὁ συμβολαιογράφος ὅτι θέλει γράψαι αὐτὰ ἐνώπιον μαρτύρων. Καὶ ἂν τὸ ἔλεγον ὁμοῦ δὲν θὰ ἦτο ληπτέον ὑπ' ὄψιν—αἱ διατυπώσεις δέον νὰ πιστοποιῶνται ὡς γενόμεναι (ex post facto), οὐχὶ ὡς προσδοκώμεναι καὶ μέλλουσαι γενέσθαι—εἰάν ἤθελον νὰ βεβαιωθῶσι καὶ πρὶν ἐκπληρωθῶσι,

θὰ ἠδύνατο ὁ συμβολαιογράφος νὰ συντάξῃ ἔχθειςιν βεβαιουῶσαν ἐκ προοιμιῶν καὶ ὅλας ὁμοῦ τὰς διατυπώσεις. Τὰ τρία ἐν τούτοις εἰρημένα ἔγγραφα οὐδαμῶς περὶ μαρτύρων ποιοῦνται μνεῖαν. Πράγματι, ἡ ἐπιγραφή καὶ τὸ ἀντίγρρρον τῆς ἐκθέσεως δὲν ἀναφέρουσι παντάπασι μάρτυρας, ἡ δὲ ἔχθειςις τοῦ συμβολαιογράφου ἀναφέρει τοὺς μάρτυρας, οὐχὶ ὅμως ὡς παρευρεθέντας ἐν τῇ συντάξῃ αὐτοῦ, ἀλλ' ὡς παρευρεθέντας ἐν τῇ παρουσίᾳ τῆς διαθήκης μέχρι τῆς σφραγίσεως. Οὐ δὲ ν ὅθεν συνάγεται σχετίζον τοὺς μάρτυρας μὲ τὰ τρία τῆς διαθήκης ἔγγραφα. Εἶναι μὲν ὑπογεγραμμένοι οἱ μάρτυρες εἰς δύο τούτων (τὴν ἔχθειςιν καὶ τὴν ἐπιγραφὴν), ἀλλὰ τοῦτο δὲν δηλοῖ ὅτι παρῆσαν συντασσομένων αὐτῶν, ἐνῶ ἐνδεχόμενον νὰ προσῆλθον ἐν τῇ στιγμῇ τῆς ὑπογραφῆς. Ἐὰν προσεβάλλετο συμβόλαιον ἢ διαθήκη ὡς γινόμενα ἀνευ μαρτύρων ἢ θὰ ἠδύνατο ὁ δικαστὴς νὰ εἶπῃ ὅτι καίτοι μὴ μνημονευομένων μαρτύρων εἰς τὰς πράξεις αὐτὰς ἐπέισθη ὅτι ἐγένοντο παρόντων τῶν μαρτύρων ἀπλῶς ἐκ τοῦ ὅτι παραπόδας αὐτῶν ἦσαν ὑπογεγραμμένοι μάρτυρες; Ὁ Ἄρειος Πάγος ἀπεφάνθη (ἀπόφασις αὐτοῦ ὑπ' ἀριθ. 110 ἔτους 1856) ὅτι ἄκυρος καθίσταται ἡ ἀλλόγραφος διαθήκη ὅταν οἱ μάρτυρες δὲν ἀποδεικνύονται ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς πράξεως καθ' ὅλας τὰς ἐργασίας παρόντες.

§ 2. Ὀρφανικὴ ὑποκατάστασις

Ἐπειδὴ ὁ Ῥῆγος Μπασιάς διὰ τῆς προσβαλλομένης διαθήκης του ἐκθέτων, ὅτι τῷ ἀνήκει τὸ τρίτον τῆς περιουσίας διαλαμβανομένης εἰς τὸ μεταξὺ αὐτοῦ καὶ τῶν ἀδελφῶν του ἰδιωτικὸν ἔγγραφον ἀπὸ 3 Μαΐου 1862,

κληροδοτεῖ τὸ ἥμισυ τοῦ τρίτου τούτου εἰς τὸ κυοφορούμενον τέκνον του καὶ τὸ ἕτερον ἥμισυ εἰς τοὺς ἄνω μνησθέντας ἀδελφούς του, (νῦν ἀντιδίκους)—προσθέτει δὲ ὅτι ἂν τὸ τέκνον του ἀποβιώσῃ πρὸ τῆς νομίμου ἡλικίας τὸ διαδέχονται οἱ αὐτοὶ ἀδελφοὶ του δι' ὀρφανικῆς ὑποκαταστάσεως.

Ἐπειδὴ ἡ ὑποκατάστασις αὕτη εἶναι ἡ ὀρφανικὴ ὑποκατάστασις τοῦ Ῥωμαϊκοῦ Δικαίου, τῆς ὀρφανικῆς ὑποκαταστάσεως τῶν Ῥωμαίων ἐχούσης ὡς ἀντικείμενον ἅπασαν τὴν περιουσίαν τοῦ ὑπεξουσίου τέκνου ἐπομένως καὶ τὴν νόμιμον μερίδα του—τοιαύτη δὲ οὔσα ἡ εἰρημένῃ ὑποκατάστασις ἄκυρος ἐστὶ καὶ ἀνύπαρκτος διὰ τὸν λόγον ὅτι ὁ Ἴόνιος Κώδιξ, ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ὁποίου ἐγένοντο ἡ διαθήκη τοῦ Ῥῆγος, οὐδόλως δέχεται ὀρφανικὴν ὑποκατάστασιν.

Ἐπειδὴ οἱ ἀντίδικοι τὴν τοιαύτην ὑποκατάστασιν ὑποστηρίζουσιν οὔσιωδῶς ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι πᾶς τις ἔχει κατ' ἀρχὴν ἀπερίοριστον δικαίωμα τοῦ διαθέτειν αἰτία θανάτου, καὶ ὅτι ἅμα ἡ ὀρφανικὴ ὑποκατάστασις δὲν κατηγορήθη ὑπὸ τοῦ Ἰονίου Κώδικος ἄρα ἐξακολουθεῖ ὑπάρχουσα, τοῦτο δὲ καὶ ἐκαθιερώθη ὑπὸ τῆς νομολογίας ἐρμηνευσάσης τὸν Κώδικα σύμφωνα πρὸς τὰ συνδυασμένα ἐδάφια 3 καὶ 4 τοῦ 9 αὐτοῦ ἄρθρου.

Ἐπειδὴ αἱ βάσεις τῶν ἀντιδίκων δὲν ἔχονται τῆς ἐλαχίστης ὑποστάσεως—καὶ τῶντι.

Ἡ ἐνὶ ἐκάστῳ ἐλευθερία τοῦ διαθέτειν κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτῷ ἀνευ ἄλλων ὀρίων ἢ τῶν ρητῶς ὑπὸ τοῦ νόμου διαγεγραμμένων, ἦτο ἀρχὴ τοῦ Ῥωμαϊκοῦ δικαίου—τότε πραγματικῶς ἠδύνατο πᾶς τις διατάξαι ὅ,τι ἐν γένει μετὰ θάνατον ἐβούλετο γενέσθαι «quod quis post mortem suam fieri velit»—κατὰ τοὺς νέους ὅμως Κώδικας ὁ θέσιμος τοῦ διαθέτειν διὰ τελευταίας βουλήσεως πε-

ριωρίσθη εὐθὺς ἐν τῇ ἀρχῇ του, δοθέντος εἰς τὸν πολίτην τοῦ δικαιώματος (συνδυασμένα ἄρθ. 788 καὶ 790 τοῦ Ἰονίου Κώδικος) νὰ συντάττη μόνον τὴν διαθήκην αὐτοῦ καὶ νὰ διαθέτῃ μόνον περὶ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, ἄρα ὄχι νὰ συντάττη καὶ τὴν διαθήκην τοῦ ὑπεουσίου του καὶ νὰ διαθέτῃ περὶ τῶν πραγμάτων τοῦ ὑπεξουσίου του.

Ὁ Ρωμαϊκὸς νόμος οὐδέποτε ὑπῆρξε νόμος τῆς Ἑνετίας, ἤττον δὲ τῶν Ἰονίων νήσων (σημ. . .), ἂν δὲ ἐνίστε ἐμνημονεύετο ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς συγγραφέων ἢ τῶν ἀποφάσεων τῶν δικαστηρίων, ἐμνημονεύετο μόνον ἱστορικῶς καὶ θεωρητικῶς, ὅπως καὶ σήμερον ἐν Γαλλίᾳ, ἦτοι ἀπλῶς ὡς «raison écrite», οὐχὶ ὡς νόμος ἰσχύων.

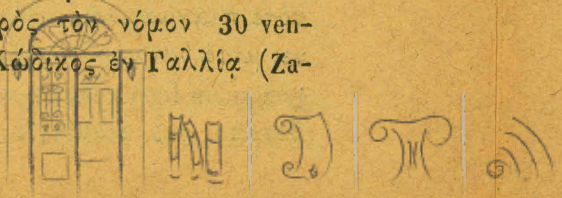
Τὸ Ἑνετικὸν Στατοῦτο καὶ οἱ ἄλλοι τότε κρατοῦντες ἐν Ἑπτανήσῳ νόμοι δὲν φέρουσι καὶ ἴχνος ὀρφανικῆς ὑποκαταστάσεως, πιστεύω δὲ ὅτι καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν τεσσάρων αἰώνων τῆς αὐτόθι ἐνετοκρατίας οὐδὲ τὸ ὄνομα τῆς ἐν λόγῳ ὑποκαταστάσεως ἦν γνωστὸν τῇ ἐπτανήσῳ—ἄλλο πᾶγμα, καὶ πάντῃ διάφορον, ἂν ὑπῆρξαν ἐνίστε παραδείγματα ὑποκαταστάσεως ἀνηλικίων κατεπιστευματικῆς φύσεως. Ὅπως δὴποτε σήμερον δὲν ἔχομεν τὸ πρὸ τοῦ Κώδικος δίκαιον, ἔχομεν τὸ τοῦ Κώδικος, πᾶς δὲ προηγούμενος τοῦ Κώδικος νόμος ἢ ἔθιμον κατηργήθη καὶ ἀφῆρέθη ἐκ τοῦ μέσου ὡς ἐκ τῆς ἀπλῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Κώδικος, ἔτι δὲ ὡς ἐκ τῆς ῥητῆς διατάξεως τοῦ περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ Ἰονίου Κώδικος νόμου τῆς 10 Μαΐου 1841, τοῦ προσηρημένου ἐν τῇ ἐπικεφαλίδι τοῦ Κώδικος καὶ ἀκριβῶς ἀντιστοιχοῦντος πρὸς τὸν νόμον 30 ventose an 11 περὶ εἰσαγωγῆς τοῦ Κώδικος ἐν Γαλλίᾳ (Zachariae § 14.)

Loaré Introduction.

Τὰ ἐδάφια 2 καὶ 3 τοῦ ἄρθρ. 9 τοῦ Ἰονίου Κώδικος, ἅτινα οἱ ἀντίδικοι ἐπικαλοῦνται (κακῶς ἐξηγοῦντες αὐτὰ) δὲν εἶναι ἐνταῦθα ἐφαρμοσίμα, διότι οὔτε ἔχομεν ἐν Ἑπτανήσῳ νόμον περὶ ὀρφ. ὑποκαταστάσεως ἀμφισβητουμένης ἀπλῶς τῆς ἐρμηνείας αὐτοῦ, ὅπερ θὰ ἦτο ἢ μόνη περίπτωσις ἐφαρμογῆς τοῦ διαληφθέντος ἄρθ. 9, οὔτε ἀνεπαρκῆς ἀπιθαίνει πρὸς λύσιν τοῦ ζητήματος ὁ γνώμων τοῦ πρώτου ἐδαφίου τοῦ ἄρθ. 9 καὶ δέον νὰ κατέλθωμεν εἰς τὰ ἐπόμενα ἐπιβοηθητικὰ ἐδάφια, οὔτε ἐν πάσῃ ὑποθέσει ὑπάρχει νομολογία ὑπὲρ τῶν ἀντιδίκων (ἐδαφ. 2), ἢ νόμοι περὶ ὀρφ. ὑποκαταστάσεως προηγουμένως ἰσχύοντες ἐν ἐπτανήσῳ καὶ τῶν ὁποίων αἱ ἀρχαὶ (ἐδαφ. 3) συμβιβάζονται πρὸς τοὺς νέους νόμους.

Ἡ δὴθεν κατὰ τὸ ἐδαφ. 2 χωροῦσα ὑπὲρ τῶν ἀντιδίκων νομολογία τῶν ἀποφάσεων (πλειόνων) τοῦ ἀνωτάτου Συμβουλίου, συνίσταται εἰς μίαν μόνην ἀπόφασιν, τὴν ἀπὸ 9 Ἰουλίου 1857, καὶ ταύτην λίαν ἐσφαλμένην, καθὼ μόνην νομικὴν βᾶσιν ἔχουσαν τὴν δὴθεν πολλὴν τὴν ὁμοιότητα μεταξὺ ὀρφανικῆς καὶ κοινῆς ὑποκαταστάσεως. Ἡ ὀρφανικὴ ὑποκατάστασις ἀποτελεῖται ἐκ δύο μεταβιβάσεων, τὴν μὲν ὑπὲρ τοῦ τέκνου, τὴν δὲ, ἀποθανόντος τοῦ τέκνου, (ἀφοῦ δηλαδὴ τὸ τέκνον λάβῃ τὴν περιουσίαν καθιστῶν αὐτὴν ἰδίαν), ὑπὲρ τοῦ τρίτου, ἤγουν τοῦ ὑποκαταστάτου—ἢ ὑποκατάστασις ἀποτελεῖται ἐκ μιᾶς μόνης μεταβιβάσεως, διότι ἐν αὐτῇ ὁ ὑποκατάστατος, δὲν ἔχει κλησιν, ἀφοῦ ἔλθῃ ὁ ἐγκατάστατος ἀλλὰ μόνον ἐν ἐλλείψει αὐτοῦ, δηλαδὴ ἢ ὁ μὲν ἢ ὁ δὲ τῶν δύο, πλὴν πάντοτε εἰς καὶ μόνος—οὕτω δὲ ὀρίζει τὴν κοινὴν ὑποκατάστασιν καὶ

τὸ ἄρθ. 793 τοῦ Ἰον. Κώδικος, (διάταξις δι' ἧς τρίτος τῆς κληρονομίας λαμβάνει τὴν κληρονομίαν ἂν δὲ ἐν τῇ ν

ΙΑΚΩΒΑΓΓΕΛΙΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΕΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

λάβη ὁ κληρονόμος). Θέλει δὲ βεβαίως ἐκπλα-
γῆ ὁ Ἄρειος Πάγος βλέπων ἀπόφασιν ἐξομοιοῦ-
σαν τὴν ὀρφανικὴν μὲ τὴν κοινὴν ὑποκατάστασιν, καὶ
ἐπὶ τῇ βάσει τῆς παραδόξου ἐξομοιώσεως ταύτης εἰσ-
άγουσαν τὴν ὀρφανικὴν ὑποκατάστασιν ἐν νομοθεσίᾳ
τοῦ 19 αἰῶνος, τοὺς δὲ ἀντιδίκους ἐπικαλουμένους
θριαμβευτικῶς τοιαύτην ἐξομοίωσιν καὶ τιθεμέ-
νους ἐν τῇ δυνάμει αὐτῆς ὑπεράνω τοῦ νόμου—καθ-
έκαστα σημ. . .

Ὁ Ἄρειος Πάγος ἔφερε τὸ ζήτημα εἰς τὴν ἀληθῆ αὐ-
τοῦ θέσιν διὰ τῆς ἀποφάσεως τοῦ ἀριθ. 80 τοῦ 1871
καὶ τῆς συμφώνου ταύτη (σημ. . .) ἐτέρας ἀποφάσεώς
τοῦ ὑπ' ἀριθ. 117 τοῦ αὐτοῦ ἔτους, θεωρήσας ὅτι κλη-
ροδόμημα εἰς τὸ ἴδιον τέκνον, μέλλον νὰ διαβιθασθῆ
εἰς τὸν ἀνεψιὸν τοῦ διαθέτου ἂν τὸ τέκνον ἀποβιώσῃ
ἀνήλικον, ἀντίκειται εἰς τὴν διάταξιν τοῦ ἄρθρου 791
τοῦ Ἴον. Κώδικος, τὴν ἀπαγορεύουσαν πᾶσαν ὑποκα-
τάστασιν, τὸ δὲ ἐν Κερκύρᾳ Ἐρετεῖον, διὰ τῆς ἐπισυ-
ναπτομένης ἀποφάσεώς του ὑπ' ἀριθ. 283 τοῦ 1877,
ἀντέκρουσε ῥητῶς καὶ ἐκτενῶς (αἰτιολογία 13 κ.τ.λ.)
τὴν μνησθεῖσαν ἀπόφασιν τοῦ ἀνωτάτου Συμβουλίου
9 Ἰουλίου 1857 καὶ τὴν ἀναφορικὴν ἐφαρμογὴν τοῦ
ἄρθρ. 9 ἐδαφ. 3 τοῦ Ἴον. Κώδικος. Δῆλον ἐντεῦθεν
ὅτι καὶ ἂν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὑπῆρχεν νομολογίας πε-
ρίπτωσης, ἢ νομολογία ὑφίσταται ὑπὲρ ἐμοῦ καὶ ὄχι ὑπερ
τῶν ἀντιδίκων, ἐπικρατησάσης τῆς ἀρνητικῆς λύσεως
τοῦ ζητήματος διὰ τῶν τριῶν ὡς εἴρηται νεωτέρων ἀ-
ποφάσεων 80 καὶ 117 τοῦ 1871 καὶ 283 τοῦ 1877.

Ἐπειδὴ ἀφ' ἐτέρου ἢ ὀρφανικῆ ὑποκατάστασις ἐν Ἐ-
πτανήσῳ οὐ μόνον οὐδαμοῦ στηρίζεται (καὶ διὰ νὰ ὑ-
πάρχη ὄφειλε νὰ στηρίζεται εἰς διάταξιν τοῦ αὐτοῦ

Κώδικος), ἀλλὰ τούναντίον πανταχόθεν ἀπο-
κλείεται.

α) ἀποκλείεται ἐξ αὐτῆς τῆς ὑπάρξεως τοῦ Ἴον. Κώ-
δικος. Πᾶς Κώδιξ εἶναι τὸ ἰσχύον τῆς χώρας δίκαιον,
ἄρα ὅ,τι ἐν αὐτῷ δὲν καθιεροῦνται δὲν εἶναι δίκαιον
τῆς χώρας. (Zachariae § 14)—οὐδόλως δὲ ἰσχύει ἡ πα-
ρατήρησις τῶν ἀντιδίκων, ὅτι ἡ ὀρφανικὴ ὑποκατάστα-
σις δὲν ἐπαυσεν ἐν Γαλλίᾳ συνεπείᾳ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ
Κώδικος, ἀλλὰ συνεπείᾳ τοῦ νόμου 17 Nivose an
111 τοῦ καταργήσαντος αὐτὴν, διότι ὁ νόμος 17 Nivose
κατήργησε τὴν ὀρφανικὴν ὑποκατάστασιν ἐν ταῖς Ἐ-
παρχίαις τοῦ ῥωμαϊκοῦ Δικαίου οὐχὶ ἐν ταῖς τῶν ἐθίμων
(Merliu Rep. substitution diracte), καὶ ὁ μὴ μετὰ τὴν
εἰσαγωγὴν τοῦ Κώδικος ἢ ὀρφ. ὑποκατάστασις δὲν ὑ-
πάρχει οὔτε ὡς πρὸς τὰς μὲν οὔτε ὡς πρὸς τὰς δὲ, προ-
στούτοις διότι δὲν ὑφίσταται, οὐχὶ ὡς καταργηθεῖσα ὑπὸ
τοῦ νόμου 17 Nivose, ἀλλ' ὡς μὴ καθιερωθεῖσα ὑπὸ
τοῦ Κώδικος, οὔσα δὲ καὶ ὄλως ἀσυμβίβαστος
πρὸς τὰς βάσεις καὶ τὰς ἀρχὰς αὐτοῦ (Troplong § 181
Demolembe testam § 73), τέλος δὲ διότι ἀπὸ τῆς ἐποχῆς
τοῦ Γαλλικοῦ Κώδικος ἅπαντα σχεδὸν τὰ μέρη τοῦ
πολιτισμένου κόσμου ἔλαβον τοὺς Κώδικας αὐτῶν,
σιωπούντων δὲ τῶν Κωδίκων τούτων περὶ ὀρφανικῆς
ὑποκαταστάσεως παντοῦ ἐθεωρήθη, ὡς ἐκ τούτου καὶ
μόνου, ὄλως ἀνύπαρκτος ἢ ὀρφανικῆ ὑποκατάστασις,
ἀδιαφόρως εἴτε ἰσχυεν προηγουμένως εἴτε καὶ μὴ.

β) ἀποκλείεται ἐκ τῆς διατάξεως τοῦ ἄρθ. 791 τοῦ
I. Κωδ. τοῦ ἀπαγορεύοντος ἐν γένει τὰς ὑποκαταστά-
σεις «ἀπαγορεύονται αἱ ὑποκαταστάσεις» διότι ἡ ὀρφ.
ὑποκατάστασις εἶναι καὶ αὐτὴ ὑποκατάστασις, μὲ τὴν
προσθήκην μάλιστα, ὅτι περιλαμβάνει καὶ τὰ ἐξ ἄλλης
ἐπιπέδου πράγματι τοῦ ἀνήλικου. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι ἡ περὶ

ἥς ὁ λόγος ἀπαγόρευσις ὁρᾶ κυρίως τὰς καταπιστευμα-
 τικὰς ὑποκαταστάσεις, καθόσον περὶ αὐτῶν κυρίως ἐ-
 πρόκειτο, καὶ καθόσον οὐδεμίαν εἶχεν ὁ νόμος ἀνάγκην
 νὰ ἀπαγορεύσῃ θεσμοὺς ξένους καὶ ὅλως ἀγνώστους
 ἐν ἐπτανήσῳ ὅπως τὴν ὀρφαν. ὑποκατάστασιν, ἀλλ'
 εἶναι ἐπίσης ἀληθές, ὅτι ἂν μόνον τὰς καταπιστευματι-
 κὰς ὑποκαταστάσεις ἀπέκρουεν ἤθελεν εἶπει ἀπλῶς «ἀ-
 παγορεύονται αἱ καταπιστευματι καὶ ὑποκαταστάσεις» δὲν
 ἤθελε μεταχειρισθῆ ἔκφρασιν γενικῆς ἀπαγορεύσεως
 ἀποκλείουσαν καὶ τὰς ἄλλας ὑποκαταστάσεις, ἣ τοῦ-
 λάχιστον, ἀφοῦ τόσον γενικῶς διετύπωσε τὴν ἀπα-
 γόρευσίν του, ἤθελεν (ἂν ἠννόει νὰ παραδεχθῆ τὴν ὀρφ.
 ὑποκατάστασιν), διατυπώσῃ τὴν προσήκουσαν δι' αὐτὴν
 ἐξαίρεσιν, ὅπως διετύπωσεν ὁμοίως ἐξαίρεσεις καὶ δι'
 ἐτέρας περιπτώσεις ἥμιστά ἀναγομένας εἰς καταπιστευ-
 ματικὰς ὑποκαταστάσεις (ἄρθ. 793-794 Ἴον. Κώδ).—
 ἐντεῦθεν καὶ τὰ Γαλλικὰ δικαστήρια ἐθεώρησαν τὴν ὀρ-
 φανικὴν ὑποκατάστασιν ὡς ἀπάδουσαν πρὸς τὸ ἄρθ.
 897 τοῦ Γαλλ. Κώδ, ὃ ἐστὶ τὸ ἄρθ. 791 τοῦ Ἴον.
 Κώδ.—30 αὐγούστου 1820 ἐφετεῖον Παρισίων, 18 Μαρτ.
 1823 ἐφετεῖον Bordeaux Bibliothèque de droit 116.

γ) Ἀπαγορεύεται ἐν τῇ ὑπὸ συζήτησιν ὑποθέσει ἡ
 ὀρφ. ὑποκατάστασις, καθόσον εἶναι ὀλοσχερῶς ἄκυρος
 ἡ διατάξασα αὐτὴν διαθήκη καὶ δι' ἄλλους λόγους
 ἐκτὸς τῶν τῆς ὀρφ. ὑποκαταστάσεως, ἄκυρος δὲ οὖσα
 ἡ διαθήκη συνακυροῦται καὶ ἡ ἐν αὐτῇ ὀρφανικὴ ὑπο-
 κατάστασις.

δ) ἀποκλείεται ἐκ τῆς ἡλικίας τῆς ἐγκαταστάτου.

Μαριάνθης καὶ ἐκ τῶν νομικῶν χρονικῶν ὀρίων τῆς
 ὀρφανικῆς ὑποκαταστάσεως. Κατὰ τὸν Ῥωμαϊκὸν νόμον
 11. 43 § 1. de inof. test. 2 (28 6) 14 21 ἡ ὀρφ. ὑποκα-
 τήσασις εἰ καὶ ὠρίσθη μακρότερος χρόνος αὐτῆς, λαμ-

ῥᾶναι πέρασ (ἀναιρεῖται) ἅμα τῇ ἡβῇ ἂν ὁ ὑπεξούσιος
 ἀποβιώσῃ μετὰ τὴν ἡβην. «Καὶ τοῖς μὲν ἄρρεσιν ἕως
 14 ἐνιαυτῶν ἔξεστι ὑποκαθιστᾶν ταῖς δὲ θηλείαις μέ-
 χρι δωδεκάτου, ταύτην δὲ τὴν ἡλικίαν ὑπερβάντων ἡ
 ὑποκατάστασις ἀποσβέννυται.» Ἐνταῦθα ὁ διαθέτης ἔταξε
 χρόνον μέχρις οὗ ἰσχύει ἡ προκειμένη ὑποκατάστασις,
 οὐχὶ τὴν ἡβην, ἀλλὰ τὴν ἐνηλικιότητα. Ἡ Μαριάνθη
 ἐπέζησεν εἰς τὴν ἡβην αὐτῆς, (ἐγεννήθη τὴν 13 Ἰανουα-
 ρίου 1864, ἐτελεύτησε τὴν 13 Ἰουνίου 1877, ἔβαινε τὸ
 δέκατον τέταρτον ἔτος).

Ἀπέναντι τοῦ ἀκαταμαχήτου ἀπαραδέκτου τούτου
 οἱ ἀντίδικοι ἐφαντάσθησαν νὰ συνδυάσωσι τὰ ἀσυνδύα-
 στα, ἤτοι τὸν Ἴονιον Νόμον μὲ τὸν ὅλως, κατὰ τὸ μέ-
 ρος τοῦτο, διάφορον Ῥωμαϊκὸν νόμον διατεινόμενοι, ὅτι
 ὁ Ἴονιος Κώδιξ ἀντὶ τῆς ἀνηβότητος λαμβάνει ὑπ' ὄψιν
 τὴν πρὸς τὸ διαθέτειν ἀνικανότητα ἐπεκτεινομένην, δυ-
 νάμει τοῦ ἄρθ. 799 τοῦ Ἴονίου Κώδικος μεταρρυθμι-
 σθέντος διὰ τῆς ΜΓ. πράξεως τοῦ Ζ. Ἴονίου Κοινοβου-
 λίου, μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 18 ἐτῶν, καὶ συνεπῶς ὅτι
 ἡ Μαριάνθη ἀποθανοῦσα ἐντὸς τῆς περιόδου ταύ-
 τῆς θεωρεῖται ἔτι ἄνηβος, καὶ ὡς ἄνηβος δυναμένη νὰ
 τύχῃ (κατὰ τὸ Ἴονιον δίκαιον) ὀρφανικῶν ὑποκαταστάτων.

Ὁ Ἴονιος ὅμως Κώδιξ δὲν λαμβάνει ὑπ' ὄψιν τὴν
 ἡλικίαν τῆς ἀνικανότητος ἀντὶ ἡβικῆς ἡλικίας—ὁ Ἴο-
 νιος Κώδιξ μάλιστα δὲν ἀναφέρει καὶ ἡβικὴν ἢ ἐφηβι-
 κὴν ἡλικίαν καὶ οὐδὲ παντάπασι γνωρίζει τὰς διαφο-
 ρους διαιρέσεις τῆς ἡλικίας ἃς δέχεται ὁ Ῥωμαϊκὸς νό-
 μος—ἄλλως τὸ μεταρρυθμισθὲν ἄρθ. 799 τοῦ Ἴονίου
 Κώδικος δὲν δίδει δικαίωμα τοῦ διαθέτειν, συμπληρω-
 θείσης τῆς ἡλικίας τῶν 18 ἐτῶν, εἰμὴ μόνον τὸ ἡ-
 μίον τῆς περιουσίας, τὴν δὲ πλήρη ἰκανότητα (ἣτις
 κατὰ τοὺς ἀπτόδικους ἀντιστοιχεῖ μὲ τὴν ἐφηβικὴν ἡλι-

κίαν) τὴν δίδει μόνον κατὰ τὴν ἐνηλικιότητα, ἤτοι συμπληρωθέντος τοῦ 21 ἔτους. . Πῶς νὰ συμβιβασθῇ ὀρφανικὴ ὑποκατάστασις μεταφερομένη εἰς τοὺς νέους Κώδικας καὶ πέραν τοῦ 12 ἔτους, δὶ χ α δὲ τεμνομένη, ἐν μέρει μὲν μέχρι τοῦ 18 ἔτους, ἐν μέρει δὲ μέχρι τοῦ 21 ;

Ὁ Ῥωμαϊκὸς νόμος ἦτο λογικὸς, ἐφ' ὅσον τοῦλάχιστον τὸ ἐπέτρεπον αἱ ἰδέαι τῆς ἐποχῆς, διότι ἐχορήγει δικαίωμα εἰς τὸν πατέρα νὰ συντάξῃ τὴν διαθήκην τοῦ τέκνου του ἐν ὅσῳ αὐτὸ δὲν εἶχε τὴν ἡλικίαν τῶν δώδεκα ἐτῶν, ὃ ἐστὶ ἐν ὅσῳ δὲν ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἴδια τέκνα, ἀλλὰ κατὰ τοὺς ἀντιδίκους ἡμεῖς ὑπερέβημεν τὰ ἀνυπερέβλητα ὅρια τῆς πατρικῆς ἐξουσίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης γινόμενοι Ῥωμαϊκότεροι καὶ αὐτῶν τῶν Ῥωμαίων, ἀφοῦ δικαιοῦμεθα νὰ ὑποκαταστήσωμεν ὀρφανικῶς εἰς τὸ τέκνον ἡμῶν καὶ μέχρις ὅτου φθάσει εἰς τὴν ἡλικίαν 18 ἢ καὶ 21 ἐτῶν. Διὰ τῆς νέας ταύτης νομοθεσίας, ἣν εἰσάγουσιν οἱ ἀντίδικοι, ἀνατρέπεται ἅπασα ἡ οἰκονομία τῆς κληρονομικῆς διαδοχῆς, οὐ μόνον τῶν ἐξηγυγισμένων ἐθνῶν, ἀλλὰ καὶ πάσης χριστιανικῆς κοινωνίας, καθιερωμένου τοῦ παραδόξου δόγματος, ὅτι ἡ κόρη ἢς συγγενῆς τις ἢ τρίτος πάντως ἐξωτικὸς τῷ πατρὶ διωρίσθη ὑπὸ τούτου ὀρφανικῶς ὑποκατάστατος, ἐὰν ὑπανδρευθῇ ἢ κόρη παρελθούσης τῆς ἡλικίας τῶν 14 ἐτῶν, (ἡλικία ἱκανὴ πρὸς γάμον κατὰ τὸ ἀρθ. 141 Ἰον. Κωδ.), καὶ ἀποκτήσῃ τέκνα προτοῦ συμπληρώσει τὰ 18 ἢ τὰ 21 ἔτη, ἐπειτα δὲ ἀποβιώσῃ, θέλει καταλίπει τὰ τέκνα τῆς ταῦτα ἐλεεινὰ ἢ καὶ ὄλως γυμνὰ, ἵνα ἢ ἐκ τοῦ πατρὸς τῆς, ἢ ἐξ οἰασδῆποτε ἄλλης πηγῆς, μεγάλη περιουσία αὐτῆς περιέλθῃ εἰς τοὺς τυχόντας ὑποασταστάτους αὐτῆς συγγενεῖς ἢ ξένους!!

ε) Ἀποκλείεται ἐκ τῆς τὰ νῦν διαφοροῦ τοῦ τέκνου

πρὸς τὴν περιουσίαν θέσεως. Ἐν Ῥώμῃ κυρίαρχος ἀπόλυτος τῆς περιουσίας ἦν ὁ ἐξουσιαστὴς πατήρ, δυνάμενος ἐν παντὶ καιρῷ νὰ διαθέσῃ αὐτὴν κατ' ἰδίαν βούλησιν—ἐδίδοτο μὲν τῷ τέκνῳ (τοῦ πατρὸς ἀποθανόντος) ἢ περὶ ἀστόργου διαθήκης ἀγωγή, πλὴν ἕως ὅτου δὲν ἐκινεῖτο ἡ ἀγωγή αὐτὴ καὶ δὲν ἐπήνεγκε τὸ οἰκεῖον ἀποτέλεσμα, ἢ τοῦ πατρὸς διαθήκη ἐφύλαττε πλήρες τὸ κράτος αὐτῆς. Κατὰ τὸ νέον (τὸ γαλλικὸν) ἐξ ἐναντίας σύστημα ἢ πατρικὴ περιουσία εἶναι οὐσιωδῶς οἰκογενειακῆ, συνενδιαφερομένων ἐν αὐτῇ καὶ τῶν τέκνων, ὁ πατήρ δὲν δύναται νὰ διαθέσῃ αὐτῆς μεταξὺ ζώντων εἰμὴ ἐντὸς τινῶν ὁρίων, θέλων δὲ νὰ τὴν διαθέσῃ αἰτία θανάτου, τῷ ἀπαγορεύεται νὰ συντάξῃ διαθήκην ὀρῶσαν τὴν νόμιμον μερίδα τοῦ τέκνου. Τὸ δὲ τέκνον κέκτηται τὴν μερίδα ταύτην ὡς ἐκ τοῦ νόμου καὶ ἰδίῳ δικαίωματι, ἤτοι ἐξ ἀδιαθέτου, ἐρχομένην αὐτοδικαίως ἐν τῇ ἐξουσίᾳ του διὰ τῆς ὄλως ἀγνώστου τοῖς ἀρχαίοις saisine τοῦ γαλλικοῦ δικαίου, χωρὶς νὰ ἔχῃ ἀνάγκην νὰ μεταχειρισθῇ κατὰ τῆς διαθήκης τοῦ πατρὸς τὴν περὶ ἀστόργου ἀγωγήν.

Zachariae § 679.

Demolombe T. 9. § 35.

ς) ἀποκλείεται ἐκ τῶν ἀρθ. 808 καὶ 933 Ἰονίου Κώδικος. Τὸ ἥμισυ τῆς περιουσίας τοῦ Ρήγου Μπασσιᾶ ἀνήκε τῇ Μαρριάνθῃ λόγῳ νομίμου μερίδος, ἐπὶ δὲ τῆς νομίμου μερίδος δὲν ἠδύνατο ὁ πατήρ νὰ ἐπιβάλλῃ οὐτε δεσμὸν οὐτε βάρος καν ἐν (ἀρθρ. 808). Ἐν εἶναι βάρος, δὲν εἶναι δεσμὸς ἢ ὀρφ. ὑποκατάστασις; Ναι τοιαύτη ἦτο καὶ ἡ πρόνοια τοῦ Ῥωμαϊκοῦ νόμου, ἀλλ' ἐκεῖ ὠρίζετο ταυτοχρόνως καὶ ἡ ἐξαίρεσις, διὰ τὴν περιπτώσιν τῆς ὀρφ. ὑποκαταστάσεως—ἐξαίρεσις ἣτις ἐν ταῦτα οὔτε ὑπάραγε, οὔτε ἠδύνατο νὰ ὑπάρχῃ ἐνεκα τῆς

ἀλλοίας βάσεως τῶν νέων νόμων. Τὸ νὰ ἀφέθῃ λειπὸν ἄθικτος, ὡς οἱ ἀντίδικοι λέγουσι, ἢ διαδοχῇ τῆς Μαριάν-
 θης ἀπὸ τῶν 18 ἐτῶν, ἢ ἀκριβέστερον εἶπειν τῶν 21 καὶ
 ἐντεῦθεν δὲν ἀρκεῖ, ἔπρεπε νὰ ἀφεθῇ ἄθικτος ἐν πάσῃ
 αὐτῆς ἡλικίᾳ. Ἡ ἡλικία δὲν καταστρέφει δικαίω-
 ματα. Ἡ ἔχει τὸ τέκνον ἀπόλυτον κυριότητα ἐπὶ
 τῆς νομίμου μερίδος του ὡς καὶ ἐπὶ τῆς τυχὸν ἄλλης πε-
 ριουσίας του, ἢ ὄχι. Ἐὰν ἔχῃ ἀπόλυτον κυριότητα, καὶ
 ἐὰν ἀπόλυτος κυριότης ἐστὶ κατ' ἀρχὴν δικαίου ἢ ἐξουσία
 τοῦ νέμεσθαι τὸ πρᾶγμα ἐν τῇ ζωῇ καὶ διαβιβάζειν αὐτὸ
 μετὰ θάνατον εἰς τοὺς γραπτοὺς ἢ τοὺς ἐξ ἀδιαθέτου
 (τοὺς πλησιεστέρους συγγενεῖς) κληρονόμους ἰτί γίνεται
 τὸ ἀπόλυτον τοῦτο δικαίωμα αὐτοῦ, ὅταν ἄλλος θὰ ἔχῃ
 τὴν ἐξουσίαν νὰ ἀλλάξῃ τὴν νόμιμον διαδοχὴν του, ὅταν
 ἄλλος θὰ ἔχῃ τὴν ἐξουσίαν, ἐν ταύτῃ ἢ ἐκείνῃ τῇ ἡλι-
 κίᾳ, νὰ τῷ προσδιορίσῃ οἷους θέλει κληρονόμους ;

ζ) ἀποκλείεται ἐκ τοῦ ἀρθ. 790 τοῦ I. Κώδ. τοῦ δίδον-
 τος τὸν ὅρισμὸν τῆς διαθήκης, διότι κατ' αὐτὸ δὲν δύνα-
 ταί τις νὰ συντάξῃ τὴν διαθήκην ἄλλου ἢ νὰ διαθέσῃ
 περὶ τῶν πραγμάτων ἄλλου. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Ρῆ-
 γος, διὰ τῆς προσβαλλομένης ὑποκαταστάσεως, καὶ ἄλλου
 διαθήκην ἔγραψε καὶ περὶ πραγμάτων ἄλλου διέθεσε
 Ἐὰν ἡ νόμιμος μερὶς προέρχεται ἐκ τῆς περιουσίας τοῦ
 πατρὸς, δὲν εἶναι περιουσία τοῦ πατρὸς, πρὸ πάντων ὡς
 πρὸς τὴν εἰς τὸν κληρονόμον κατάλευσιν, ἤτοι ὡς πρὸς
 τὴν διαδοχὴν. Ἡ διαθήκη «εἶναι πρᾶξις δι' ἧς διαθέτει
 τις δι' ὄν χρόνον πλέον δὲν ὑπάρχει περὶ ὅλης
 ἢ μέρος τῆς περιουσίας τοῦ—ἀρθ. 790 I.Κ.» ὁ Ρῆγος δὲν
 ἠδύνατο νὰ διαθέσῃ καὶ διαβιβάσῃ τὴν νόμιμον μερίδα
 πέραν τοῦ βίου (δι' ὄν χρόνον πλέον δὲν ὑπῆρχε) ὡς
 πρᾶγμα ἰδιοῦν, ἀφοῦ ὁ νόμος διέθετε καὶ διαβίβασε αὐ-
 τὴν εἰς τὸ τέκνον *recta via*, ὡς πρᾶγμα τοῦ τέκνου. Ἀλλὰ

καὶ ἰδίαν περιουσίαν ἂν ἐπρόκειτο νὰ διαθέσῃ, ἠδύνατο
 μὲν νὰ προσδιορίσῃ ὡς πρὸς αὐτὴν ὁ διαθέτης τὸν κλη-
 ρονόμον του, ὄχι ὁμως καὶ νὰ προσδιορίσῃ ὡς πρὸς αὐ-
 τὴν τὸν κληρονόμον τοῦ κληρονόμου του, ἤτοι νὰ συν-
 τάξῃ τὴν διαθήκην τούτου—ἢ ὀρφανικὴ ὑποκατάστασις
 γνωστὸν ὅτι εἶναι ἡ διαθήκη τοῦ ὀρφανοῦ (5 § 11.16)
 quant aux substitutions pupillaires et examplaires elles sont
 p r o i b é e s par ce principe général de notre droit français qu'
 une personne ne peut jamais faire le testament d' une a u-
 t r e ; un testateur ne peut disposer que de ses biens (art.
 395) Marcedé (' article 896 note 1.

Troplong 181.

Η') ἀποκλείεται *cessante causa*. Ἡ ὀρφανὴ ὑποκατάστα-
 σις ἦν ἀπόρροια τῆς πατρικῆς ἐξουσίας τῶν Ῥωμαίων, τῆς
 τοσοῦτον ἀπεχούσης τῶν σημερινῶν ἰδεῶν καὶ τοῦ ὀργανι-
 σμοῦ τῆς οἰκογενείας ἡμῶν, πρὸς δὲ τῆς τότε ἐπικρα-
 τούσης προλήψεως τοῦ νὰ μὴ ἀποθάνῃ τις ἀδιάθετος—
 ὅθεν τοιοῦτος θεσμὸς δὲν ἦτο δυνατόν νὰ γίνῃ δεκτὸς ἐν
 ταῖς νομοθεσίαις τῶν νέων Κωδίκων, καθόσον καὶ δὲν
 εἶχε πλέον τὸν λόγον τῆς ὑπάρξεώς του

Tanto la sostituzione pupillare quanto la quasi pupillare
 non sono più ammesse dai codici moderni per le mutate idee in-
 torno alla patria potestà.

(Τόσον ἡ ὀρφ. ὑποκατάστασις ὅσον ἡ ὥστανεὶ ὀρφανι-
 κὴ δὲν εἶναι πλέον δεκταὶ ὑπὸ τοὺς νέους Κώδικας διὰ
 τὸ νὰ ἤλλαξαν αἱ ἰδέαι ὡς πρὸς τὴν πατρικὴν ἐξουσίαν)

Gabba retroattività delle leggi T. III Cap XVIII 2.

Et d'abord il y a deux (substitutions) qu'il faut écarter tout
 de suite comme impossibles, à savoir la substitution pupillaire
 et la quasi pupillaire... ces sortes de substitutions
 avaient un caractère si é x o r b i t a n t qu'il n'est pas nécessaire
 pour qu'elles soient impossibles que la loi les ait défendus...
 Ce n'est que par l' organisation toute exceptionnelle à la fa-

mille romaine et aussi par la profonde repugnance qu' avait les Romains à mourir sans testament, qu' on pent expliquer comment il en était venue à permettre à una personne de faire le testament d' une autre et de disposer l' heredité d' un autre.

Demolombe donations et tastaments § 73.

Daloz V^e substitution—Troplong sue l' article 898.

Ἄλλὰ ταῦτα πάντα ὡς ἐκ περισσοῦ, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι ὀρφανικὴ ὑποκατάστασις ἀνευ νόμου δὲν δύναται νὰ ὑπάρξῃ — ἐπομένως διὰ νὰ μὴ ὑπάρχῃ ὀρφανικὴ ὑποκατάστασις ἐν ἐπτανήσῳ δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ ἦναι ἀδύνατος ἢ ὑπαρξίς αὐτῆς, ἥτοι νὰ ἀντιστρατευέται εἰς τὰς βάσεις τοῦ Ἰωνίου Κώδικος, ἀρκεῖ νὰ μὴ ὑπάρχῃ, ἥτοι νὰ μὴ καθιεροῦται εἰς τὸν Ἰόνιον Κώδικα ὅπως καὶ δὲν καθιεροῦται εἰς οὐδένα τῶν νέων Κωδίκων.

§ 3. Ἐπίδειξις ἐγγράφων.

Ἐπειδὴ διὰ τῶν παρεμπιπτουσῶν ἀγωγῶν μου ἀπὸ 15 Μαΐου 1878 καὶ ἀπὸ 16 Ὀβρίου 1882, τῆς μὲν ἐνώπιον τῶν ἐν Κερκύρα ἐφετῶν, τῆς δὲ ἐνώπιον τοῦ ἀρείου Πάγου, ἐνήγαγον τοὺς ἀντιδίκους ἐπὶ ἐπιδείξει διαφόρων ἐγγράφων ὑπ' αὐτῶν μετὰ τῆς λοιπῆς ἐπιδίκου περιουσίας κατεχομένων, ἐν οἷς (ἀπογραφή σελίς 2, 3, 31) τὸ ἐν δυοῖς πρωτοτύποις μετὰξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ Ῥήγου ἰδιωτικὸν συμβόλαιον τῆς 3 Μαΐου 1862 καὶ τὰ μέχρι τοῦ θανάτου τῆς Μαριάνθης ἐμπορικὰ βιβλία τῆς ἐπωνυμίας «Ἀθανάσιος καὶ ἀνεψιοὶ Μπασιά» σὺν τῇ σχετικῇ ἀλληλογραφίᾳ τῆς αὐτῆς ἐπωνυμίας, ζήτησασα τὴν ἐπίδειξιν τῶν εἰρημένων ἐγγράφων καθὼς ἀναγκαίων καὶ χρησίμων πρὸς ὑποστήριξιν τῆς κατὰ τῶν ἀντιδίκων κυρίας ἀγωγῆς μου περὶ ἧς ἡ προκειμένη συζήτησις—
ἀρθ. 430 Πολ. Δικονομίας.

Ἐπειδὴ διὰ τῶν ἐπιδειχθησομένων ἐγγράφων προτίθεμαι νὰ ἀποδείξω α) ὅτι ἡ προσβαλλομένη διαθήκη στερεῖται οὐσιώδους ἀντικειμένου—ὁ Ῥήγος διαγράφει ἐν αὐτῇ τὴν περιουσίαν ἣν βούλεται διαθέσει, εἶναι δὲ αὕτη, κατὰ τὴν αὐτὴν διαθήκην, ἢ ἐν τῷ συμβολαίῳ 3. Μαΐου 1862 ὀριζομένη, ὅθεν ἡ διαθήκη παραπέμπουσα εἰς τὸ συμβόλαιον δὲν ἔχει ἄλλο ἀντικείμενον ἢ τὸ τοῦ συμβολαίου—ὄρα κατωτέρω παράγραφον 5 β') ὅτι ἡ διαθήκη δὲν εἶναι τοῦ Ῥήγου ἀπαύγασμα—τῶντι ἐὰν τὰ ἐπιδειχθησόμενα βιβλία τῆς ἐπωνυμίας φέρωσι τὴν ἐπωνυμίαν, ἥτοι τὴν ἐμπορικὴν περιουσίαν, ὡς ἀνήκουσαν ἀποκλειστικῶς τῷ Ῥήγῳ μέχρι τέλους ζωῆς του, φύσει ἀδύνατον νὰ ἀνέφερον ὁ Ῥήγος ἐν τῇ διαθήκῃ του ὅτι τῷ ἀνῆκε μόνον κατὰ τὸ τρίτον—ὄρα κατωτέρω παράγραφον 4 γ') ὅτι ἡ περιουσία τῆς ἐπωνυμίας ἀνῆκεν πράγματι εἰς μόνον τὸν Ῥήγον καὶ τὴν Μαριάνθην καὶ εἶναι οἷα καὶ ὅση διαλαμβάνει ἡ προκειμένη ἀγωγή μου.

Ἐπειδὴ οἱ ἀντίδικοι ἐνέχονται νὰ ἐπιδείξωσι τὰ ζητούμενα ἐγγράφα α) ὡς ἐγγράφα πρὸς νομοποποίησιν αὐτῶν—ἐν τῇ δίκῃ, καθόσον τὸ συμβόλαιον καὶ τὰ βιβλία συνδιαζόμενα μετὰ τῆς διαθήκης εἶναι οἱ τίτλοι των, ἐὰν τίτλους ἔχωσι—γνωστὸν δὲ ὅτι τὰ περὶ νομιμοποιήσεως ἐγγράφα οὐ μόνον προσάγονται ζητούμενα, ἀλλὰ δέον νὰ προσάγωνται καὶ μὴ ζητούμενα β) ὡς ἐγγράφα ἀναφερόμενα—ἐὰν ἢ ἐν τῇ διαθήκῃ μνημονευομένη ἐμπορικὴ περιουσία εἶναι, ὡς λέγουσιν οἱ ἀντίδικοι, ἢ τῆς ἐπωνυμίας «Ἀθανάσιος καὶ ἀνεψιοὶ Μπασιά» ἢ παριστάνουσι τὰ βιβλία τῆς αὐτῆς ἐπωνυμίας, ἢ μὲν διαθήκη εἶναι ἐγγράφον ἀναφέρον, τὸ δὲ συμβόλαιον καὶ τὰ βιβλία ἐγγράφα ἀναφερόμενα—ὅθεν ἅμα οἱ ἀντίδικοι ἐπικαλῶνται τὸ ἀναφερῶν δικαίωμα καὶ ἐγὼ νὰ ἐπικαλεσθῶ τὰ μετ' αὐτοῦ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ἈΘΗΝΩΝ

ταυτιζόμενα ἤτοι τὰ ἀναφερόμενα (Demolombo T. 14 § 713 Carrée par Couveau § 788) γ') ὡς ἔγγραφα ὧν ἐπιτρέπεται ἡ ἐπίδειξις κατὰ τὰ εἰδικώτερον διατεταγμένα ἐν τῷ ἄρθ. 14 τοῦ ἐμπορικοῦ νόμου προκειμένου περὶ κληρονομίας, ἢ ὅπως οἱ ἀντίδικοι ἰσχυρίζονται περὶ διαλύσεως κοινωνίας δ') ὡς ἔγγραφα ἅτινα οἱ ἀντίδικοι μετεχειρίσθησαν πρωτοδίκως ἐν ταύτῃ τῇ ἰδίᾳ δίκῃ (προτάσεις ἀντιδίκων ἐνώπιον τῶν Πρωτοδικῶν σελίς 3, 4, 27 ἰδίως δὲ σελίς 62 καὶ 74). Ἄν δὲ οἱ ἀντίδικοι μεταμεληθέντες ἔσπευσαν νὰ ἀποσύρουν ἐκ τοῦ γραφείου τῶν Πρωτοδικῶν τὰ ἐν λόγῳ ἔγγραφα πρὶν οἱ ὑπερασπισταὶ μου λάβωσι γνῶσιν αὐτῶν καὶ ἐφοδιασθῶσιν ἀντιγράφων, τοῦτο δὲν ἐμποδίζει τὴν ζητούμενην ἐπίδειξιν, ἐξ ἐναντίας μάλιστα ἡ ἐπίδειξις χωρεῖ καθ' ἡν περίπτωσιν ὁ διαδίκος δὲν εἶναι ἐφοδιασμένος ἀντιγράφων, μηδεμιᾶς ἀνάγκης ἐπιδείξεως ὑπαρχούσης ὅταν ἤδη ἐφοδιάσθῃ ἀντιγράφων. Ὁ νόμος θέλων τὴν ἰσότητά μεταξὺ τῶν διαδίκων καὶ τὸ ἀδιαίρετον τῆς ὑπερασπίτεως δὲν ἠδύνατο εἰμὴ νὰ θεωρήσῃ κοινὰ (ὡς πρὸς τὴν δίκην), καὶ κοινὰ μέσα ἀποδείξεως ἀποτελοῦντα, ἅπαντα τὰ ἔγγραφα οἷς ἐν τῇ αὐτῇ δίκῃ ἐγράσθη πρὸς ἰδίαν ὑπεράσπισιν ὁ ἕτερος τῶν διαδίκων ἐ) ὡς ἔγγραφα οὐ μόνον κοινὰ γινόμενα ὅσον ἀφορᾷ τὴν δίκην, ἀλλὰ ἴδια ἐν γένει, καὶ εἰς ἐμὲ κατὰ πλῆρες δικαίωμα ἀνήκοντα ὡς ἀπαρτίζοντα μέρος τῆς περιουσίας τῆς κόρης μου Μαριάνθης ἧς εἰμὶ ἡ διάδοχος.

Ἐπειδὴ καίτοι δὲν δύναται τις νὰ προσδιορίσῃ ἀκριβῶς τὸ περιεχόμενον τῶν ζητούμενων ἔγγραφων ἐν ὅσῳ δὲν προσάγονται, οὐχ ἥττον ὅσον ἀτελής καὶ ἂν ὑπάρχη ἐπὶ τοῦ παρόντος ἡ γνῶσις ἡμῶν ὡς πρὸς αὐτὰ, βέβαιον εἶναι, ὅτι ἐγὼ μὲν ἔχω, ὡς ἐρρέθη, συμφέρον εἰς τὴν ἐπίδειξιν αὐτῶν, οἱ δὲ ἀντίδικοι οὐδὲ ὡς ἐκ τῆς

ἐπιδείξεως βλάπτονται εἰς τὰ τυχὸν ἔννομα συμφέροντά των. Ἄλλως τὸ ζήτημα τοῦ συμφέροντος σχετίζεται μόνον μὲ τὴν περίπτωσιν διαδίκου τινος ζητοῦντος ἔγγραφα εἰς ἃ δὲν ἔχει δικαίωμα (συνδυασμένα ἄρθρα Πολ. Δικονομίας 432, 430 ἔδαφ. 3 καὶ πρῶτον μέρος τοῦ ἄρθ. 431), ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως καὶ ἐγὼ, κατὰ τὰ ἀνωτέρω, δικαιούμαι νὰ ἀπαιτήσω τὴν ἐπίδειξιν τῶν ζητούμενων ἔγγραφων, καὶ οἱ ἀντίδικοι εἰσὶν ὑπόχρεοι νὰ τὰ ἐπιδείξωσι, ἅμα δὲ ὑπάρχει δικαίωμα καὶ ἀντιστοιχοῦσα ὑποχρέωσις, λόγοι συμφέροντος δὲν ἐξετάζονται.

Ἐπειδὴ τὰ ζητούμενα ἔγγραφα δέον νὰ ἐπιδείξωσιν οἱ ἀντίδικοι διὰ προσωπικῆς των κρατήσεως (ἵνα τὰ ἐξετάσω καὶ λάβω ἀντίγραφα αὐτῶν), καταθέτοντες αὐτὰ ἐν τῷ γραφείῳ τοῦ ἀρείου Πάγου, διὰ μιᾶς ἢ βαθμῆδόν, καθ' ἃ θέλουσι ἐπιταχθῆ, καὶ ἐννοουμένου ὅτι ἂν ἐξακολουθήσωσι ἀποποιούμενοι, ἢ ὅπωςδήποτε κατὰ τὴν ἐπίδειξιν δυστροποῦντες, θέλει ὡς ἐκ τούτου θεωρηθῆ ἀποδεδειγμένον αὐτοδικαίως, (ἀποκλειομένου παντὸς ἐναντίου ἰσχυρισμοῦ ἢ λογοδοσίας τῶν ἀντιδίκων) ὅτι ἡ ὄλη περιουσία τῆς ἐπωνυμίας «Ἀθανάσιος καὶ ἀνεψιοὶ Μπασιά» ἀνῆκε τῷ Ρήγῳ καὶ τῇ διαδόχῳ αὐτοῦ Μαριάνθῃ, καὶ ὅτι ἡ αὐτὴ περιουσία συνίστατο κατὰ τὸν χρόνον τοῦ θανάτου τῆς Μαριάνθης εἰς φράγκα μετρητὰ, σύμφωνα πρὸς τὴν ἀγωγὴν μου, δύο ἑκατομμύρια ἐννεακοσίας χιλιάδας.

§ 4. Δόλος καὶ ἀνικανότης.

Ἐπειδὴ φρένες ἐννοοῦνται κατὰ τὸ ἄρθρ. 796 τοῦ Ἴονίου Κώδικος, ἤτοι τὸ ἄρθ. 901 τοῦ Γαλλικοῦ Κώδικος, ὁ δὲ δόλος ἐπινοούμενος τότε μόνον ἢ θέλησις

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΕΘΝ. ΒΙΒΛ. ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ
ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

θεωρείται ὑγιής καὶ ἐλευθέρα, ὡς θέλησις ἠθικοῦ ὄντος, ὅταν εἶναι προῖδὸν τῆς ἐναρμονίου λειτουργίας ὄλων τῶν ἠθικοπνευματικῶν τοῦ ἀνθρώπου δυνάμεων. Dalloz dispo- sit testam. § 235, 236, 250.

Ἐπειδὴ ἡ διάταξις αὕτη δὲν ἐννοεῖ, ὅτι ἡ ἔλλειψις τῶν φρενῶν παράγει τὴν ἀκυρότητα τῆς δωρεᾶς ἢ δια- θήκης ὅπως καὶ οἰασδῆποτε ἐτέρας πράξεως, διότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ αὐτὴ διάταξις ἤθελεν εἶσθαι ἄ- σκοπος καὶ ματαία, ἀλλ' ἔχει τὴν ἐννοιαν, ὅτι ἡ δωρεὰ καὶ ἡ διαθήκη ὡς πράξεις ἐλευθεριότητος χρήζουσι τοῦ προσόντος τῆς ἐλευθερίας καὶ νοήσεως κατὰ μείζονα βαθμόν.

Chardon T. 1 § 186 καὶ 187.

Marcadé sur l'article 901 1.

Ἐπειδὴ ὁ δόλος ἤτοι ἡ εἰσῆγγησις δὲν ἀποδεικνύεται ἀλλέως, ἢ διὰ τεκμηρίων, διὰ τῶν περιστάσεων δηλο- νότι αἵτινες προηγήθησαν συνώδευσαν καὶ ἐπηκολού- θησαν τὴν πράξιν («quod consistit in circumstantias quae precedunt vel quae sequuntur. . . Dumoulin sur l'art. 33 de l'ancienne coutume Paris f. 2. N. 23 Merlin Rep Succes- sion § 1. 2.). Ὁ δόλος ἐργάζεται κρυπτόμενος καὶ πε- ριστοιχούμενος ὑπὸ προφυλάξεων, ὅταν δὲ συμβῆ νὰ ἀνα- καλυφθῆ ἀνακαλύπτεται ἰδίως ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων.

Ἐπειδὴ ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὁ Ῥήγος Μπασιάς διὰ τοῦ μετὰ τῶν ἀδελφῶν του (νῦν ἀντιδίκων) ἰδιωτικῶ συμβολαίου τῆς 3 Μαΐου 1862, (ὅπως οὗτοι τὸ παρι- στάνουσι), ἐδωρήσατο αὐτοῖς τὰ δύο τρίτα τῆς πλουσίας του περιουσίας, δωρησαμένων καὶ αὐτῶν τῶ Ῥήγῳ, διὰ τοῦ αὐτοῦ συμβολαίου, τὸ ἐν τρίτον τῆς σχετικῶς ὄλως ἀσημάντου ἰδικῆς των περιουσίας, διὰ δὲ τῆς διαθήκης του 17 Δεβρίου 1863 κατέλιπε, ἐφ' ὅσον ἠδυνήθη, καὶ

τὸ ὑπόλοιπον εἰς τοὺς ἀδελφούς του, ἀποπειραθεὶς παν- τίοις τρόποις νὰ στερήσῃ τὸ κυοφορούμενον τέκνον του καὶ αὐτῆς τῆς νομίμου μερίδος του.

Ἐπειδὴ διὰ τῆς ἀγωγῆς μου καὶ τῶν ἐνώπιον τῶν Πρωτοδικῶν προτάσεών μου (σελίς 15—20 καὶ 41.) προσέβαλον τὰ εἰρημένα συμβόλαιον καὶ διαθήκην ἐπὶ δόλῳ καὶ διανοητικῇ καὶ ἠθικῇ ἀνικανότητι, ὠρίσασα δεόντως τὰ οὐσιώδη τοῦ δόλου καὶ τῆς ἀνικανότητος στοιχεῖα, ὁ δὲ περὶ τοῦ ἐναντίου ἰσχυρισμὸς τῶν ἀντι- δίκων οὐκ ἔχεται ὑποστάσεως (σημ. . . .)

Ἐπειδὴ τὸ Πρωτοδικεῖον διὰ τῆς προσβαλλομένης ἀ- ποφάσεώς του μοὶ ἐπέβαλε νὰ ἀποδείξω, καθ' ὑπέρβασιν τῶν προτάσεών μου «ὅτι ὁ Ῥήγος Μπασιάς ἐνεκα τῆς κατατροχούσης αὐτὸν ὀξείας νόσου τοῦ ἥπατος εἶχεν ἀ- πολέσει ὁλοσχερῶς τὰς φρένας μηδεμίαν ἔχων συναίσθησιν τῶν πράξεών του, καὶ ὅτι οἱ ἀδελφοὶ του διὰ θωπεύσεων καὶ σαγηνεύσεων κατῶρθω- σαν νὰ συντάξῃ τὴν ἐπίδικον διαθήκην, ἐνῶ ἐγὼ δὲν ἀνέφερα καὶ λέξιν περὶ θωπεύσεων καὶ σαγηνεύσεων, τοῦναντίον ὑπεστήριξα ὅτι οἱ ἀδελφοὶ μεταξύ των ὑπε- βλέποντο, τοῦθ' ὅπερ ἀποκλείει πᾶσαν ἰδέαν θωπεύσεως καὶ σαγηνεύσεως, ἐπρότεινα δὲ πλεῖστα ὅσα τεκμήρια τὸν δόλον καὶ τὴν ἀνικανότητα μαρτυροῦντα ἐν οἷς καὶ τὴν νόσον τοῦ Ῥήγου—νόσον ὅμως ἀφαιρέσασαν (ὡς φέρουσι αἱ ἐνώπιον τοῦ Πρωτοδικείου ἄνω μνησθεῖσαι προτάσεις μου) σχεδὸν καθ' ὄλοκληρίαν τὰς αἰσθή- σεις τοῦ Ῥήγου, οὐχὶ ὡς φέρει τὸ θέμα τῆς προσβαλλο- μένης ἀποφάσεως «ἀφαιρέσασαν ὁλοσχερῶς τὰς αἰ- σθήσεις τοῦ Ῥήγου καὶ μηδεμίαν ἀφήσασαν συναίσθησιν τῆς ὑπερβασίας μου» δὲν εἶχον δὲ οὔτε ἀνάγκην νὰ προτεί- νω τὴν παντελεῖαν τῶν φρενῶν ἀπουσίαν ἅμα τὸ ἀποτελε- σμα (ἢ ἀπόρριψιν τῆς διαθήκης) ἐπήρχετο ἐξ ἴσου, καὶ ἄν

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ

αί νοητικά δυνάμεις ἦσαν μόνον τεταραγμέναι ἢ οὐσιωδῶς ἠλαττωμέναι.

Ἐπειδὴ ἐνταῦθα οἱ λόγοι τῆς προσβολῆς εἰσὶν κοινοὶ εἰς τὸ συμβόλαιον 3 Μαΐου 1862 καὶ τὴν διαθήκην, διότι ἂν αἱ δύο αὐταὶ πράξεις εἰσὶν διάφοροι κατὰ τύπον (ἄλλο δωρεὰ καὶ ἄλλο διαθήκη), μία ὁμως εἶναι ἡ οὐσία ἀμφοτέρων, ἐπομένως ἀμφοτέραι εἰς τὴν αὐτὴν προσβολὴν κατ' οὐσίαν ὑπόκεινται. Τί ἐμφαίνει τὸ συμβόλαιον; τί ἡ διαθήκη; οὐσιωδῶς ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πρᾶγμα—χύσιν τῆς περιουσίας τοῦ Ῥήγου ὑπὲρ τῶν ἀντιδίκων, χύσιν τοῦ πλείστου μέρους διὰ τοῦ συμβολαίου, χύσιν τοῦ ὑπολοίπου διὰ τῆς διαθήκης. Ὅ,τι λοιπὸν περὶ τοῦ συμβολαίου ὑποβληθήσεται ἐπιδρᾶ ἀναγκαίως καὶ ἐπὶ τῆς διαθήκης, καθόσον ἡ διαθήκη δὲν εἶναι οὐσιωδῶς ἢ ἡ ἐξακολούθησις καὶ συμπλήρωσις τοῦ συμβολαίου. Ἠθέλησαν ν' ἀφαιρέσωσι τῷ Ῥήγῳ ὅ,τι τῷ ἀνῆκεν; Πῶς ὁμως νὰ κατορθώσωσι τὸ πρᾶγμα ἐν ὑπάρξει τέκνου τοῦ Ῥήγου ἔχοντος δικαίωμα εἰς νόμιμον μερίδα; ἐδέησε νὰ ἐπινοήσωσι δωρεὰν δῆθεν ἀμοιβαίαν, καὶ κατόπιν (τυχούσης εὐκαιρίας ἔνεκα τῆς νόσου τοῦ Ῥήγου), διαθήκην αὐτοῦ μὲ ὅλας ἐκεῖνας τὰς ἀπορροφητικὰς καὶ φρικαλέας διατάξεις.

Ὁ Ῥήγος Μπασιάς ὑπῆρξε μὲν ἄνθρωπος ἀγαθός, πλὴν φιλόπλουτος καὶ οὐχὶ βέβαια γενναῖος—αὐτὸς ἐζήσεν ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη κυρίαρχος ἀποκλειστικὸς τῆς μεγάλης του περιουσίας, οὐδὲν οὐδέποτε ὑπὲρ οὐδενὸς θυσιάσας (εἶναι πιθανὸν, εἶναι δυνατόν, ὅτι αἴφνης, ἀνευ λόγου καὶ ἀφορμῆς, ἐδωρήσατο διὰ τοῦ προσβαλλομένου συμβολαίου τὰ δύο τρίτα αὐτῆς;

Ὁ Ῥήγος ἠθέλησεν νὰ ὑπανδρευθῇ καὶ ὅστις ὑπανδρεύεται δὲν ὑπανδρεύεται βεβαίως διὰ λογισμῶν ἄλλων (ὅρα τὸ δεύτερον ἐντυπον φυλλάδιόν μου). Τί δὲ

συνέβη; ὑπανδρεύθη τὴν 10 Ἰανουαρίου 1862, καὶ μετὰ τέσσαρας μῆνας ἔλαβε χώραν τὸ προσβαλλόμενον συμβόλαιον. Τί νὰ παραδεχθῶμεν; ὅτι ὁ Ῥήγος ἀφοῦ ἐσχημάτισε ἰδίαν εἰκογένειαν καὶ ἔλαβε προσδοκίαν ἰδίων διαδόχων ἀπεφάσισε νὰ στερήσῃ ἐ α υ τ ὸ ν καὶ α ὕ τ ο ὺ σ τῆς περιουσίας του, ἢ ὅτι οἱ ἐποφθαλμιῶντες τὴν περιουσίαν του, πειθόμενοι ὅτι πλέον ἀπέδρα ἡ ἐλπίς νὰ τὸν κληρονομήσωσι, εὔρον καλὸν νὰ σ π ε ὑ σ ω σ ι εἰς ἄ λ λ ο μ ἔ τ ρ ο ν;

Ὁ Ῥήγος ὑπέγραφε συνήθως πλυθὺν ἐγγράφων τῆς ἐπωνυμίας καθ' ἐκάστην προσφερομένων αὐτῷ πρὸς ὑπογραφήν ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων του, οἱ ἀντίδικοι ἐφοίτων πολλάκις ἐν τῷ καταστήματι τῆς Ἐπωνυμίας ὡσανεὶ ἐπί τιμοὶ ὑπάλληλοι—δὲν ἦτο μέγα πρᾶγμα νὰ ἐτοιμάσωσι ἐν συμβόλαιον καὶ νὰ τὸ ἀναμιξῶσι μεταξὺ τῶν πρὸς ὑπογραφήν ἐγγράφων ὥστε ὁ Ῥήγος νὰ ὑπογράψῃ καὶ αὐτὸ «nuda corporis presentia».

Τὸ ἐπίδικον συμβόλαιον (3 Μαΐου 1862) ἀνηγγέλθη μόνον ἀποθανόντος τοῦ Ῥήγου, διήλθεν δὲ ἀόρατον καὶ οὐδὲ ἶχνος ἀφῆσαν τῆς διαβάσεώς του, ἀκριβῶς ὡς τρόπον διέρχονται οἱ φυγόμενοι! Ἐὰν ἦτο πραγματικὸν καὶ ἀληθὲς τὸ συμβόλαιον; ἠδύνατο τοῦτο νὰ ἀκολουθήσῃ; Ποῖος ὁ λόγος νὰ μείνῃ ἀπὸ κρυφὸν καὶ οὐδαμῶς νὰ περιέλθῃ εἰς γνῶσιν ἄλλων; οὐδὲν κρυφὸν ὁ μὴ φανερόν γενήσεται! καὶ εἶναι δυνατόν νὰ μὴ διετρανώθῃ ἔξω τηλικαύτη γενναιότης; νὰ μὴ τὴν παρηκολούθησεν ἔκφρασις χαρᾶς, εὐγνωμοσύνης, ἀλλαγῆς βίου; κ.τ.λ. Ἐπειτα ἴπως νὰ μὴ ποιήσωσι ἐγκυκλίους; πῶς νὰ μὴ δημοσιεύσωσι εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ ἐμπορικείου (ἄρθ. 46 ἐμπορικοῦ νόμου ἄρθρ. 34 Ἰονίου ἐμπορικοῦ νόμου) τὴν εἰς τὸ προσωπικὸν τῆς ἐπωνυμίας ἀποδοθέντα προσβολήν; Δὲν εὔρεθη τὸ τρίτον τοῦ συμβολαίου τὸ δῆθεν ὑπὸ τοῦ Ῥήγου ληφθέν. Ἐνῶ

ΙΑΚΩΒΟΣ ΚΑΡΑΪΩΑΝΗΣ
ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΣ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΔΕΛΦΩΝ

ἔπρεπε νὰ γίνῃ εἰς τριπλοῦν, καθὸ ἰδιωτικὸν (τὸ ἐν τῶν τριῶν δὲν ἤθελεν εὐρεθῆ μεταξὺ τῶν ἐγγράφων τοῦ Ῥήγου (ἀνὸς ὁ Ῥήγος εἶχε λάβει τῶντι μέρος εἰς τὸ συμβόλαιον), ὅπως οἱ ἀντίδικοι διατείνονται ὅτι εὐρέθησαν τὰ δύο ἰδικὰ των πρωτότυπα; ἢ δύο μόνα ἦσαν τὰ πρωτότυπα, καθόσον δὲ οὐ μόνον οἱ ὑπῆρξαν οἱ ἀληθεῖς συντάκται τοῦ συμβολαίου καὶ καθόσον δύο μόνοι ἐν γνώσει αὐτὸ ὑπέγραψαν; Ἐπὶ ἐμπορικῶν ὑποθέσεων ἕκαστος συνέταιρος εἶναι συνάμα καὶ προσετώς ἴτινος ἔνεκεν οἱ ἀντίδικοι δὲν ὑπέγραψον τὰς ἀλληλογραφίας καὶ συναλλαγὰς τῆς Ἐπωνυμίας, ὅπως ἕκαστος ἀμφοτέρω τὰς ὑπέγραψον μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥήγου, ἢ ὅπως τὰς ὑπέγραψον καὶ ζῶντος αὐτοῦ ἀλλὰ μόνον ἀπόντος αὐτοῦ ἐκ τῆς νήσου, καθ' ἃ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἤθελε τὰ ὑπογράψει καὶ οἰοσδήποτε τοῦ καταστήματος ὑπἄλληλος; Ἡ ἐπωνυμία διεξῆγεν πολυπληθεῖς πράξεις, εἶχεν ὑποκαταστήματα, ἐτήρει τακτικὰ βιβλία (καὶ δὲν δύνανται οἱ ἀντίδικοι, κάτοχοι ὄντες παντὸς ἐγγράφου, νὰ προσάξωσι κἂν ἓνα ἰσολογισμόν τῆς ἐποχῆς τοῦ Ῥήγου, κἂν μίαν πράξιν ἢ ἀπλῆν σημείωσιν τῆς Ἐπωνυμίας ἀναφέρουσαν καὶ αὐτοὺς ὡς συμμετόχους αὐτῆς; Τὰ συμβόλαια γίνονται ἰδιωτικῶς χάριν οἰκονομίας καὶ εὐκολίας προκειμένου περὶ μικρῶν καὶ προσκαιρῶν ὑποθέσεων, ἐν ἐπτανήσῃ μάλιστα ἦτο ἔτι σπανιωτέρα ἢ χρῆσις αὐτῶν, μὴ ὑπαρχούσης ἐπὶ ἀγγλοκρατίας διαφορᾶς τέλους χαρτοσήμου λόγῳ ἀξίας τῶν πράξεων; καὶ δὲν εἶναι παράδοξον συμβόλαιον ἀφορῶν (ὡς ἰσχυρίζονται οἱ ἀντίδικοι), ἅπασαν τὴν περιουσίαν Μπασιά κινήτην τε καὶ ἀκίνητην νὰ μὴ γίνῃ συμβολαιογραφικῶς; Τὸ συμβόλαιον 3 Μαΐου 1862 ἔχει ὡς ἀντικείμενον καὶ ἀκίνητα κτήματα, τὰ δὲ ἀκίνητα κτήματα δὲν ἀπαλλοτριῶνται ἢ δι' ἐπισήμου

συμβολαίου. Τὸ ρηθὲν συμβόλαιον ὁρᾷ ἀμοιβαίαν δωρεάν ὀλοκλήρων περιουσιῶν, πᾶν δὲ περὶ δωρεᾶς συμβόλαιον ἄκυρον ἐστίν (ἄρθρα Ἰονίου Κώδικος 833, 841, 842, 843) ἐὰν μὴ συγκροτηθῇ συμβολαιογραφικῶς καὶ προηγουμένων κηρύξεων, παρουσία δὲ τριῶν μαρτύρων καὶ τῇ παρεμβάσει τοῦ Πρωτοδικείου. Οἱ ἀδελφοὶ Μπασιά εἶναι ἀκριβεῖς ὅσον γίνεται, ἀπίρους πράξεις συνέταξαν χωρὶς πώποτε νὰ παραλείψωσι τὰς ἀπαιτουμένας ἀσφαλείας τῶν διατυπώσεων, μεταγραφῶν κ.τ.λ. (καὶ συνέταξαν συμβόλαιον περὶ τῶν ὀλῶν ἐντελῶς παράτυπον, καὶ δὲν ἐφρόντισαν νὰ τὸ μεταγράψωσι ἢ τοῦλάχιστον τὴν ὑλικὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ καθὸ ἰδιωτικῶς νὰ ἐξασφαλίσωσι, ἀλλὰ τὸ ἀφήκαν εἰς τεμάχια χάρτου τῇ δε κάκει σε, ὧν ἄλλα εὐρέθησαν καὶ ἄλλα δὲν εὐρέθησαν; "Ὅστις δύναται νὰ πιστεύσῃ ἄς πιστεύσῃ! "Ὅσάκις ἐκδίδεται πλείονα πρωτότυπα συμβολαίου τινος, πλείονων ὄντων τῶν συμβαλλομένων, φυσικὸν εἶναι νὰ λαμβάνῃ ἕκαστος τὸ ὑπὸ τοῦ ἑτέρου γεγραμμένον ἕτερον πρωτότυπον—ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀμφοτέρω τὰ ἐν χερσὶ τῶν ἀντιδίκων ὑπάρχοντα πρωτότυπα εἰσὶν γεγραμμένα παρ' αὐτῶν τῶν ἰδίων—ὁ ἀτυχὴς Ῥήγος εὐρίσκεται μόνον ὑπογεγραμμένος!! Τὰ δύο εἰρημένα πρωτότυπα τοῦ συμβολαίου κατέχονται ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων, τοῖς ἐζήτησα ἐπανειλημμένως νὰ τὰ ἐπιδείξωσι πλὴν οὐδαμῶς πείθονται, προτιμῶντες κάλλιον εἰς κράτησιν καὶ εἰς ἄλλας ἐπιζημίους συνεπείας νὰ ὑποκύψωσιν. (Συνεδέοντο, λέγουσι, μετὰ τοῦ Ῥήγου διὰ τῆς στενωτέρας ἀγάπης (sic), συνέζων μετ' αὐτοῦ ἐν ὅλῃ τῇ καλῇ πίστει τὰ πάντα ἀπὸ κοινοῦ νεμόμενοι, ἕως ὅτου ἔκριναν εὐλογον νὰ συντάξωσι τὸ συμβόλαιον 3 Μαΐου 1862,

ἸΑΚΩΒΟΣ ΠΕΡΙΣΣΗΣ ἀποδεικνύον τὴν ἀδελφικὴν των κοι-
 ΛΗΜΟΣΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΡΟΤΟΔΙΚΗΝ ἀντιδίκων ἐνώπιον τῶν Πρωτοδικῶν
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑἸΘΥΟΥΡΙΟΥ

σελις 3. Ίκαι δὲν φέρουν αὐτὸ τὸ συμβόλαιον τῆς ἀγά-
πης τὸ τοσαῦτον ἐπὶ τὸ ἀδελφικώτερον! συνωμολογη-
θὲν ἵνα δικαιωθῶσιν ἐν τοῖς λόγοις αὐτῶν καὶ φιμώσωσι
τὰ στόματα τῶν ἄλλων;

Ὁ Ῥῆγος προβαίνει εἰς τὴν ἀποδιδόμενην αὐτῷ δια-
θήκην λέγων. «Συζῶ εἰς ἀδελφικὴν ἐνότητα μετὰ τῶν
ἀδελφῶν μου καὶ κατὰ τὸ ἰδιωτικὸν ἔγγραφον 3 Μαΐου
1862 τὸ ὁποῖον ἔχομεν μεταξὺ μας ἀνήκει εἰς ἐμὲ τὸ
τρίτον μέρος τῆς ὅλης παρουσίας. . .» Ἡ μνεία αὕτη τοῦ
συμβολαίου ἐν τῇ διαθήκῃ συνδέει ἀναποσπᾶστως τὸ
συμβόλαιον μετὰ τῆς διαθήκης ἀποτελοῦσα κρίκον
ἀδιάρρηκτον μετὰ αὐτῆς καὶ αὐτοῦ, ἄρα ὅ,τι τὸ συμ-
βόλαιον αὐτὸ τοῦτο καὶ ἡ διαθήκη—τῶν ἀδυνάτων ὁ
Ῥῆγος νὰ συνέταξε διαθήκην ἀναφερόμενην εἰς συμβό-
λαιον ἡκιστα πραγματικὸν καὶ παρ' ἄλλων εἰς βᾶρος
του ἐπινοηθέν. Ἐὰν λοιπὸν πλάσμα τὸ συμβόλαιον,
πλάσμα ἀναγκαίως καὶ ἡ διαθήκη.

Ὁ Ῥῆγος κατὰ τὸν χρόνον τῆς διαθήκης διετέλει
δεινῶς πάσχων. Προσβληθεὶς ὑπὸ ὀξείας νόσου τοῦ ἥπα-
τος καταστάσης βαθμηδὸν θανατηφόρου, ὅταν ἡ νόσος ἐ-
δεινώθη ἐπῆλθεν ἡ ἔκχυσις τοῦ αἵματος, ἐπενεγκοῦσα τὴν
γενικὴν χαλάρωσιν τῶν τε φυσικῶν καὶ διανοητικῶν δυ-
νάμεων. Αἱ ὀδύνη τοῦ πάθους καὶ ὁ ἀδιάκοπος πυρε-
τὸς τὸν εἶχον ἐξαντλήσει, δὲν ἦτο εἰς κατάστασιν νὰ
καθίσῃ ἐπὶ τῆς θέσεώς του, οὔτε νὰ φέρῃ τὰ ὀμματουά-
λιά του ἄτινα πάντοτε ἔφερε (ὡς ἐκ τοῦ ἀδυνάτου τῆς
ὀράσεώς του) καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ του καὶ ἐκτὸς τῆς οἰκίας
του, καὶ ἄνευ τῶν ὁποίων δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀντιληφθῇ
τῶν ἐξωτερικῶν ἀντικειμένων. Συνηθῶς ἐβυθίζετο καὶ
μέχρις ἐντελοῦς ἀναισθησίας, ὅταν δὲ κατὰ στιγμὰς
ἐπανήρχετο ἡ διάνοια, ἐπανήρχετο ἀνεπαρκῆς καὶ ἡμιε-
σβεσμένη. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ὑπέγραψε τὴν διαθήκην τοῦ

μᾶλλον ἢ ἦττον μηχανικῶς καὶ ὑπὸ ἄλλων χειραγω-
γούμενος. Ἐὰν δὲ υποθέσωμεν, ὅτι εἶχε συναίσθησιν τινα
τῆς ὑπάρξεως του ὑπέγραψε τὴν αὐτὴν διαθήκην, οὐχὶ
ἐν γνώσει καὶ ἐλευθερίᾳ, ἀλλὰ συνετεία ψευδῶν παρα-
στάσεων καὶ ἐκλαβῶν ἄλλον ἀντ' ἄλλου, διότι ὁ Ῥῆγος
εἶχε πρὸ ἡμερῶν τὴν ἰδέαν νὰ συντάξῃ διαθήκην πρὸς
τὸ νὰ εὐεργετήσῃ τὴν σύζυγον ὑπὸ ὄρον ἀγαμίας, ἥτοι
ἐπὶ ὑποχρεώσει αὐτῆς νὰ ἐγκαρτερῆσῃ ἐν τῇ χηρείᾳ ἀ-
φοσιουμένη ἀποκλειστικῶς εἰς τὴν ἐπιμέλειαν καὶ ἀνα-
τροφὴν τοῦ κιοφορουμένου. Ἐν ἡ ὀδυνηρᾷ θέσει ὁ Ῥῆ-
γος περιῆλθεν δύναται τις νὰ φαντασθῇ πόσον εὐκο-
λον ἦτο εἰς τοὺς περὶ αὐτὸν νὰ τὸν ἀπατήσωσι, προεξάρ-
χοντος μάλιστα μεταξὺ τῶν τοῦ δικηγόρου Ἰωάννου
Σκαλτζούνη, πρὸς ὃν δυστυχῶς ὁ Ῥῆγος εἶχε τυφλὴν
τὴν ἐμπιστοσύνην.

que le testament de P. a été fait de la suggestion exer-
cée dans un moment où l' état de maladie mortelle ne lui
laissait pas la force de resister-Cassation aff. Coutant 24.
Août 1807.

que l' esprit fut affaibli et quelque fois la raison atténuée
par la maladie Cassation aff. Duberry 20 fev. 1830 22 Dev.
1844 Dalloz Disp. testam. § 250.

Περὶ τῆς παραδόσεως ἔχομεν ἀξιοπαρατηρήτως δύο ἐκ-
θέσεις τοῦ Συμβολαιογράφου Προύντζου, τὴν μὲν τῆς 11 $\frac{1}{2}$
ῶρας (μὴ περαιωθεῖσαν), τὴν δὲ τῆς 12 $\frac{1}{2}$ καλῶς ἢ κα-
κῶς φθάσαν εἰς πέρας. Ἡ πρώτη τελευτᾶ διὰ τῶν
λέξεων «ὁ κ. Ῥῆγος μοὶ προσέφερε ἐν φύλλον χαρτίου
γραμμένον λέγων τὰς μοῦ, τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἔ-
νεκα κωλύματος τοῦ διαθέτου καὶ ἐνὸς τῶν μαρ-
τύρων μένει ἄκυρος ἡ παροῦσα ἀρχινημένη πρᾶ-
ξις». Ἡ δευτέρα ἀρχεται διὰ τοῦ «προσκληθεὶς ἐκ νεοῦ
ἐξ ὀνοματος τοῦ Ῥῆγου Μπασιᾶ ὅπως φερθῶ εἰς τὴν οἰ-
κίαν εἰς τὴν ὁποίαν κατοικεῖ» καὶ τελευτᾶ διὰ τοῦ «ἀη-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΟΝ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΑΣ

λεῦται ὅτι ὁ Ῥήγος δύναται νὰ ὑπογράψῃ μετὰ τινος δυσκολίας» Ἀλλαις λέξεσι ὁ ὄλως Μπασιανὸς συμβολαιογράφος μηχανεύεται κάπως νὰ καλύψῃ τὸ πρᾶγμα, ἢ ἀλήθεια ὅμως μαρτυρεῖ ἀφ' ἑαυτῆς, ὅσῳ δὲ μᾶλλον πιέζεται τόσῳ μᾶλλον φανεροῦται. Ἡ παράδοσις ἐσταμάτησε (ἰσχυρίζονται) ἕνεκα κωλύματος ἐπί κώλυμα, ὅταν ἐσταμάτησε εἰς τὸ λέγωντάς μου; δηλαδή ὅταν ὁ διαθέτης δὲν ἠδυνήθη νὰ προφέρῃ κἄν μίαν λέξιν; Ἡ διακοπεῖσα καὶ ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου κηρυχθεῖσα ἄκυρος αὕτη πρᾶξις ἔμεινεν ἐντελῶς ἀνυπόγραφος, ἐξ ἐναντίας τῶν διατάξεων τοῦ περὶ συμβολαιογράφων Ἰονίου Νόμου. Ποῖος νὰ τὴν ὑπογράψῃ; ὁ διαθέτης δὲν ἠδύνατο, ὁ μάρτυς Κορκοτζάκης δὲν ἤθελε! Καὶ δὲν εἶναι προφανὲς ὅτι οἱ ἐργάται τῆς διαθήκης εἶχον ἀπόφασιν νὰ προβῶσιν ἐπὶ τὰ πρόσω ὀπισθὴ πότε, ἀφοῦ προέβησαν μέχρι τινός, βλέποντες ἐνώπιόν των διαθέτην ἄφωνον καὶ ἀδυνατοῦντα νὰ κινήσῃ τὴν χεῖρα του πρὸς τὸ νὰ ὑπογράψῃ; Ἐν τούτοις μὴ δυνηθέντες νὰ λάβωσι τὴν ὑπογραφήν τοῦ Ῥήγου, ἠναγκάσθησαν ὅτε συμβολαιογράφος καὶ οἱ μάρτυρες νὰ ἀπέλθωσι ἄπρακτοι, πεισθέντες ὅτι ἀπώλετο πλεόν διὰ παντός πᾶσα περὶ διαθήκης ἐλπίς. Μετὰ μίαν ὅμως ὥραν, θὰ ἐκινήθη φαίνεται ὁ Ῥήγος, καὶ ἐπανελθόντες ἐν τάχει (προσκλήσει τῶν ἐνδιαφερομένων), οἱ αὐτοὶ μάρτυρες καὶ συμβολαιογράφος, ἐγένετο, πρὸς τὸ θεαθῆναι, εἰδός τι παντομίμας ἔμπροσθεν τοῦ δῆθεν διαθέτου ἐκείνου, καὶ κατόπιν ἐγράφη ὑπὸ τοῦ συμβολαιογράφου ἡ δευτέρα περὶ παραδόσεως ἔκθεσις. Ἐν τῇ πρώτῃ ἐκθέσει ὁ Ῥήγος, ὡς ἐρρέθη, οὐδόλως ὑπεγράφη, ἐν τῇ δευτέρῃ ὑπεγράφη (ὡς λέγει ὁ συμβολαιογράφος) μετὰ τινος δυσκολίας, δηλαδή ὑπεγράφη καὶ δὲν ὑπεγράφη!

Μάτην οἱ ἀντίδικοι ἰσχυρίζονται, ὅτι ὁ συμβολαιογράφος διέκοψε ἕνεκεν ὑπονοίας μὴ ὁ Κορκοτζάκης ἦτο μάρτυς ἀνίκανος καθὸ Πάργιος. Ὁ Κορκοτζάκης ἂν καὶ Πάργιος τὴν καταγωγὴν ἦτο πολίτης τοῦ πρώην Ἰονίου Κράτους, καὶ ἐκ τῶν πρώτων μάλιστα ἐν ἐπτανήσῳ μεταναστευσάντων Παργίων. Ἀλλως ἐὰν τοιοῦτον πραγματικῶς ὑπῆρξε τὸ κώλυμα; διατι νὰ μὴ ἀναφέρῃ ὁ συμβολαιογράφος τὸ ὄνομα τοῦ δῆθεν κωλυθέντος μάρτυρος καὶ τὴν αἰτίαν τοῦ κωλύματος; (πᾶν κώλυμα ὀφείλει κατὰ τὸν περὶ συμβολαιογράφων νόμον καὶ τὸ ἀρθ. 889 τοῦ Ἰονίου Κώδικος νὰ περιγράφηται) ἰ διατι μετὰ τοῦ μάρτυρος ἀναφέρει ὡς κωλυόμενον καὶ τὸν διαθέτην, ἢ αὐτὴ δὲ ἀοριστία καὶ ἀποσιώπησις ἐπικρατεῖ καὶ ὡς πρὸς τὸ κώλυμα τὸ παραδόξως συμπεσὸν κατὰ τὴν αὐτὴν στιγμήν καὶ εἰς τὸν διαθέτην; ἐὰν ἐπῆλθε κώλυμα προκυψάσης ἀνάγκης νὰ ἀντικατασταθῇ ὁ μάρτυς Κορκοτζάκης ὅσους μάρτυρας ἤθελον εὑρισκόντες πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν των, καθόσον ἡ οἰκία Παύλου Φωκά, εἰς ἣν κατῴκει ὁ Ῥήγος, εἶχεν ὑπ' αὐτὴν ἐμπορικὰ ἐργαστήρια, ἔκειτο δὲ εἰς τὸ κεντρικώτερον καὶ μᾶλλον συχναζόμενον μέρος τῆς πόλεως—μολαταῦτα ὁ συμβολαιογράφος καὶ οἱ μάρτυρες δὲν παρέμειναν οὐδὲ προσέλαβον ἀμέσως ἕτερον μάρτυρα, τοῦναντίον διελύθησαν ἐγκαταλείψαντες πᾶσαν περὶ παραδόσεως ἰδέαν, ἐχρειάσθη δὲ νὰ ζητηθῶσιν δευτέραν φοράν πάλιν ἐν ταῖς οἰκίαις των μίαν ὥραν βραδύτερον (προσκληθεῖς ἐκ νέου κτλ.)

Ἡ δημοσία διαθήκη θὰ ἦτο (κατόπιν μάλιστα τῆς πρώτης ἀποτυχίας τῆς παραδόσεως) ἡ μόνη κατάλληλος εἰς τὴν προκειμένην περίπτωσιν, ὡς ἡ μόνη δύναμένη νὰ τεύσῃ ἰσχυρῶς, καὶ τὰ συμφέροντα τῶν ἐνδιαφερομένων, καὶ τὴν ὑπόληψιν τοῦ συμ-

βολαιογράφου και τῶν μαρτύρων—τῆς δὲ μυστικότητος μικρά και ἀνεπαίσθητος ἢ διαφορά, ἀφοῦ και τὸ περιεχόμενον τῆς ἀλλογράφου διαθήκης ἔρχεται εἰς γνῶσιν δύο τουλάχιστον προσώπων, τοῦ γράψαντος τὴν διαθήκην και τοῦ συμβολαιογράφου. Ἐξ ἄλλου ποῖον εἶχον νὰ φοβηθῶσι; τὸν κληρονόμον; αὐτὸς ἦτο εἰσέτι ἐν τῇ κοιλίᾳ τῆς μητρός του; τὴν μητέρα του; νέαν τότε ὄλως ἀπειρον και βεβυθισμένην τῇ ἀπελπισίᾳ; αὐτὴ πρὸς τοῖς ἄλλοις, ἀφ' ἧς στιγμῆς αἱ δυνάμεις τοῦ συζύγου της κατέπεσαν, διετέλει ἐν τῇ οἰκίᾳ του παρηγκωνισμένη και ὡσεὶ ὑπὸ ἀστυνομικὴν ἐπιτήρησιν. Ἴνα τί λοιπὸν ἐπροτίμησαν διαθήκην εἰς ἣν εὐκόλως εἰσάγονται ὑποβολιμαῖαι διατάξεις οἶαν τὴν ἀλλόγραφον; Καὶ σημειωτέον ὅτι ἀπὸ τῆς εἰσαγωγῆς τοῦ Ἰονίου Κώδικος μόλις δύο ἀλλόγραφοι διαθήκαι ἐγένοντο ἐν ὄλῃ τῇ Κεφαλληνίᾳ, οὐδέποτε δὲ ὑπῆρξε παράδειγμα, οὔτε ἐν Κεφαλληνίᾳ οὔτε ἀλλαχοῦ, ἀλλογράφου διαθήκης ἀνθρώπου ἐν ἐσχάτῳ κινδύνῳ διατελοῦντος.

Ἡ διαθήκη ἐγγράφη εἰς ἄσημον χάρτην ὅπως και τὸ συμβόλαιον 3 Μαΐου 1862; Ποῦ ἐτόλμων νὰ ἔχωσι τὸ συμβόλαιον εἰς χαρτόσημον, ὅταν μεταξὺ ἄλλων ἐγγράφων τὸ προσέφερον τῷ Ῥῆγῳ πρὸς ὑπογραφήν; ποῦ εἶχον καιρὸν ἐν ταῖς κρίσιμοις στιγμαῖς, ἐν αἷς διετέλει ὁ Ῥῆγος κατὰ τὴν περίπτωσιν τῶν δύο τῆς διαθήκης παραδόσεων, ἵνα ζητήσωσι χαρτόσημον πρὸς σύνταξιν τῆς διαθήκης;

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ πρόσωπα ἐξαιρέσει τοῦ μάρτυρος Κορκοτζάκι, τοῦ και δραπετεύσαντος κατὰ τὴν πρώτην ἀπόπειραν τῆς παραδόσεως, ἅπαντες οἱ λοιποὶ, συμβολαιογράφος Προῦνζος, μάρτυρες και συντάκτης τῆς διαθήκης Σκαλτζούνης, ἦσαν συνεπαρχιωταί, συγγενεῖς ἢ στενοὶ φίλοι τῶν Μπασιά, (Τυπάλδο οἱ Μπασιά

Τυπάλδο ὁ Προῦτζος, πρῶτος θεῖος τοῦ Σκαλτζούνῃ ὁ Προῦτζος και πρῶτος ἀνεψιὸς ὁ Σκαλτζούνῃς, ἀνεψιὸς δὲ τῶν ἀντιδίκων ὁ μάρτυς Περισιτιάνης) ἀφωσιωμένει ἐντελῶς πρὸς αὐτούς, τοῦ αὐτοῦ πολιτικοῦ κόμματος και τῶν αὐτῶν ιδεῶν και συμφερόντων ὑπὲρ τῆς διατηρήσεως τῆς περιουσίας—ἐκτὸς δὲ τούτου εἰς τοὺς Μπασιά ἐχρεώσται τὴν πρώτην του προαγωγὴν και εἰς αὐτοὺς τότε ἐστήριξε τὰς περὶ τοῦ μέλλοντος ἐλπίδας του, ὁ γράψας τὴν διαθήκην και σύμβουλος και ἡγέτης ὅλης αὐτῆς τῆς ὑποθέσεως ὁ γνωστὸς Ἰωάννης Σκαλτζούνῃς ἀνωειρημένος, ἀνὴρ ἄλλως τε παρασχὼν τῇ οἰκογενείᾳ Μπασιά ἐκτάκτους ἐκδουλεύσεις και εἰς ἑτέρας κρίσιμους περιστάσεις. Ἐννοεῖται, ὅτι αἱ ὑπὲρ τοῦ Ῥῆγου φιλίας ἐτράπησαν παραυτίκα εἰς φιλίας ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν του, ἅμα ὁ Ῥῆγος ἐλογίσθη μεταξὺ τῶν νεκρῶν και ἀβέβαιον κατέστη ἂν και πότε ἤθελον παρουσιασθῆ ἀπόγονοι αὐτοῦ δυνάμενοι νὰ ἀναλάβωσι τὴν ἐν τῇ κοινωνίᾳ θέσιν του.

Ὁ συμβολαιογράφος Τυπάλδος Προῦτζος, και ὅλοι ἐν γένει οἱ συμβολαιογράφοι, εἰς ὅλας τὰς παρ' αὐτῶν συντασσομένας διαθήκας ἢ πράξεις παραδόσεως, πάντοτε και παντοῦ τοῦ κόσμου (εἴτε ὑπάρχει νόμος ὡς πρὸς τοῦτο εἴτε δὲν ὑπάρχει), πιστῶς και ἀκριβῶς περὶ ἐχεφροσύνης τοῦ διαθέτου πρὸ παντὸς ἄλλου διαλαμβάνουσι, οὐδέποτε δὲ ὑπῆρξεν ἐν Κεφαλληνίᾳ πρᾶξις διαθήκης μὴ φέρουσα δήλωσιν τοῦ συμβολαιογράφου ἐπὶ γράμμασι ὡς ἐξῆς. «Και εὔρον τὸν διαθέτην . . . εἰς τὴν δεῖνα θέσιν . . . ἔχοντα σῶον τὸν νοῦν και τὰς αἰσθήσεις και τὴν λαλιὰν καθαρὰν»—εἰς τὰς δύο ὅμως προκειμένας ἐκθέσεις ὁ συμβολαιογράφος Προῦντζος λέγει μόνον. «Και εὔρον τὸν Ῥῆγον Μπασιά εἰς τὴν κλίνην του ἀσθενῆ» παραλείπων τὸ ἀκόλουθον και οὐσιωδέ-

στερον μέρος τῆς δηλώσεως «έχοντα σῶον τὸν νοῦν καὶ τὰς αἰσθήσεις καὶ τὴν λαλιὰν καθαρὰν» δηλαδή ὁ συμβολαιογράφος δὲν τολμᾷ νὰ βεβαιώσῃ ἴσα ἴσα τὴν ἐχεφροσύνην τοῦ διαθέτου—ἤθελεν ὁ δυστυχῆς νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰ σχέδια των ἀντιδίκων, ὄχι ὅμως καὶ ἐπὶ τοσοῦτον, ὥστε νὰ ἐκθέσῃ ἑαυτόν. Ἐὰν ὑπάρχῃ ἀνάγκη τῆς περὶ ἐχεφροσύνης δηλώσεως, οὐδέποτε ὑπῆρξε τοσαύτη ἀνάγκη, ὅση εἰς τὴν διαθήκην τοῦ Ῥήγου—ἡ παράλειψις λοιπὸν τῆς δηλώσεως, ἡ ἀκριβέστερον εἰπεῖν τοῦ μέρους τῆς δηλώσεως ἀφορῶντος τὴν ἐχεφροσύνην εἰς μόνον τὴν διαθήκην τοῦ Ῥήγου, καὶ μάλιστα εἰς ἀμφοτέρους τὰς περὶ παραδόσεως ἐκθέσεις τῆς αὐτῆς διαθήκης, εἶναι περιστάσεις ἐκ τῶν μάλλον ἀξιωματικῶν τῆς ὑποθέσεως ταύτης.

Πᾶσα διαθήκη καὶ ἀνθρώπου ὅλως δευτερεύοντος θὰ ἀναφέρει περὶ συγχωρήσεως χριστιανῶν, περὶ ἐλέους Θεοῦ, περὶ ψυχωδωριῶν, περὶ πτωχῶν συγγενῶν, περὶ ἐσχάτων παραγγελιῶν—ἡ διαθήκη τοῦ Ῥήγου οὐδὲν τοιοῦτον, τέσσαρας λέξεις ἐν ὄλῳ καὶ μόνον σκοπούσας τὴν ἐξόντωσιν τοῦ ἰδίου τέκνου!

Ἡ διαθήκη αὕτη ὡς ἐκ των λεπτῶν σχέσεων καὶ τῶν νομικῶν θεσμῶν οὐς ὑπαινίττεται, δὲν ἠδύνατο οὐ μόνον νὰ συνταχθῇ, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ ἐννοηθῇ παρὰ τοῦ τυγχόντος, καὶ ὅμως λέγεται ἐν αὐτῇ, ὅτι εἶναι ἰδέα, μάλιστα δὲ καὶ κατὰ γράμμα ὑπαγόρευσις τοῦ Ῥήγου Μπασιά—τοῦ ὅλως κοινοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, ἠδὴ δὲ καὶ ὑπὸ τὸ βᾶρος τοιαύτης νόσου διατελοῦντος.

Ἐὰν τὸ συμβόλαιον 1862 καὶ ἡ διαθήκη ἤθελον εἶσθαι ἔργα τοῦ Ῥήγου Μπασιά, θὰ ἦσαν συμβολαιογραφικά, θὰ εἶχον γίνεαι κατὰ τοὺς νομίμους τύπους, δὲν θὰ προσέκοπτον εἰς μύρια ἄτοπα, θὰ συναρμολογοῦντο ἐξ ἐναντιότητος μὲ ὅλας τὰς σχετικὰς περιστάσεις, ἰδίως δὲ μὲ τὰ

ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ Ἀθανασίου Μπασιά ἐμπορικὰ τῆς Ἐπωνυμίας βιβλία.

Ὁ Ῥήγος Μπασιάς εἰσέρχεται εἰς τὴν διαθήκην του ὡς ἐξῆς. «Συζῶ εἰς ἀδελφικὴν ἐνότητα μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου, καὶ κατὰ τὸ ἰδιωτικὸν ἐγγράφον 3 Μαΐου 1862 τὸ ὁποῖον ἔχομεν μεταξὺ μας, ἀνήκει εἰς ἐμὲ τὸ τρίτον μέρος τῆς ὅλης περιουσίας κατεχομένης παρ' ἡμῶν τῶν τριῶν ἀδελφῶν, εἴτε ἐμπορικῆς εἴτε κινήτης εἴτε ἀκινήτου. Ἐὰν γεννηθῇ τέκνον ἐκ τῆς συζύγου μου, οὔσης ἐγκύου, (εἴτε ἀρσενικὸν εἴτε θηλυκόν), τοῦτο θέλει εἶναι ὁ κληρονόμος μου εἰς τὸ ἡμισυ τῆς περιουσίας μου, εἰς δὲ τὸ ἄλλο ἡμισυ οἱ ἀδελφοί μου Κοσμᾶς καὶ Εὐαγγελινός. . . » κατόπιν ὀρφανικὴ ὑποκατάστασις κ.τ.λ. Ἡ ῥηθεῖσα εἰσαγωγή εἶναι καταχθόνιος, ὡς ὅλα τὰ ἔργα τοῦ δόλου, καὶ δεῖται ἐξηγήσεως. Ὁ Ῥήγος ἦτο κύριος ἀποκλειστικὸς τῆς Ἐπωνυμίας (τῆς ἐμπορικῆς περιουσίας), οἱ ἀντίδικοι ὅπως τὴν καταστήσωσι κοινὴν ἐπενόησιν τὸ ἀμοιβαῖον δωρητήριον τῆς 3 Μαΐου 1862, ὅπερ καὶ ὡς ἐκ θαύματος εὐρέθη ὑπογεγραμμένον παρὰ τοῦ Ῥήγου. Ἐννοοῦντες ὅμως, ὅτι τὸ δωρητήριον αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ ἦτο καθαρὰ ματαιοπονία, ἐσυλλογίσθησαν νὰ τὸ ἀναπληρώσωσι ἢ ἐνισχύσωσι δι' ἀναλόγου διαθήκης, ἧς ἄλλως τε αἱ διατάξεις θὰ ἀπέβαινον καὶ περαιτέρω ἐπωφελεῖς ὑπὲρ αὐτῶν. Ἐὰν οὕτως δὲν εἶχε τὸ πρᾶγμα: πρὸς τί ἡ μνεῖα ἐν τῇ διαθήκῃ τοῦ Ῥήγου τῆς δῆθεν μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ἐνότητος; ἢ ἡ μνεῖα τοῦ ἐγγράφου 3 Μαΐου 1862, ἢ ὅτι τὰ πράγματα ἦσαν κοινὰ καὶ ὑπὸ τῶν τριῶν ἀδελφῶν κατεχόμενα, μὴ ἐξαιρουμένης καὶ τῆς ἐμπορικῆς περιουσίας; Ἄν ὁ Ῥήγος ἐβούλετο νὰ ἀφήσῃ κληρονόμους τοὺς ἀντιδίκους ἤθελεν ἀπλῶς εἰπεῖ «ἔστωσαν κληρονόμοι μου» ἢ «κληρονόμοι μου εἰς ἡμισείας, ἢ κληρονόμοι μου ἐν

τῷ ἐγγράφῳ 3 Μαΐου 1862 διαλαμβανομένων,» δὲν ἤθελε λάβει τὴν ἀκατανόητον φροντίδα νὰ φαντασθῇ καὶ συλλέξῃ ἐν πρὸς ἐν, ὅ λα τὰ στοιχεῖα τῆς μελλούσης ὑπερασπίσεως τῶν ἀντιδίκων ὅσον ἀφορᾷ τοὺς ἐπὶ τῆς ἐμπορικῆς περιουσίας ἀξιώσεις των, ἐκθέτων αὐτὰ ἐπὶ κεφαλῆς τῆς διαθήκης, τάχα ἐν παρόδῳ καὶ ἀπλῶς καὶ ὡς ἔτυχε, ἀλλὰ πράγματι μὲ ὅλην τὴν πονηρίαν καὶ μὲ τὴν προφανῆ ὀπισθοβουλίαν νὰ τὰ μεταχειρισθῶσι ἐν καιρῷ εὐθέτῳ ἐνώπιον τῶν δικαστηρίων, ὅπως καὶ τῶντι σήμερον τὰ μεταχειρίζονται πρὸς ὑποστήριξιν τῶν αὐτῶν ἐπὶ τῆς περιουσίας ἀξιώσεων των (ὄρα κατωτέρω παράγραφον 8). Εἰσαγωγὴν τῆς διαθήκης τόσον πλήρη, τόσον ἀκριβῆ, τόσον εὐστόχως μεμελετημένην, τόσον πλαγίως φέρουσαν εἰς τὸ ἀποτέλεσμα, μόνοι οἱ τῶν ἀντιδίκων δικηγόροι ἠδύνατο νὰ διατυπώσωσιν. Ὁθεν ἡ ῥηθεῖσα εἰσαγωγὴ, ἡ πρῶτον μέρος τῆς διαθήκης, μὴ οὔσα οὐσιώδης εἰς τὸ ἀντικείμενον καὶ τὰς διατάξεις τῆς διαθήκης, ἀπεικονίζουσα δὲ, ἕως ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὅλην τὴν σημερινὴν ὑπεράσπισιν τῶν ἀντιδίκων, περὶ τῶν ἐπὶ τῆς περιουσίας ζητημάτων, ἐξελέγχεται ἐπινόησις καὶ ὑπαγόρευσις, οὐχὶ τοῦ Ῥήγου, ἀλλὰ τῶν ἀντίθετον ἐχόντων συμφέρον, ἄρα ἅμα δὲν ἀνήκει τῷ Ῥήγῳ τὸ ἐν λόγῳ τῆς διαθήκης μέρος, ἡ δὲ διαθήκη εἶναι φύσει ἀδιαίρετος, δὲν τῷ ἀνήκει οὐδὲν αὐτῆς μέρος.

Ἔτι δὲ νὰ εἶπω περὶ τῶν διατάξεων τῆς διαθήκης; Ἐκεῖ πλέον ὁ ὁ δόλος δὲν ἔχει ὄρια. Ἀφιέμενος εἰς ὅλην αὐτοῦ τὴν ὀρμὴν, λησμονεῖ, ἐν τῇ μέθῃ τοῦ θριάμβου του, τὴν συνήθη αὐτοῦ ὑπουλόγητα, γίνεται θρασὺς, καταλαμβάνεται ἐπ' αὐτοφώρῳ!

Ὁ Ῥήγος διὰ τοῦ ἄνω συμβολαίου ἐδωρήσατο τοῖς ἀδελφεῖς τὰ δύο τρίτα οὐ μόνον τῆς κληρονομηθείσης

παρ' αὐτοῦ Ἐπωνυμίας τοῦ θείου Ἀθανασίου Μπασιά, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀτομικῆς του μετοχῆς εἰς τὴν Ἐπωνυμίαν (ὄρα διαθήκην Ἀθανασίου περὶ τῆς ἰδιαιτέρας μετοχῆς τοῦ Ῥήγου), οὐ μόνον δὲ καὶ τῆς μετοχῆς του, ἀλλὰ καὶ τῶν μετὰ ταῦτα, καὶ μέχρι τοῦ 1862, κερδῶν αὐτοῦ ἐκ τῶν κεφαλαίων του καὶ τῆς ἐργασίας του—ὡς δὲ τοῦτο νὰ μὴ ἤρκει, τοῖς κληροδοτεῖ ἐν ὥρᾳ θανάτου του, καὶ τὸ ἥμισυ τοῦ ὑπολειπομένου τρίτου τῆς περιουσίας του, ἰπιστεύεται τὸ τοιοῦτον;

Ὁ Ῥήγος ὑποκατέστησε ὀρφανικῶς εἰς τὸ κυοφορούμενον τοὺς ἀντιδίκους, πρὸς δὲ ἐδιώρισεν αὐτοὺς ἐπιτρόπους τούτου—(ἐπίτροποι κατὰ τὸν Ἴόνιον Κώδικα ἀριθ. 327 δύναται νὰ ὦσι πλείονες): Διατὶ νὰ μὴ ἦναι ἐπίτροπος ἡ μήτηρ, ἡ μόνη ἢ μετὰ τῶν ἀντιδίκων, τοῦλάχιστον ἂν ἠέλε μείνη χηρεύουσα, ἢ ἐφ' ὅσον χρόνον ἠέλε μείνει χηρεύουσα; δύναται νὰ ὑπάρξῃ ἀνωτέρα ἐγγύησις, ἀνώτερος ζῆλος, τοῦ τῆς μητρὸς; Ὁ Ῥήγος διὰ τῆς διαθήκης του ἀπηγόρευσε νὰ σφραγισθῇ καὶ ἀπογραφῇ ἡ περιουσία του, ἐνῶ τὰς ἀσφαλείας ταύτας διέταττεν ὁ τότε νόμος. Περιουσία ἐμπορικὴ καὶ χρηματικὴ, ἐπομένως εὐκόλως δραπετεύουσα ἢ μὲ τὸν καιρὸν ὑπεξαιρουμένη, ὁ δὲ πατήρ νὰ μὴ θέλῃ δι' αὐτὴν οὐδεμίαν ἀσφάλειαν ἰποῦ ποτὲ ἠκούσθῃ; Ὅπως ἐξηγοῦμαι κατωτέρω, ἔτι δὲ ἐκτενέστερον εἰς τὸ τυπωθὲν δεύτερον φυλλάδιόν μου ἐν σελίδ. 4—10, πᾶν ἄλλο ἢ ἀμαίβαία ἐμπιστοσύνη ἐχαρακτήριζε τὰς μεταξὺ Ῥήγου καὶ τῶν ἀδελφῶν του σχέσεις—ἐκφράσεις τινὰς τοῦ Ῥήγου ὑπὲρ αὐτῶν ἀναφέρουσιν οἱ ἀντίδικοι, ἀλλ' οὐδέποτε πράξεις,—τὸ δὲ βέβαιον εἶναι, ὅτι ὁ Ῥήγος ἀπλῶς τοὺς ἐπολιτεύετο ἵνα ἀποφύγῃ τὴν μετ' αὐτῶν ῥῆξιν, καθ' ὅσον ἐφοβείτο μὴ ἡ διατάραξις τῶν οἰκογενειακῶν σχέσεων ἠέλεν ἐπίσσει καὶ τὴν διατάραξιν τῶν ἐμπορικῶν σχέ-

σεων. Ἄλλως οἰανδήποτε τυχόν ἔχομεν πρὸς τὸν ἐπίτροπον τοῦ τέκνου ἡμῶν ἐμπιστοσύνην (διατι νὰ μὴ εἶμεθα ἐξησφαλισμένοι; δὲν εἶναι δυνατόν μετὰ τινα ἔτη νὰ ἐποθάνῃ ὁ ἐπίτροπος καὶ νὰ καταχρασθῶσιν οἱ διάδοχοί του; ἢ νὰ δυσαρεστηθῇ ὁ ἐπίτροπος μετὰ τοῦ ἀνηλίκου, ἢ νὰ ἀλλάξῃ ἰδέας καὶ διαθέσεις νυμφευόμενος μάλιστα, ἢ προχωρούσης τῆς ἡλικίας του ἢ μεταβαλλομένων τῶν περιστάσεων του;

Ὁ Ρῆγος διέταξεν, ὅτι δοθείσης ἀνάγκης εἰδικοῦ ἐπιτρόπου νὰ μὴ δύναται τὸ δικαστήριον (ἀριθ. 308 I. Κώδικος—ὅτι ἡ διαθήκη τοῦ πατρὸς καθ' ὅλα σεβαστῆ) νὰ ἐκλέξῃ κανένα τῶν συγγενῶν, ἀλλὰ νὰ ἐκλέξῃ ἐκ τῶν προσώπων ἅτινα τῷ ἤθελον προτείνῃ οἱ ἀδελφοί του. Διὰ νὰ ὑπάρξῃ ἀνάγκη εἰδικοῦ ἐπιτρόπου ἔπρεπε νὰ ἦναι εἰς σύγκρουσιν τὰ συμφέροντα τῶν ἐπιτρόπων καὶ τοῦ ἐπιτροπευομένου, ἔπρεπε δηλαδή οἱ ἐπίτροποι καὶ τὸ ἀνήλικον νὰ γίνωσιν ἀντίδικοι, ὅπως θὰ συνέβαινεν ἂν ἤθελε κινήθῃ ἡ δίκη περὶ ἧς σήμερον ἡ συζήτησις ζώσης τῆς Μαριάνθης, διότι πραγματικῶς ταύτην τὴν δίκην ἡ διαθήκη ὑπαινίττετο—ἄλλη σύγκρουσις συμφερόντων μεταξὺ τῆς Μαριάνθης καὶ τῶν ἀντιδίκων δὲν ὑπῆρχεν—ἄρα λοιπὸν ἤθελεν ὁ Ῥῆγος νὰ ἐξακολουθήσωσιν οἱ ἀδελφοί του ὄντες ἐπίτροποι τοῦ τέκνου του καὶ ἀντίδικοι αὐτοῦ γενόμενοι! προστούτοις δὲ καὶ νὰ δώσωσιν αὐτοὶ τὸν εἰδικὸν ἐπίτροπον τὸν μέλλοντα νὰ τὸ ὑπερασπισθῇ ἐναντίον αὐτῶν, δηλαδή νὰ ἦναι αὐτοὶ καὶ οἱ ἀντίδικοί του καὶ ταυτοχρόνως, (δι' ἄλλου ἐπιτετραμμένον τῶν), οἱ ὑπερασπισταὶ του—αὐτοὶ ἐναγόμενοι αὐτοὶ δὲ καὶ ἐνάγοντες! Καὶ εἶναι αὕτη διαθήκη πατρὸς;... Ἐὰν τοῦλάχιστον ὁ Ῥῆγος εἶχε γνωρίσῃ τὸ τέκνον του, ἠδύνατό τις νὰ εἶπῃ ὅτι εἶχε λάβει αἰτίας παρ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἡ Μαριάνθη δὲν εἶδε τὸ φῶς εἰμὴ ἀποθανόντος τοῦ Ῥῆγου.

Ἐὰν ἤθελε διαθέσῃ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν του μόνον διὰ τὴν περίπτωσιν ἐλλείψεως τέκνου ἄρρενος, ἢ θανάτου αὐτοῦ προῦρου, κάπως θὰ ἠδύνατο νὰ ἐννοηθῇ τὸ πρᾶγμα, ἂν καὶ ὁ Ῥῆγος ἀφωσιωμένος εἰς τὸ ἐμπόριον καὶ τὴν ἐργασίαν, ἦτο πᾶν ἄλλο ἢ ἄνθρωπος τῶν κοινω-νικῶν προλήψεων. Πλὴν ἡ διαθήκη τοῦ Ῥῆγου καὶ περὶ θανάτου προῦρου διὰ τῆς εἰρημένης ὑποκαταστάσεως προβλέπει, καὶ τὴν αὐτὴν φέρει ρητῶς διάταξιν, εἴτε ἄρρενος ὄντος τοῦ μέλλοντος γεννηθῆναι, εἴτε θήλειως—ὥστε ὁ Ῥῆγος διέθετο ὅπως διέθετο καὶ ὑποθετομένου ἄρρενος τοῦ τέκνου καὶ ὑποθετομένου διατηρηθέντος ἐν τῇ ζωῇ καὶ ἀκμάζοντος! Οὐδεμία λοιπὸν ἀπομένει ὑπὲρ τῆς διαθήκης, οὔτε δικαιολόγησις οὔτε καὶ πρόφασις. Ἄνθρωποι προβλεπτικοὶ καὶ σώφρονες, οἱ αὐτουργοὶ τῆς περιβοήτου διαθήκης, δὲν ἠρέσθησαν, ὅτι ἰδιοποιήθησαν τὴν τοῦ ἄλλου περιουσίαν, ἠθέλησαν καὶ νὰ κρατήσωσιν εἰς χεῖρας τῶν δεδεμένων τὸν κληρονόμον, ἀκόμη δὲ πρὸς μείζονα ἀσφάλειαν, νὰ ἐμποδίδωσι τοῦ νὰ ὑψωθῇ φωνὴ τις φιλόανθρωπος ὑπὲρ αὐτοῦ!

Ἐν τῇ ἀπογραφῇ τῆς κληρονομικῆς περιουσίας τῇ γενομένῃ ὑπὸ τῶν ἀντιδίκων μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Ῥῆγου (ὄρα ἀπογραφὴν I) 13 Ἰανουαρ. 1864) διὰ τοῦ αὐτοῦ συμβολαιογράφου Προυντζου, πρὸς συμπλήρωσιν καὶ κατευδῶσιν τῶν τοῦ δόλου σχεδίων, ἀλλοιοῦται καὶ περιγράφεται ἀνακριβῶς ἡ περιουσία, παραγκωνίζονται τὰ ἀληθῆ βιβλία τῆς Ἐπωνυμίας ἀντικαθιστωμένων ἄλλων μὴ ἀληθῶν, καὶ δημιουργοῦνται πιστοχρεώσεις μεταξὺ τῶν ἀδελφῶν ὅλως ἀνύπαρκτοι. Ἴδια δὲ εἰσὶν παρατηρητέα τὰ ἐξῆς.

Σελὶς 31 τῆς αὐτῆς ἀπογραφῆς «ἐν ἐρμάρι (ντουλά-
κι) ἐντός τοῦ ἐποίου ὑπάρχουσι διάφοροι φάκελλοι ἐγ-
γραφοῦν καὶ παλαιὰ βιβλία, τὰ ὅποια ἐξετά-

ζωντέστα ἦσαν ἄχρηστα καὶ χωρὶς καμμίαν σημαντικότητα, ἅτινα δὲν τὰ ἀπέγραφα ἀλλ ἔμειναν ὅπου ὑπάρχουσιν».

Διανοοῦντο οἱ ἀντίδικοι ν' ἀφανισοσι τὰ βιβλία καὶ τὰ οὐσιωδέστερα τῶν ἐγγράφων, φοβούμενοι ὅμως τὰς συνεπείας ἐνόμισαν, ὅτι ἠδύναντο νὰ καλυφθῶσι κρυπτόμενοι ὅπισθεν τοῦ συμβολαιογράφου—καὶ ἰδοὺ ὁ συμβολαιογράφος χαριζόμενος εἰς αὐτοὺς ἀποκλείει τῆς ἀπογραφῆς, ὡς ἄχρηστα καὶ ἄνευ σημαντικότητος, τίποτε ὀλιγώτερον παρὰ τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, τὰς ἀλληλογραφίας καὶ τοὺς τίτλους ἐν γένει τῆς Ἐπωνυμίας. Δύο γενεῶν ἐμπορικὰ βιβλία καὶ παντοῖα ἔγγραφα σημαντικῆς περιουσίας καὶ διαχειρίσεως, τὰ ἐξήτασεν ἐν μιᾷ στιγμῇ ὁ φοβερὸς συμβολαιογράφος (καὶ ἐξετάζοντες τα), καὶ τὰ ἐκῆρυξεν, (ἀγνοεῖται ἐν τίνι δικαιώματι), παλαιὰ καὶ ἄχρηστα. Παλαιὰ καὶ ἄχρηστα καὶ τὰ βιβλία τοῦ παρελθόντος, ἢ τοῦ προπαραελθόντος ἔτους! Παλαιὰ καὶ ἄχρηστα καὶ ἄνευ σημαντικότητος ἔκτοτε τὰ ἐμπορικὰ βιβλία, ἐνῶ ἐξ ἄλλου σήμερον ἔτι, ἡγουν μετὰ ὄλην εἰκοσαετίαν καὶ μετὰ τὴν διάλυσιν τῆς Ἐπωνυμίας, ἀρνοῦνται οἱ ἀντίδικοι νὰ τὰ ἐπιδείξωσι ἐνεκα τῆς σημαντικότητος αὐτῶν! Τὴν ἀντίφασιν ταύτην συναισθανόμενοι οἱ ἀντίδικοι ἀλλάσσουν ἤδη γλῶσσαν, λέγουσι δηλαδὴ ὅτι δὲν ἀπεγράφησαν τὰ βιβλία καὶ τὰ ἔγγραφα, ὄχι χάριν τῆς παλαιότητος αὐτῶν, ἀλλὰ χάριν οἰκονομίας. Πρόφασις χείρων τῆς πρώτης. Οἰκονομία εἰς τοιαύτην ὑπόθεσιν! Οἰκονομία ἀπὸ ἐπιτρόπους ἀναδεχομένους εὐθύνας! Οἰκονομία καθ' ἣν ἐποχὴν αἱ ἀπογραφαὶ ἐγίνοντο ἀνεξόδως καὶ ἄνευ χαρτοσημάνσεων! Πρόκειται περὶ τῶν πάλαιων, θὰ ἠδύναντο διὰ τῶν βιβλίων καὶ ἐγγράφων νὰ ἀποκρούσωσι οἰανδήποτε μέμψιν, καὶ ὁμῶς λέγουσι, γαῖα μιχθῆτω πυρὶ, ἔγγραφα καὶ βιβλία δὲν

πρρσάγομεν. Δύναται νὰ φαντασθῇ ἕκαστος εἰς ποῖον χάος εὐρίσκονται!!

(Σελὶς ἀπογραφῆς 30 καὶ 31) ἐκ τοῦ ἐναντίου ἀπεγράφησαν ἕτερα ὀλιγόφυλλα μὴ ἀληθῆ βιβλία, κατ' ἐκείνας τὰς ἡμέρας ἐν βία συνταχθέντα ὡς δῆθεν βιβλία τῆς Ἐπωνυμίας α' Ἀθανάσιος καὶ ἀνεψιοὶ Μπασιά». Βιβλίον ἰσολογισμῶν σελίδων μόνον 45.—βιβλίον ἀπογραφῆς τῆς Ἐπωνυμίας σελίδων μόνον 76—βιβλίον ταμείου σελίδων μόνον 15. Ἐννοεῖται δὲ ὅτι οὐδὲ καὶ τὰ βιβλία ταῦτα τολμοῦν νὰ ἐπιδείξωσι, διότι καὶ αὐτὰ πῶς θὰ δυνηθοῦν νὰ τὰ συνδυάσωσι μετὰ τὰς ἀλληλογραφίας καὶ τὰ προηγούμενα βιβλία;

(Σελὶς 58 καὶ 59 τῆς ἀπογραφῆς). «Ἐκ τῶν βιβλίων τοῦ ἐμπορικῷ καταστήματος ἐξάγονται πιστωσταὶ οἱ Κοσμάς καὶ Εὐαγγελινὸς Μπασιάς εἰς βάρος τοῦ Ῥήγου Μπασιά ταλλήρων 8,394 τὴν 28 φεβρουαρίου 1863, περιπλέον κατόπιν ταλλήρων 1288, περιπλέον ταλλήρων 1486, δηλαδὴ ἐν ὄλω ταλλήρων 11 $\frac{1}{2}$ χιλιάδων. Οἱ ἀντίδικοι δὲν εἶχον εἰμὴ τὴν κτηματικὴν περιουσίαν, ἦσαν δὲ τότε εἰς τοιαύτην θέσιν, ὥστε διετρέφοντο ἀπὸ τὸν Ῥήγον κατὰ διαταγὴν τοῦ θεοῦ Ἀθανασίου (ὄρα διαθήκην Ἀθανασίου). Πλὴν τούτου ὁ ἀντίδικος Εὐαγγελινὸς μέχρι πρὸ δύο ἐτῶν διετέλει ἀνήλικος καὶ ὑπὸ τοῦ Ῥήγου ἐπιτροπεύόμενος. Ἐν τούτοις ἡ ἀπογραφή καὶ τὰ ἐπιπρόσθετα ψευδῆ βιβλία παριστάνουσι τὸν πολυτάλαντον Ῥήγον, τὸν οὐδέποτε παρ' οὐδενὸς δανεισθέντα, ὡς δανεισθέντα, ἐντὸς τοῦ ἔτους, παρὰ τῶν ἀδελφῶν του, τὸ σημαντικὸν ποσὸν δώδεκα χιλιάδων ταλλήρων—παρὰ τῶν ἀδελφῶν του, λέγω, τῶν μέχρι χθὲς ἀνηλίκων καὶ παρ' αὐτοῦ διατρεφομένων!

Ἐξέθεσα ἕως τοῦ νῦν τὰ κυριώτερα τῶν ἐξαγομένων τῆς δίκης «Ὅσατις συνδυάση καὶ μελετήσῃ αὐτὰ τῶν ἀ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΝ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ ΑΘΗΝΩΝ

δυνάτων νὰ μὴ σχηματίσῃ πεποιθήσιν ὑπὲρ ἡμῶν. Τὸ συμβόλαιον, ἡ διαθήκη, ἡ ἀπογραφή, τὰ τελευταῖα βιβλία, καὶ αἱ διάφοροι τῆς ὑποθέσεως περιστάσεις, ἀποτελοῦσιν ἐν ὅλῳ ἀδιαίρετον ἔχον ὡς κέντρον τὴν διαθήκην— εἶναι ἡ μακρὰ καὶ πολυχρόνιος πλεκτάνη πρὸς ἀρπαγὴν τῆς περιουσίας τοῦ ὄρφανῦ

Ἐπειδὴ διὰ τῶν ἐνώπιον τῶν Πρωτοδικῶν προτάσεών μου (σελίς 20) ὑπέβαλον τὰ ἐξῆς. «Οὐδεὶς ἀρνεῖται, ὅτι ἕκαστος δύναται διαθέτειν ἐλευθέρως τὰ ἴδια καὶ ὅτι ἐν τῇ ἐλευθερίᾳ ἔγκειται καὶ ἡ ἰδιοτροπία. Πλὴν ὅλα τὰ πράγματα ἔχουσιν τὰ ὅρια των, ὅταν δέ τις ὑπερβῇ τὰ ὅρια ταῦτα, δὲν εἶναι πλέον ἰδιότροπος, εἶναι ἢ βεβλαμμένος τὰς φρένας, ἢ ἀγόμενος καὶ φερόμενος ἀλλοτρία βουλήσει. Καθίσταται δὲ τότε ἀδιάφορον, ἂν τὸ ἄτομον ὑπέκυψεν οἴκοθεν ἕνεκα ἐσωτερικῆς τινος ταραχῆς τοῦ πνεύματος, ἢ ἂν τὸ ἀποτέλεσμα ἐπῆλθεν ἕνεκα ἐπιδράσεως ἐτέρων προσώπων συντελεσάντων εἰς τὴν παρενόησιν τῶν πράξεών του, ἢ ὠφεληθέντων ἐκ τῶν ἠθικῶν καὶ φυσικῶν αὐτοῦ παθημάτων— ὥστε οἱ ἀντίδικοι δὲν δύνανται νὰ ὠφεληθῶσιν οὐδ' ἰσχυρίζομενοι ὅτι ὁ Ρῆγος ἀυθρομήτως συνέταξε τὰ προσβαλλόμενα ἔγγραφα (συμβόλαιον 1862 καὶ διαθήκην), καθόσον καὶ ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει εἰσὶν ἄκυρα ὡς *ab initio*, γινόμενα, ἥτοι ὡς ὀρηθέντος τοῦ Ρῆγου ἐξ ἀπονενομημένου πάθους κατὰ τῶν συγγενῶν καὶ κατὰ τοῦ ἰδίου τέκνου».

Καὶ κατωτέρω ἐν τελίδι 41 ὅτι «ἡ προσβολή μου κατὰ τῶν δύο ἐπιδίκων ἔγγράφων κυρίως εἶναι ἡ τοῦ δόλου (*suggestion*), ἐπιβοηθητικῶς δὲ τῆς ἐλλείψεως ἐλευθερίας, εἴτε συνεπείᾳ ὀργῆς καὶ μίσους, εἴτε συνεπείᾳ ἀλλοιώσεως καὶ ταραχῆς τῶν φρενῶν».

Ἐπειδὴ αἱ ἀναγκαῖαι τῆς ἀγωγῆς μου προϋποθέσεις προκύπτουσι ἐξ αὐτῶν τῶν πραγμάτων, θέλουσι δὲ κάλλιον

ἐξακριβωθῆ διατασσομένης ὑπὸ τοῦ Ἀρείου Πάγου τῆς ὡς εἴρηται, ἐπιδείξεως τῶν ἐγγράφων.

Ἐπειδὴ τὰ τεκμήρια, ἃ ἔλαβον τὴν τιμὴν νὰ ὑποβάλω, συναρμολογοῦνται ἐντελῶς, οὐδενὸς μεταξὺ των ὑπάρχοντος χάσματος. Ἐπεκαλέσθην πλέον τῶν τριάκοντα τεκμηρίων, οἱ δὲ ἀντίδικοι δὲν ἠδυνήθησαν νὰ ἐπικαλεσθῶσι οὐδὲ ἓν. Ὅλοι αἱ περιστάσεις ἀλλήλαις συνδέονται φέρουσαι πρὸς ἓνα καὶ τὸ αὐτὸ σημεῖον, ὅλα τὰ γεγονότα ὅλοι αἱ ἐξηγήσεις ὑπὲρ καὶ οὐδεμία κατὰ τί μεγαλητέρα ἀπόδειξις, ὅτι ἡ ὑπεράσπισίς μου εἶναι ἐν τῇ ἀληθείᾳ;

Ἐπειδὴ σὺν τοῖς ἄλλοις ὑπάρχουσι τεκμήρια ἀποδεικνύοντα *ex re ipsa* (ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου τῆς διαθήκης) τὸ μὴ γνήσιον τῆς βουλήσεως τοῦ Ρῆγου, καθότι τοιαύτη ἀπόδειξις δύναται νὰ ἐξαχθῇ καὶ ἐξ αὐτῆς τῆς διαθήκης, ὅταν ἄλλως δὲν ἐξηγοῦνται αἱ διατάξεις αὐτῆς. Καλλιγᾶς κληρονομικὸν δίκαιον § 190=27 (28. 7) Βασ. (λ. 16) 27.

Πλούσιος νὰ ἀπαχωρισθῇ τοῦ πλούτου του ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας του, (ὁ Ρῆγος κατὰ τὸν χρόνον τοῦ προσβαλλομένου συμβολαίου ἦτο 42 ἐτῶν, ἐγύμνωσε δὲ μόνον ἑαυτὸν διότι τότε δὲν εἶχε τέκνον), καὶ πατὴρ γενόμενος νὰ μισήσῃ τὸ ἴδιον πλάσμα πρὶν εἰσέτι γεννηθῆ, νὰ τὸ παραδώσῃ εἰς χεῖρας τῶν ἐχθρῶν του, (πᾶς ἀντίδικος καὶ ἀντίθετον ἔχον συμφέρον ἐχθρὸς ἐστὶ), νὰ τὸ ἐπιβουλευθῇ συνομωτῶν μετ' ἄλλων πρὸς καταστροφὴν του, νὰ τὸ στερήσῃ τῆς περιουσίας του, τῆς προστασίας τῶν συγγενῶν καὶ τῆς πρὸ παντὸς ἄλλου ὑπὲρ αὐτοῦ ἐνδιαφερομένης μητρὸς του, νὰ τὸ στερήσῃ καὶ αὐτῆς τῆς προστασίας τῶν νόμων καὶ τῆς δικαιοσύνης (ἔσχατον καταφύγιον καὶ τοῦ ἐσχάτου τῶν ἀνθρώπων) δύναται τὸ τοιοῦτον νὰ ἐννοηθῇ; Τί ἦτο λοιπὸν

αὐτὸς ὁ Ῥῆγος τοιοῦτον αἴσχος διαθήκης ἀφίνων ὀπισθέν του τοῦ κόσμου ἀπερχόμενος ; Μὴ ἦτον ἐκ τῶν θηρίων ἐκείνων τῶν ὑπὸ τῶν ζωολόγων περιγραφομένων ὡς τρωγόντων τὰς σάρκας των καὶ τὰς σάρκας τῶν νεογνῶν των ! Καὶ θὰ δυνηθῇ ὁ Ἄρειος Πάγος νὰ καλύψῃ ὑπὸ τὴν σκέπην τῆς δικαιοσύνης του τὴν διαθήκην ταύτην, ἢ θὰ ἀποστρέψῃ τὸ πρόσωπόν του ἀπ' αὐτῆς ;

Διοῖν θάτερον—ἡ ἠπάτησαν τὸν Ῥῆγον, ὄντα μάλιστα τότε ὡς ἐκ τῆς νόσου εὐαπάτητον, δόσαντες αὐτῷ νὰ ἐννοήσῃ τὸ περιεχόμενον τῆς διαθήκης ὡς ὅλως διάφορον τοῦ ὅ,τι πραγματικῶς ἦτον, ἢ, (ἐπιβοηθητικῶς), στερούμενος ὁ Ῥῆγος παντὸς πατρικοῦ φίλτρου, ἔτι δὲ καὶ παντὸς ἐνστίγματος τῆς πρὸς ἑαυτὸν ἀγάπης, ἐνήργει, κατὰ τὸν χρόνον τοῦ συμβολαίου καὶ τῆς διαθήκης, ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν εἰδους τινος ἀνωμαλίας τοῦ πνεύματος καὶ τῶν αἰσθημάτων πρὸς τὸ καταστρέψαι, ὡς τὸ θηρίον ἐκεῖνο, ἑαυτὸν καὶ τὸ ἴδιον τέκνον. Ἡ διαθήκη εἶναι ἡ ἐκφρασις τῶν πόθων τοῦ διαθέτου—ἐπομένως ἵνα ἔχη τις τὴν πρὸς τὸ διαθέσαι ἰκανότητα, δεόν, πρὸ παντὸς ἄλλου, αἰ ἠθικαὶ καὶ αἰσθηματικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις νὰ ᾧσι εἰς φυσιολογικὴν κατάστασιν. que le testament étant l'oeuvre de la volonté spontanée du testateur, l'acte qui tient de plus près à ces affections, il faut surtout, pour être en état de tester, que ses facultés morales soient intactes.

2. Mai 1852 C. Bordeaux.

Dalloz recueil periodique 1854.

Ἐπὶ τὴν ἐποψιν λοιπὸν ταύτην ἡ διαθήκη τοῦ Ῥῆγου εἶναι ἄκυρος ὡς προῖόν, οὐχὶ τῆς ἐλευθέρας αὐτοῦ βουλήσεως, ἀλλὰ τῆς ἐπιδράσεως ἐξ ἄλλου τινος ἀλοιώσεως ἀναγομένης μᾶλλον εἰς τὰ αἰσθήματα καὶ τὴν βούλησιν, ἢ εἰς τὴν διάνοιαν. Ἡ κατάσταση αὕτη

δὲν δρίζεται περαιτέρω, καὶ οὔτε ἀλλέως ἀποδεικνύεται εἰμὴ ὡς ἐκ τῶν ἀποτελεσμάτων. Σεμπρώνιος τις εἶχεν ἀκράτητον ἀποστροφὴν πρὸς τὰ ἴδια τέκνα—τὰ κατὰ δίκασε νὰ ζῶσι ὅλως ἡμελημένα, νὰ κοιμῶνται μὲ τοὺς ὑπηρέτας, νὰ τρώγωσιν ἄρτον μόνον, ἓνα ἐξ αὐτῶν ἀσθενῆσαν τὸ ἐγκατέλειψε, καὶ ἐλλείπει ἱατροῦ ἀπεβίωσεν, ἕτερον ἀπεπειράθη νὰ τὸ δηλητηριάσῃ—προῖόντος τοῦ χρόνου συνέταξε παντοῖα συμβόλαια καὶ διαθήκας, μόνον καὶ μόνον σκοπούσας τὴν ἀπογύμνωσιν τῶν τέκνων του. Αἱ πράξεις αὗται θέλουσι κηρυχθῆ ἀναμφιβόλως ἄκυροι Ἐπὶ τίνι λόγῳ ; λόγῳ δόλου ; οὐδεὶς ἐδολιεύθη τὸν Σεμπρώνιον, ἐξ ἐναντίας αὐτὸς ἐνήργησεν ἀθρομήτως καὶ οἰκεία βουλήσει ; λόγῳ φρενοβλαβείας ; ὁ Σεμπρώνιος ἦτον ἐντελῶς εἰς ἑαυτὸν ὡς πρὸς ὅλας τὰς σχέσεις τοῦ βίου ἐξαιρέσει μόνον τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὰ τέκνα του. Ὑπάρχουσι πραγματικῶς τοιαῦτα φαινόμενα ἐνίοτε ἐν τῇ φύσει, ἦτοι ἄνθρωποι ἐχεφρονεῦντες κατὰ πάντα τ' ἄλλα πλὴν τῶν πράξεων αἰτινες εἰς τὰ προσβεβλημένα αἰσθήματα ἀναφέρονται, ὅταν δὲ βλέπομεν νὰ καταπατῶνται, διὰ τῶν παρεκτροπῶν τούτων, τὰ φυσικὰ αἰσθήματα τὰ ἀποτελοῦντα τὰς αἰωνίους βάσεις τῆς ἀνθρωπίνου ὑπάρξεως, οὐκ ἀλλέως δυνάμεθα τὸ πρᾶγμα νὰ ἐννοήσωμεν ἢ παραδεχόμενοι ὅτι ὑπάρχει τοιαύτη τις ἀνωμαλία εἰς τὰς αἰσθηματικὰς δυνάμεις, ὥστε τὸ ἄτομον εὐρίσκεται, κατὰ τοῦτο, ἐντελῶς ἐκτὸς τῶν νόμων τῆς λογικῆς καὶ τῆς φύσεως—ὅθεν αἱ πράξεις αὐτοῦ ἐπηρεάζονται ἀναγκαίως ἐντεῦθεν ἐφ' ὅσον μὲ τὴν εἰρημένην κατάστασιν σχετίζονται. Αὕτη εἶναι ἡ λύσις τοῦ ζητήματος καθ' ὅλας τὰς ἐπικρατούσας νομολογίας. Cette haine ne peut s'expliquer (ἐπὶ τῆς ἐποψῆς) que par une véritable insanité d'esprit, qui affectait au moins ses sentiments et sa volonté si elle n'affectait pas son intelligence. Cassation 29 fevr. 1876 Dalloz Recueil

8 et 9 cahier 1876 — Cassation 11 Avr. 1876 Dalloz Re-
queil Cahier 1877.

Τὴν περὶ τούτου πεποιθήσιν θέλει μορφώσῃ ὁ Ἄρειος Πάγος, λαμβάνων ὑπ' ὄψιν τὰς πράξεις ἅς ἡ εἰρημένη κατάσταση παρήγαγεν, ἤτοι τὴν διαθήκην τοῦ Ῥήγου συνδιαζομένην μὲ τὸ συμβόλαιον 1862 καὶ τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος βιβλία. Ὅθεν καὶ ἐντεῦθεν ἀπαραίτητος ἡ τῶν ἐγγράφων ἐπιδείξεις, ἀφοῦ ἡ μαρτυρικὴ ἀπόδειξις δὲν δύναται νὰ δώσῃ τὴν λύσιν τοῦ ζητήματος τῆς εἰδικῆς ἀνικανότητος, ὑφισταμένου τοῦ ἰσχυρισμοῦ ἡμῶν ὅτι ἡ διαθήκη ἀναιρεῖται ὡς ἐκ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς καὶ τῶν περιστοιχουσῶν περιστάσεων.

Ἐπειδὴ οἱ ἀντίδικοι ὡς πρὸς τὰς κατὰ τῆς διαθήκης πραγματικὰς προσβολὰς περιορίζονται οὐσιωδῶς εἰς τὴν παρατήρησιν, ὅτι ἡ διαθήκη τοῦ Ῥήγου ἤθελεν εἶσθαι ἄκυρος ex re ipsa ἂν περιεῖχε διατάξεις ἀλόγους καὶ ἀλοκότους, πλὴν ὁ Ῥήγος διέθεσεν ὑπὲρ αὐτῶν μόνον τὸ ἡμισυ διὰ τὸ ἔσσιμον τῆς περιουσίας του, καταλιπὼν τῷ κυοφορουμένῳ, σύμφωνα πρὸς τὸ ἄρθρον 808 τοῦ Ἰονίου Κώδικος, τὸ ἕτερον ἡμισυ (τὴν νόμιμον μερίδα του), ὁ δὲ συμμορφούμενος τῷ νόμῳ δὲν ὑποτίθεται παρalogιζόμενος.

Ἐπειδὴ ὅμως καὶ ἡ διάθεσις τοῦ ὅλου διαθεσίμου ὑπὲρ τρίτου προσώπου, ἐν ὑπάρξει τέκνου τοῦ διαθέτου, εἶναι ἤδη γεγονός λίαν ὑποπτον. (Troplong Donations et testaments § 829), τὸ δὲ ὑποπτον τοῦ γεγονότος τούτου ἐνισχύεται ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐξ ὅλων τῶν σχετικῶν περιστάσεων. Ἀφ' ἑτέρου καὶ ἂν εἰς μόνον τὸ διατεθὲν ἀποβλέψωμεν ἵνα εὔρον οἱ ἀντίδικοι, ὅτι ὁ Ῥήγος μόνον τὸ ἡμισυ τῆς περιουσίας του ἐν ἑν ὅλῳ διέθεσε; Καὶ δὲν ἀνῆκεν εἰς τὸν Ῥήγον ὀλόκληρος ἡ περιουσία τῆς Ἐπωνυμίας; δὲν προεξήρσεν ὑπὲρ τῶν ἀντιδίκων τὰ δύο τρίτα αὐτῆς διὰ τοῦ δωρητηρίου 3 Μαΐου 1862 (περὶ

οὗ τὸ προίμιον τῆς διαθήκης), καταλιπὼν τῷ κυοφορουμένῳ διὰ τῆς διαθήκης τὸ ἡμισυ τοῦ ἑτέρου τρίτου, ἤτοι μὲν τὸ ἔκτον τῆς περιουσίας του; δὲν ἐπένοησεν ἕτερα περαιτέρω τεχνάσματα (ὄρφ. ὑποκατάστασις, ἀπαγόρευσις ἀπογραφῆς καὶ διανομῆς, ψευδῆ ἐμπορικὰ βιβλία, δάνειον τοκοφόρον δώδεκα χιλιάδων ταλλήρων. . .) ἵνα σμικρύνῃ, ἐπιβουλευθῇ, καὶ μηδενίσῃ, καὶ τὸ ῥηθὲν ὑπόλοιπον ἔκτον, ὥστε τὸ ἀτυχὲς τέκνον νὰ μείνῃ εἰ δυνατόν, μὴ ἔχον ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνει καὶ μὴ ἔχον τὸν βοηθοῦντα! Πιστεύω, ὅτι πῶποτε ὁ δόλος δὲν ἀνέδειξε τόσῃ ἀπληστίαν καὶ τόσῃ ἀναίδειαν ὅσην κατὰ τὴν προκειμένην περίπτωσιν. !!

§ 5 Ἐννοια τῆς διαθήκης.

Ἐπειδὴ ἡ διαθήκη τοῦ Ῥήγου Μπασιά φέρει ὡς ἐξῆς. «Ἐπιθυμῶν νὰ διαθέσω περὶ τῶν πραγμάτων μου ἐκάλεσα τὸν Ἰωάννην Σκαλζούνη πρὸς ὃν ὑπαγόρευσα καὶ ἔγραψεν, ἐνώπιον μου, τὴν παρῶσαν διαθήκην μου.

Συζῶ εἰς ἀδελφικὴν ἐνότητα μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου, καὶ κατὰ τὸ ἔγγραφον 3 Μαΐου 1862 τὸ ὁποῖον ἔχομεν μεταξύ μας, ἀνήκει εἰς ἐμὲ τὸ τρίτον μέρος τῆς ὅλης περιουσίας παρ' ἡμῶν τῶν τριῶν ἀδελφῶν κατεχομένης, εἴτε ἐμπορικῆς εἴτε κινήτου. Ἐὰν γεννηθῇ τέκνον ἐκ τῆς συζύγου μου, οὔσης ἐγκύου, εἴτε ἀρσενικὸν εἴτε θηλυκόν, τοῦτο θέλει εἶναι ὁ κληρονόμος μου εἰς τὸ ἡμισυ τῆς περιουσίας μου, εἰς δὲ τὸ ἄλλο ἡμισυ οἱ ἀδελφοί μου Κοσμᾶς καὶ εὐαγγελινός.

Ἐπειδὴ ἡ διαθήκη αὕτη συνίσταται ἐκ δύο μερῶν. Τὸ πρῶτον ὀρίζει τὸ ἀντικείμενον περὶ οὗ στρέφεται ἡ διαθήκη, (ἐπιθυμῶν νὰ διαθέσω. . . κατὰ τὸ ἔγγραφον

ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΟΚΕΒΕΛΑΘΡΩΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΚΗΡΟΥ

1862 ἀνήκει εἰς ἐμὲ τὸ τρίτον. . .), τὸ δεύτερον, τὸ ἐκ τοῦ πρώτου ἐξαρτώμενον, περιέχει τὰς διαφόρους διατάξεις ἐπὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου (ἐὰν γεννηθῆ τέκνον. . . τὸ ὕμισυ οἱ ἀδελφοί μου τὸ ἕτερον ἡμισυ... Ἐπομένως ἡ ἐπίδικος διαθήκη διατάσσει κληροδοσίαν, ὄχι καθολικὴν, ἀλλὰ ἀπὸ δούλου πράγματος, ὁρῶσαν μόνον τὸ τρίτον τῆς ἐν τῷ ιδιωτικῷ ἐγγράφῳ τῆς 3 Μαΐου 1862 διαλαμβανομένης κοινῆς τῶν τριῶν ἀδελφῶν περιουσίας, ὅπως τοῦτο ἐδέχθη καὶ τὸ δικάσαν Πρωτοδικεῖον διὰ τῶν αἰτιολογιῶν 32 καὶ 33 τῆς ἐν λόγῳ ἀποφάσεώς του «ὡς ἐξάγεται ἐκ τῆς ἐπίδικου διαθήκης ὁ Ῥήγος Μασσιᾶς διαγράφει σαφῶς καὶ ὠρισμένως τὴν περιουσίαν αὐτοῦ συνισταμένην εἰς τὸ 1/3 τῆς ὅλης περιουσίας ἣν εἶχε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην κοινήν μετὰ τῶν δύο ἐναγομένων Κοσμᾶ καὶ εὐαγγελινῶ, εἰς τὸ τρίτον ὠρισμένον μέρος ... ἐνεκατέστησε κληρονόμους, ἀφ' ἐνὸς μὲν τὸ κυφορούμενον τότε τέκνον του, καὶ ἀφ' ἑτέρου τοὺς ἀδελφούς Κοσμᾶ καὶ Εὐαγγελινὸν... Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἔχομεν, ἀφ' ἐνὸς μὲν προσδιωρισθείσας μερίδας ἐπὶ δ ἡ λ ο υ μ ἔ ρ ο υ ς, ἀφ' ἑτέρου δὲ καὶ ἀδιάθετα μέρη περιουσίας... Ὁ ἀστ. Ἰόνιος Νόμος ἄλλην ἀρχὴν ἐναντίαν τοῦ κανόνος nemo pro parte testatus exheredare potest ἐν τῷ ἄρθρῳ 604. . . , ἐφαρμοζομένου ἐπομένως ἐνταῦθα τοῦ εἰρημένου ἄρθρου ἡ ἀδιάθετος μείνασα ὑπὸ τοῦ Ῥήγου περιουσία, περὶ ἧς ὡς ἄνω εἴρηται, περιῆλθεν ἐξ ἀδιαθέτου εἰς τὴν ἀποβιώσασαν Μαριάνθην.»

Ἐπειδὴ ὁ γράψας τὴν διαθήκην τοῦ Ῥήγου δύο τινα, (ὅπως οἱ ἀντίδικοι ἐκθέτουσι τὰ πράγματα), εἶχε ταυτοχρόνως ὑπόψιν, ὅ ἐστι, νὰ νομιμοποιήσῃ διὰ τῆς διαθήκης τὴν διὰ τοῦ συμβολαίου 3 τῆς Μαΐου 1862 γενομένην λεηλασίαν, ἥτοι νὰ νομιμοποιήσῃ τὸ δῆθεν μετὰ τῶν ἀδελφῶν ἐπίκοινον τῆς περιουσίας, καὶ νὰ διευθετήσῃ οὕτω πῶς τὰς διατάξεις τῆς αὐτῆς διαθήκης, ὥστε

νὰ περιέλθῃ καὶ ἡ ὑπόλοιπος περιουσία εἰ δυνατόν ὁλόκληρος εἰς τοὺς ἀντιδίκους. Τὸ ἀπλούστερον πρὸς τὸν διπλοῦν τοῦτον σκοπὸν θὰ ἤτο ἀναμφιδόλως νὰ διαταχθῆν τῇ διαθήκῃ ῥητῶς καὶ ἀπροκαλύπτως ἡ τήρησις τοῦ συμβολαίου 1862.— οὕτω ὅμως θὰ κατεπροδίδετο ἀμέσως ὁ δόλος, ἐνῶ τοῦ δόλου εἶναι ἴδιον νὰ ἐνεργῆ ὅσον οἶον τε μετεμφυεσμένως. Ἐδέησε λοιπὸν νὰ ἔλθῃ ὁ γράψας εἰς τὸ ἀποτέλεσμα πλαγίως, λέγων δηλαδὴ ὅτι κληροδοτεῖ τὸ τρίτον καθόσον τὰ δύο ἕτερα τρίτα τὰ εἶχε προδιαθέσει διὰ τοῦ συμβολαίου 1862— ἄλλως τε δὲν εἶχε τι νὰ φοβηθῆ περιορίζων, διὰ τοιαύτης διατάξεως, εἰς τὸ μόνον τρίτον τὸ ἀποτέλεσμα τῆς διαθήκης, ἀφοῦ ἐσχημάτισε τὴν ἰδέαν ὅτι, ὡς ὑπῆρχον τὰ πράγματα διατεθειμένα, ἦσαν ἤδη οἱ ἀντίδικοι ἀρκούντως ἐξησφαλισμένοι ὡς πρὸς τὰ ἕτερα 2/3 τῆς περιουσίας.

Ἐπειδὴ ἡ ἀληθὴς ἐννοια τῆς διαθήκης ὑπάρχει εἰς τὸ σύνολον τῆς διαθήκης, ὄχι εἰς τινὰς λέξεις αὐτῆς μεμονομένως λαμβανομένας, ἥεις τὸ δεύτερον μέρος αὐτῆς ἀχωριζομένον τοῦ πρώτου μέρους ὅπερ εἶναι ἡ τοῦ ὅλοῦ βήσις. Ὁ Ῥήγος ἀρχεται τῆς διαθήκης διὰ τοῦ «ἐπιθυμῶν νὰ διαθέσω περὶ τῶν πραγμάτων μου»—προοίμιον οὐδὲν ἐξηγοῦν καθὸ σύνηθες καὶ ὑπάρχον ἐπίσης εἰς οἵανδήποτε διαθήκην, ὅτε μὲν ῥητῶς ἐκφραζόμενον ὅτε δὲ σιωπηρῶς ἐξυπακούομενον, διότι πᾶς τις, τὸ εἶπει ἢ δὲν τὸ εἶπει, πάντοτε προβαίνει εἰς τὴν διαθήκην του ἐπιθυμῶν νὰ διαθέσῃ περὶ τῶν πραγμάτων του (περὶ μέρους ἢ τοῦ ὅλου τῶν πραγμάτων του θέλει τις νὰ διαθέσῃ, πάντοτε προβαίνει εἰς τὴν σύνταξιν τῆς διαθήκης του, «Ἐπιθυμῶν νὰ διαθέσῃ περὶ τῶν πραγμάτων του».

Περὶ τοῦτον γράψαντα τὰς διατάξεις τῆς διαθήκης—περὶ τοῦ τρίτου τῶν ἐν τῷ ἐγγράφῳ τῆς 3 Μαΐου 1862 ἀναφερομένων καὶ ἐπικρίτως μετὰ τῶν ἀδελφῶν του κατεχομένων. Τὸ τρί-

τον τούτο εἶναι τὸ «universum jus» τοῦ διαθέτου; ἀπαγε-
 Ἡ ἐγκατάστασις καθόλου κληρονόμου εἶναι τὸ ἀπεριό-
 ριστον, ἤτοι ἡ περὶ παρόντων καὶ μελλόντων ἐν γένει
 διάταξις. Ἐπὶ τοῦ προκειμένου ὅμως ἔχομεν ὄρια καὶ ὄρια
 τῶν ὀρίων, ἔχομεν μόνον τὰ παρόντα δὲν ἔχομεν πα-
 τὰ πασι τὰ μέλλοντα, τοῦτο δὲ ἀρκεῖ ἵνα μὴ ἡ ἐγκα-
 τάστασις καθολικὴ. Πλὴν τούτου ὅμως δὲν ἔχομεν οὐδὲ
 ὅλα τὰ παρόντα, ἀλλὰ μόνον τὸ τρίτον τῶν κοινῶν
 πραγμάτων τῶν ἐν τῷ συμβολαίῳ καὶ τοῖς ἐμπορικοῖς
 βιβλίοις περιγεγραμμένων, ὅ,τι ἄλλο τυχὸν ἀνῆκε τῷ
 Ῥήγῳ ἔμεινεν ἐκ τῆς διαθήκης, καθόσον πέραν τοῦ
 τρίτου διαθήκη δὲν ὑπάρχει. Τί εἶναι τὸ τρίτον τοῦτο;
 εἶναι πράγματα ὠρισμένα καὶ παρόντα—τὰ ἐν τῷ συμ-
 βολαίῳ καὶ τοῖς βιβλίοις ὑπὸ τῶν τριῶν ἀδελφῶν τότε
 κατεχόμενα εἶναι ἐννοεῖται ἀντικείμενα ὠρισμένα καὶ
 παρόντα, ἀρα ἀποτελοῦντα κατὰ νόμον ἀπλοῦν μερικὸν
 κληροδότημα οἰοσδήποτε τυχὸν ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν καὶ ἡ
 ἀξία αὐτῶν. Εἶναι οἱ ἀντίδικοι κληρονόμοι τῶν μνησθέν-
 των πραγμάτων ὡς τοὺς ἀποκαλεῖ ἡ διαθήκη; Κληρο-
 νόμοι ὠρισμένων καὶ παρόντων πραγμάτων δὲν εἶναι εἰμὴ
 μερικοὶ πληροδόχοι, ἤτοι εἰδικοὶ διάδοχοι αὐτῶν
 τούτων τῶν πραγμάτων, δὲν ἔχουσι κλησιν ἐπὶ ἄλλων
 πραγμάτων τοῦ ἀποθανόντος, δὲν ἔχουσι κλησιν ἐπὶ τῆς
 καθολικῆς διαδοχῆς του.

Ποίου χαρακτήρος κληροδότημα εἶναι τὸ προκείμενον;
 δεδομένης κατηγορίας (genus), ἢ δεδομένων πραγμάτων
 (speciei); Εἶναι δεδομένης κατηγορίας, τούτέστι τῆς
 κατηγορίας τοῦ τρίτου τῶν ἐν τῷ χρόνῳ τῆς διαθήκης
 ἀνηκόντων εἰς τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς κατὰ τὸ συμβόλαιον
 1862. Εἶχον πραγματικῶς τότε οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ κοινὴν
 περιουσίαν κτηματικὴν καὶ ἐμπορικὴν; ἢ ἡ τοιαύτη πε-
 ριουσία εἶναι ἀποκύημα τῆς φαντασίας; καὶ εἰ εἶχον
 τοιαύτην περιουσίαν; ποία ἦτον αὕτη; ἦτον ἡ περιουσία
 τῆς Ἐπωνυμίας Ἀθανάσιος καὶ ἀνεψιοὶ Μπανσιᾶ, ὡς

νῦν ἰσχυρίζονται οἱ ἀντίδικοι; ἢ ἦτο ἡ τῆς κληρονο-
 μίας τοῦ μικροῦ ἀδελφοῦ των Γερασίου Μπανσιᾶ ὃν καὶ
 οἱ τρεῖς ἀδελφοὶ ἐξ ἀδιαθέτου ἐκληρονόμησαν; ἢ ἦτο ἐ-
 τέρα τις νέα περιουσία σχηματισθεῖσα, ὡς ἄλλοτε αὐτοὶ
 διέδιδον, καταθεσάντων ἐν κοινῷ τῶν μὲν ἀντιδικῶν
 τὴν κτηματικὴν περιουσίαν τοῦ δὲ Ῥήγῳ μερίδα τινα ἢ
 κλάδον τινα τῆς Ἐπωνυμίας, φέρ' εἰπεῖν, τὸν κλάδον τοῦ
 ὑποκαταστήματος Ζακύνθου, ἢ τοῦ τῶν Ἡγεμονιῶν; Οὐ-
 δεμίαν βεβαίως δυνάμεθα νὰ ἔχωμεν νόμιμον ἐξωτερικὴν
 ἀπόδειξιν περὶ τοῦ ποῖον τὸ πρὸ 20 ἐτῶν ἀξιούμενον
 κοινὸν ἐμπόριον τῶν τριῶν ἀδελφῶν, καὶ περὶ τοῦ ἐκ ποίων
 πραγματειῶν, ληψοδοσιῶν, καὶ κεφαλαίων, κατὰ τὰς ἡ-
 μέρας τῆς διαθήκης, ἐσύγκειτο—ἀφ' ἐτέρου ἢ ἐπίδικος
 διαθήκη ἐξηγεῖται μὲν ὅτι διαθέτει τὸ τρίτον τῶν κοινῶν,
 ἀλλὰ δὲν ἐξηγεῖται καὶ ποία ταῦτα, ἐνῶ οὔτε αὐτὰ ἀ-
 ναφέρει, οὔτε τὴν Ἐπωνυμίαν, οὔτε ἄλλον τινα προσδιορι-
 σμὸν—ὅταν δὲ ἡ διαθήκη μᾶς δίδει μόνον τὸ ἐν γένει τῆς
 κληροδοτηθείσης κατηγορίας (κληροδοσία τῶν τότε κοι-
 νῶν), ὅχι ὅμως καὶ τοῦ προσδιορισμοῦ αὐτῆς, οὔτε πολλῶ
 μᾶλλον τοῦ προσδιορισμοῦ τοῦ περιεχομένου αὐτῆς, τὸ ἀντι-
 κείμενον τοῦ κληροδοτήματος καταντᾶ καθαρὰ ἀοριστία,
 ἐφ' ὅσον αὐτὸ δὲν ἀρύεται (ἐν ἐλλείψει τῆς διαθήκης), ἐκ
 τῶν ἐγγράφων εἰς ἃ ἀναφέρεται ἡ διαθήκη, ἤτοι ἐκ
 τοῦ συμβολαίου 1862 συνδυασμένου μετὰ τῶν ἐμ-
 πορικῶν βιβλίων, ἐνθα φυσικῶ τῷ λόγῳ ὑπάρχουσιν
 ἀπογεγραμμένοι, καὶ οἱ διάφοροι κλάδοι τοῦ ἐμπορίου, καὶ
 τὰ πράγματα ἐξ ὧν ἀπαρτίζονται, καὶ αἱ τυχὸν μερίδες
 ἐκάστου τῶν μετόχων. Προκειμένου ὅθεν περὶ διαθήκης
 ἀναφερούσης καὶ ἐγγράφων ἀναφερομένων ὀφείλουσιν οἱ
 ἀντίδικοι, πρὸ παντὸς ἐτέρου, νὰ προσεπικομήσωσι ταῦτα—
 ἀλλὰ αὐτοὶ δὲν ἔχουν νομιμοποίησιν ἐν τῇ δίκῃ, ἢ δια-
 θήκη δὲν εἶναι δεκτικὴ ἐκτελέσεως, καὶ τὸ κληροδότημα
 καταπίπτει καὶ ματαιοῦται ἐλλείψει ἀντικειμένου. Δὲν
 ὑπάρχει διαθήκη «εἰ μὴ τὸ συμβόλαιον οὐ μνήμη γέ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΝ
 ΔΗΜΟΣΙΟΝ ΚΕΝΤΡΙΚΟΝ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΝ
 ΜΟΥΣΕΙΟΝ ἈΕΘΥΡΙΟΥ

γινε προσχιμισθείη. » Νεαρά 119 κεφάλαιον γ' Βασιλ. Β' 523 2. 36 Δ (28. 5) Bonnier § 785. 'Ο κανών referens sine relato nihil probat (άρθρ. 393 Δικονομίας αριθ. 1253 I. Κώδ) δέν υπόκειται εϊμή εις δύο μόνον εξαίρέσεις, άλλ' άμφοτέραι ειςιν άνεφάρμοστοι εκ τῆ προκειμένη υπόθεσει—ή μέν πρώτη (όταν τό άναφερόμενον δίδει και μόνον τήν ζητουμένην άπόδειξιν εξαίγεται δέ ότι εγένετο πρὸς άντικατάστασιν τοῦ άναφερομένου), καθόσον ή διαθήκη τοῦ Ρήγου δέν έχει περιεχόμενον προσδιωρισμένον και βέβαιον, οὐδόλωσ δέ προκύπτει ότι εγένετο πρὸς άντικατάστασιν τοῦ ιδιωτικοῦ συμβολαίου, τοῦναντίον ή διαθήκη στηρίζεται εις αὐτὸ—και ή δευτέρα εξαίρεσις (ότι δέν απαιτεΐται τό άναφερόμενον όπόταν τό περιεχόμενον τούτου επαναλαμβάνεται εις τό άναφέρον), καθόσον εν τῆ διαθήκη τοῦ Ρήγου δέν αναφέρεται τό περιεχόμενον τοῦ συμβολαίου εϊμή εκ πλαγίου και λίαν αφηρημένως. *Άλλως δικαιοῦμεθα νά εξακριβώσωμεν και συμπαραβάλλωμεν τὰ δύο έγγραφα ταῦτα, άφοῦ κατά τό άρθρ. 394 τῆς Δικονομίας ύπαρχούσης μεταξὺ αὐτῶν διαφορᾶς κατισχύει τό άναφερόμενον.

Τούτων λοιπὸν οὕτως έχόντων και μη ισχυούσης εν Ἐπτανήσῳ, ένθα εγένετο ή διαθήκη τοῦ Ρήγου και ήνεώχθη ή κληρονομία του, τῆς αρχῆς τοῦ Ρωμαϊκοῦ δικαίου nemo pro parte testatus pro parte intestatus decedere potest, ισχυούσης δέ τῆς αντιθέτου αρχῆς τοῦ Γαλλικοῦ δικαίου τῆς και ρητῶς καθιερωθείσης εν τῷ άρθρ. 604 τοῦ Ἰονίου Κώδικος, δέον κατά τὸν νόμον, ύποθετομένης τῆς διαθήκης τοῦ Ρήγου, άφ' ένός μέν νά κηρυχθῆ καθολική διάδοχος αὐτοῦ εξ άδιαθέτου ή κόρη του Μαρϊάνθη και εγώ διάδοχος τῆς Μαρϊάνθης, άφοῦ πᾶς τις άποθνήσκων άφίνει αναγκαίως όπισθεν του καθολικὸν διάδοχον, εΐτε εκ διαθήκης εΐτε εξ άδιαθέτου, και εξ άλλου νά επιδικασθῆ ύπέρ τῶν αντιδίκων τό ρηθὲν κληροδότημα, αν όμως και καθόσον προηγουμένως άποδείξωσι και εξακριβώσωσιν αὐτὸ, προσάγοντες τό ιδιωτικὸν έγγραφον τῆς 3 Μαΐου 1862 και τὰ εμπορικὰ τοῦ Ρήγου βιβλία.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΔΗΕΟΥΡΙΟΥ

Ι Α Κ Ω Β Α Τ Ε Ι Ο Σ
 ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΟ ΜΕΤΟΥΡΟΥ
 ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΙ Σ 2 φ 16.000 γ